

SISÄLLYS | INNEHÅLL

Asta Manninen

Helsingin väestökehitys uudelle uralle? 3
Befolkningsutvecklingen i Helsingfors på ny kurs?

Vesa Keskinen

Helsinkiäisten palvelujen arviointia vuosina 2001 ja 2005 7
Helsingforsborna bedömde sin stads service 2001 och 2005

Ari Niska

Asuntojen hinnat, tulotaso ja asuinalueiden luonne 15
Bostadspriser, inkomstnivå och bostadsområdenas karaktär

Martti Tuominen

Turvattomuuskokemuksissa myös laadullisia eroja 23
Även kvalitativa skillnader i upplevd trygghet

Hannu Kalajoki

Yhteisstrategiat Helsingin suunnittelussa 31
Gemensamma strategier inom planeringen i Helsingfors

Tuula Joronen

Maahanmuuttajatyö onnistunut pääkaupunkiseudulla kohtalaisen hyvin 41
Invandrararbetet har lyckats rätt bra i Huvudstadsregionen

Markku Lankinen

Teen, ajattelen – ympäristöasioissa usein eri asia 49
Teori och praktik ofta isär i miljöfrågor

Vesa Keskinen

Mitä mieltä oltiin Suomen nuorisosta vuonna 1959? 59
Vad tyckte folk om ungdomar i Finland år 1959?

UUTISET MEDDELANDEN	69
SUMMARY	74
KIRJOITTAJAT SKRIBENTER	77
TILASTOKATSAUS STATISTISK ÖVERSIKT	79

Helsingin väestökehitys uudelle uralle?

Befolkningsutvecklingen i Helsingfors på ny kurs?

Helsingin väestökehityksessä on tapahtumassa käänne. Kolmen vuoden pienehkö asukkaiden väheneminen on kääntymässä orastavaan kasvuun vuonna 2005. Helsinki saa muuttovoittoa työmarkkina-alueensa ulkopuolelta ja ulkomailta, mutta Helsingin seudun sisällä muuttoliike on Helsingille tappiollinen. Varsinkin lapsiperheitä muuttaa naapurikuntiin ja etenkin ulompiin seudun kuntiin.

Useampi tekijä on vaikuttamassa väestökehityksen kääntymiseen 2005. Päätekijä on taloudellisen toimeliaisuuden vilkastuminen eli nyt muutetaan taas työn perässä Helsinkiin. Opiskelijoitakin on muuttanut Helsinkiin runsaslukuisasti. Helsingissä on nyt viime vuoteen verrattuna tarjolla enemmän työpaikkoja. On mahdollista, että palkansaajien määrän väheneminen pysähtyisi tai kääntyisi peräti kasvuun vuonna 2005. Mutta työttömyys on Helsingissä pitkitynyt ongelma. Vaikka työllisten määrä on kasvanut ja avoimia työpaikkoja on enemmän tarjolla, työttömyysaste pysyttelee edelleen korkeana.

Väkiluvun kohtuullinenkin kasvu yhdistettynä suotuisaan väestörakenteeseen vaikuttaa myönteisesti kunnan veropohjan kehittymiseen. Tällaiseen myönteiseen kehitykseen Helsingillä on mahdollisuus, mikäli tulomuuttajat vahvistavat työikäistä työssäkäyvää väestöä ja ovat tulotasoltaan parem-

En förändring håller på att ske i befolkningsutvecklingen i Helsingfors. År 2005 har den lilla folkminskning som pågått sedan tre år småningom övergått i spirande tillväxt. Helsingfors får flyttningsöverskott från andra landsändor och utlandet, men inom Helsingforsregionen ger flyttandet minus för Helsingfors. Särskilt barnfamiljer flyttar till grannkommunerna, i synnerhet de yttersta.

Denna vänding i befolkningsutvecklingen beror på många olika faktorer. Den viktigaste är att den ekonomiska företagsamheten blivit livligare och att man alltså ånyo flyttar till Helsingfors för att få jobb. Det finns nu flera arbetstillfällen i staden än för ett år sedan. Det är rentav möjligt att minskningen i antalet löntagare avstannar eller övergår i tillväxt i år. Likaså har många studerande flyttat till Helsingfors. Men arbetslösheten är ett segt problem i Helsingfors: trots att antalet sysselsatta har ökat och antalet lediga jobb växer är arbetslöshetsgraden fortsättningsvis hög.

Även en måttlig folkökning kan inverka positivt på kommunens skattebasis ifall befolkningsstrukturen är fördelaktig. Helsingfors har möjlighet till en dylik fördelaktig utveckling ifall de som flyttar till Helsingfors i medeltal har högre inkomstnivå än de som flyttar bort från Helsingfors. Statistiken visar att de som

min ansaitsevia kuin Helsingistä pois muuttavat. Tilastot osoittavat, että Helsinkiin muuttavat ovat pääasiassa nuoria työkäisiä, joista opiskelijat muodostavat merkittävän ryhmän. Uusimpien tulotilastojen mukaan (kuvaavat vuosia 2003 ja 2004) Helsingin ansiotulojen kehitys on ollut vaatimatonta; molempina vuosina ansiotulojen kasvu oli suurten kaupunkien pienin. Palkkatuloja saaneiden määrä väheni myös molempina vuosina Helsingissä. Suurten kaupunkien joukossa vastaava tilanne oli vain Vaasassa.

Helsingin kaupungin väestöennuste laaditaan nyt vuosittain ja aikaistetulla aikataululla. Uusin ennuste valmistui tämän vuoden elokuussa. Nykytilanteesta Helsingin väestö kasvaa 16 000 asukkaalla vuoteen 2015 mennessä ja 25 000 asukkaalla vuoteen 2020 mennessä. Siten Helsinki kasvaisi nykyisestä 559 000 asukkaasta 575 000 asukkaaseen 2015 ja saavuttaisi 584 000 asukkaan väkiluvun 2020. Palvelujen kysyntää ajatellen on tarpeen katsoa tarkemmin päivähoitoikäisten, kouluikäisten ja ikääntyneiden määrän kehitystä ennustejaksolla (Pekka Vuori esittelee ennustetta s. 69).

Demografinen huoltosuhde (eli kuinka monta alle 15-vuotiasta ja yli 64-vuotiasta on yhtä työkäistä kohti) on Helsingissä parantunut vuodesta 1995 lähtien ja sen on ennustettu paranevan vielä tämän vuosikymmenen. 2010-luvulla ja siitä eteenpäinkin väestöllinen huoltosuhde alkaa nopeasti heiketä eläkeikäisten määrän kasvaessa.

Vielä väestörakenteesta, muuttoliikkeestä ja työmarkkinoista. Helsinkiin muualta Suomesta suuntautuva muuttoliike koostuu pääosin nuorista aikuisista, jotka hakeutuvat opiskelemaan tai töihin tai molempiin. Entä ulkomailta muutto Helsinkiin, onko voimistuvaa muuttoliikettä nähtävissä esim. uusista EU-maista? Kansalaisjärjestö ECAS (European Citizen Action Service) on elokuussa 2005 julkaissut raportin "Report on the Free Movement of Workers in EU – 25. Who's afraid of EU enlargement?" Tämä muuttoliikeselvitys perustuu laajaan tilastoaineis-

flyttar till Helsingfors i huvudsak är unga människor i arbetsför ålder, med studerande som en betydande grupp. Enligt senaste siffror (som beskriver åren 2003 och 2004) har inkomsterna utvecklats blygsamt i Helsingfors; vartdera året har förvärvsinkomsternas utveckling varit minst jämfört med de övriga stora städerna i landet. Även antalet personer som fått löneinkomster minskade vartdera året i Helsingfors. Bland de stora städerna var läget liknande bara i Vasa.

Befolkningsprognosen för Helsingfors uppgörs numera årligen och tidigare under året än förut. Den senaste prognosen blev färdig i augusti i år. Från dagsläget växer Helsingfors folkmängd med 16 000 invånare fram till år 2015 och med 25 000 invånare fram till år 2020. Sålunda skulle Helsingfors växa från 559 000 invånare nu till 575 000 invånare år 2015 och vara uppe i 584 000 år 2020. Med tanke på efterfrågan på service är det skäl att titta närmare på hur antalet barn i daghemsålder och skolålder samt åldringar utvecklas under prognosperioden. Pekka Vuori presenterar prognosen på sida 69.

Den demografiska försörjningskvoten (dvs. hur många ungdomar under 15 och åldringar över 64 det går på en person i arbetsför ålder) i Helsingfors har sedan 1995 förbättrats och väntas förbättras ytterligare under detta årtionde. På 2010-talet börjar den demografiska försörjningskvoten snabbt försämrats och med att pensionärerna ökar.

Ännu om befolkningsstrukturen, migrationen och arbetsmarknaden: det flyttande som sker från övriga Finland till Helsingfors består i huvudsak av unga vuxna, som söker sig till studier eller arbete eller bådadera. Och hur är det med flyttandet från utlandet till Helsingfors, är en ökande inflyttning från t.ex. de nya EU-länderna att vänta? I augusti 2005 utgav medborgarorganisationen ECAS (European Citizen Action Service) rapporten "Report on the Free Movement of Workers in EU – 25. Who's afraid of EU enlargement?" Denna migrationsstudie bygger på ett om-

toon, joka on saatu eri maiden kansallisilta tilastokeskuksilta ja muilta viranomaisilta. Selvitys osoittaa, että liikehdintää on uusista EU-maista vanhojen jäsenmaiden työmarkkinoille, muttei mitään suurta ryntäystä. Raportissa arvioidaan muuttajien määräksi vajaa yhtä prosenttia uusien EU-maiden työvoimasta.

Aktiivisimpia liikkeelle lähtijöitä ovat olleet puolalaiset. Lähes puoli miljoonaa puolalaista on hakeutunut vanhoihin EU-maihin töihin, etupäässä Britanniaan (175 000) ja Irlantiin (85 000), mutta myös Saksaan ja Itävaltaan. Kaiken kaikkiaan Britannia ja Irlanti ovat suosituimmat muuttokohteet. Pohjoismaihin on suuntautunut aika vähän työperäistä muuttoliikettä uusista jäsenmaista: Suomeen noin 14 000, Ruotsiin noin 22 000 ja Tanskaan noin 3 000 työntekijää. Suomeen tullaan lähes yksinomaan Virosta, Ruotsiin Puolasta, Liettuasta ja Virosta sekä Tanskaan Puolasta, Liettuasta ja Latviasta.

Yhteistä tälle työperäiselle muuttoliikkeelle on, että tulijat paikkaavat vaikeasti täytettäviä työpaikkoja (take up of "hard-to-fill" jobs). Monet palvelualan ja kunnossapidon työpaikat kuuluvat näihin. Tulijoista suuri enemmistö (82 %) on nuoria aikuisia eli 18–34-vuotiaita ja 60 % on miehiä. Monasti muuttajat ovat korkeasti koulutettuja.

Tämän Kvartin punaisena lankana on asukas. Vesa Keskinen tarkastelee helsinkiläisten tyytyväisyyttä kotikaupunkinsa palveluihin vertaillen tilannetta vuonna 2001 vuoteen 2005. On yllättävää havaita, miten herkästi muutokset palveluissa ja niiden tarjoamisessa näkyvät asukkaiden mielipiteissä ja arvioissa. Esimerkkinä voidaan mainita vaikkapa keiilit tai säästöt katujen ja teiden hoidossa.

Entä onko helsinkiläisten ympäristöasenteissa ja käyttäytymisessä tapahtunut muutoksia viimeisten viiden vuoden aikana? Tähän vastaa tietokeskuksen ja ympäristökeskuksen yhteistyössä suorittama tutkimus (Markku Lankinen s. 49)

fattande statistikmaterial hämtat från de olika ländernas nationella statistiska centralbyråer och övriga myndigheter. Studien visar att det visserligen förekommer flyttning från de nya EU-länderna till de gamla EU-ländernas arbetsmarknader, men att det inte är fråga om någon stor rusning. Rapporten bedömer att ca. en procent av arbetskraften i de nya EU-länderna har flyttat.

Aktivast har polackerna sökt sig till andra länder. Nästan en halv miljon polacker har börjat arbeta i de gamla EU-länderna, främst Storbritannien (175 000) och Irland (85 000), men också i Tyskland och Österrike. Som helhet är Storbritannien och Irland de populäraste flyttmålen. Till de nordiska ländernas arbetsmarknader har de nya EU-medborgarna flyttat ganska lite: ca. 14 000 till Finland, ca. 22 000 till Sverige och ca. 3 000 till Danmark. Till Finland kommer man nästan enbart från Estland, till Sverige från Polen, Litauen och Estland, och till Danmark från Polen, Litauen och Lettland.

Gemensamt för detta flyttande efter arbete är att nykomlingarna tar sådana arbeten som är svåra att besätta med andra (take-up of "hard-to-fill" jobs). Många jobb inom service och underhåll hör hit. Ett stort flertal, 82 procent, av de inflyttande är unga vuxna mellan 18 och 34, och 60 procent är män. Ofta är det fråga om högt utbildat folk.

Den röda tråden i denna Kvartti är invånaren. Vesa Keskinen analyserar helsingforsbornas belåtenhet med sin hemstads service och jämför med motsvarande läge år 2001. Det är förvånansvärt hur lätt förändringar i servicen och dess tillgänglighet inverkar på folks åsikter och bedömningar. Försök och inbesparingar inom gatuunderhållet är ett exempel.

Och har det skett förändringar i helsingforsbornas miljöattityder och beteende under de fem senaste åren? En undersökning utförd av Faktacentralen och Miljöcentralen ger svar på den fråga (Markku Lankinen, sida 49)

Melko ainutlaatuinen lähestyminen kaupungin osien keskinäiseen sosiaaliseen järjestykseen nähdään artikkelissa, missä tietokeskuksen tutkija Ari Niska rankkaa Helsingin peruspiirit ostovoiman mukaan. Hänen tulkinnassaan (s. 15) tämä muodostuu asukkaiden keskimääräisistä kuukausituloista jaettuna käytettyjen asuntojen keskimääräisellä neliöhinnalla.

Martti Tuominen jatkaa artikkelissaan määrävällein toistuvaa raportointiaan helsinkiläisten turvallisuudesta (s. 23). Tuula Jorosen kirjoitus on kooste useasta maahanmuuttajia koskevasta tutkimuksesta (s. 41).

Omanlaatuisen historiikin Helsingin kaupungin yhteisstrategioista kirjoittaa sivulta 31 alkaen Hannu Kalajoki Helsingin kaupungin talous- ja suunnittelukeskuksesta.

*Asta Manninen
vs. johtaja*

Ett rätt unikt förhållningssätt till den inbördes sociala rangordningen mellan olika delar av Helsingfors anläggs i en artikel av Faktacentralens forskare Ari Niska (sida 15), som rangordnar distrikten enligt köpkraft. I hans tolkning består denna av invånarnas genomsnittliga månadsinkomster dividerade med det genomsnittliga kvadratmeterpriset på andrahandsbostäder i distriktet.

Martti Tuominen följer upp sin rapportering om trygghet i Helsingfors (sida 23). Tuula Joronens artikel är en sammanställning av flera undersökningar om invandrare i Helsingfors (sida 41).

En personlig historik om planeringsstrategier inom Helsingfors stad görs börjande på sid 31 av Hannu Kalajoki vid Helsingfors stads ekonomi- och planeringscentral.

*Asta Manninen
stf. direktör*

Helsingkiläisten palvelujen arviointia vuosina 2001 ja 2005

Helsingforsborna bedömde sin stads service 2001 och 2005

Vesa Keskinen

Helsingkiläisten tyytyväisyyttä kotikaupunkinsa palveluihin on selvitetty samansisällöisillä tutkimuksilla vuosina 1983, 1989, 1993, 1997, 2001 ja 2005. Myös Espoo ja Tampere ovat osallistuneet tutkimukseen usein. Uusimpaan kyselyyn vastasi reilut 1900 iältään 18–70-vuotiaista helsingkiläistä. Artikkelissa esitellään tuloksia kunnallisten palvelujen arviointia käsittelevästä kysymyssarjasta ja verrataan niitä vuoden 2001 tuloksiin. Mihin asioihin ollaan aiempaa tyytyväisempiä, mitkä asiat ovat menneet neljässä vuodessa huonompaan suuntaan ja mikä tärkeintä, miksi?

Suuria muutoksia vain muutamassa asiassa

Vastaaajien mielipiteitä asuinkunnastaan ja sen tarjoamista palveluista kysyttiin peräti 65-kohtaisella kysymyssarjalla. Pääosin muutokset vuodesta 2001 olivat varsin pieniä eli muutaman prosenttiyksikön luokkaa. Seuraavaan kuvioon on poimittu ne asiat, joissa muutokset olivat vähintään 5 prosenttiyksikköä. Näistä useampi asia on mennyt huonompaan suuntaan.

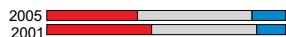
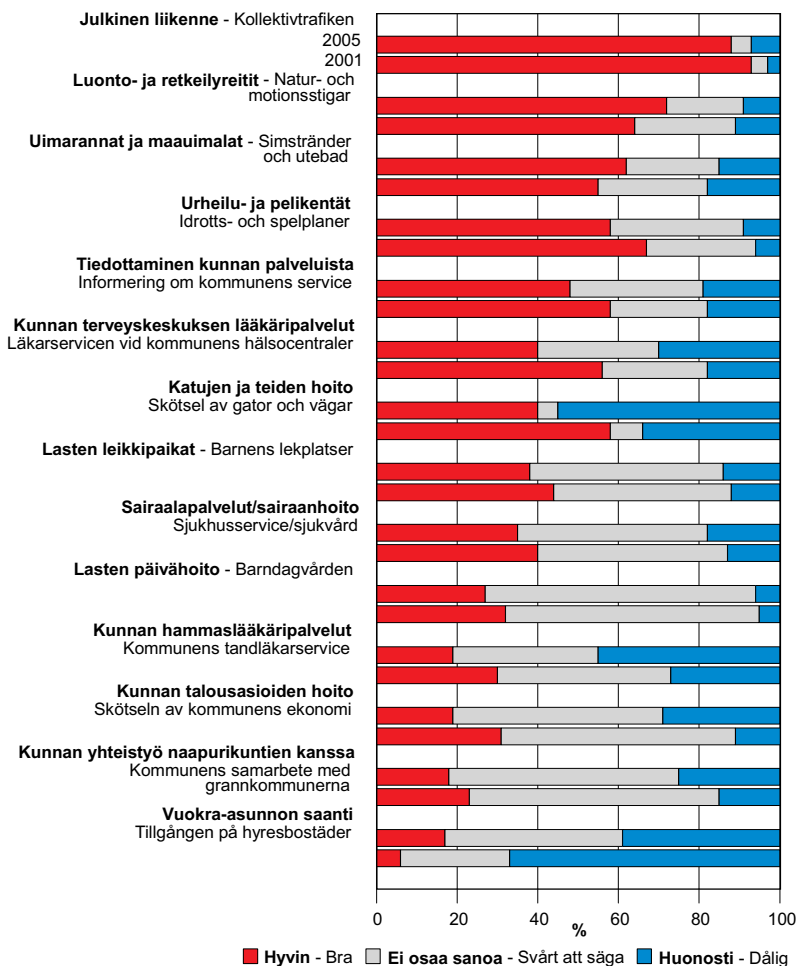
Helsingforsbornas belåtenhet med sin hemstads service har utretts med i stort sett likalydande enkäter åren 1983, 1989, 1993, 1997, 2001 och 2005. Även Esbo och Tammerfors har ofta deltagit i enkäten. Den senaste besvarades i Helsingfors av drygt 1900 helsingforsbor i åldern 18–70 år. Föreliggande artikel lägger fram rön om denna och om främst den senaste föregående enkäten år 2001. Vilka omständigheter är man nöjdare med, och vilka upplevs ha blivit sämre under de senaste fyra åren – och, det viktigaste, varför?

Stora förändringar bara på vissa punkter

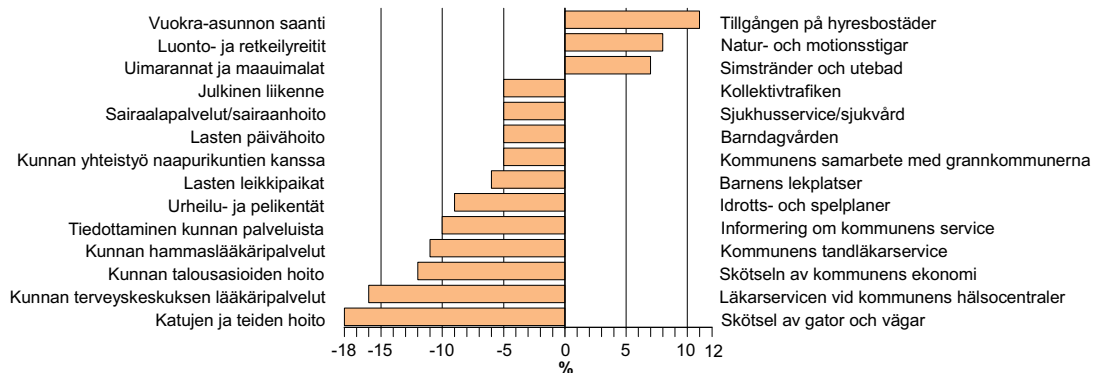
Invånarnas åsikter om sin kommun och dess service utreddes med en uppsättning på hela 65 frågor. I huvudsak var förändringarna små, och handlade om förskjutningar på någon procentenhet. Följande figur visar de omständigheter där åsiktsfördelningen förändrats med minst 5 procentenheter. Förändringar till det sämre överväger.

Muutokset palvelujen arvioinneissa Helsingissä 2001 ja 2005, miten hyvin asiat on hoidettu

Förändringar i bedömningen av hur väl servicen i Helsingfors skötts 2001 och 2005

Muutos vuodesta 2001 vuoteen 2005
Förändring mellan åren 2001 och 2005

”Kuntatalouden vakauttaminen” ja palvelut

Vuonna 2001 lähes kolmannes (31 %) helsinkiläisistä piti kunnan talousasioiden hoitoa hyvänä. Keväällä 2005 tätä mieltä oli enää 19 % vastaajista. Asukkaille 2000-luvun alun Helsingin säästötoimet kertoivat huonosta taloudenhoidosta. Helsinki ajautui ahdistukseen vuonna 2002, kun se joutui ”kuntatalouden vakauttamiseksi” tehdyn paketin maksumieheksi. Muista suurista kaupungeista vastaavan asemaan joutuivat Espoo ja Oulu (Helin 2003,17). Valtion toimenpiteiden Helsingin taloutta heikentänyt vaikutus oli noin 170 miljoonaa euroa (Helin 2005). Helsingin kaupunginhallitus päätti vuoden 2002 alussa sopeutusohjelmasta, jossa säästämään joutuivat kaikki hallintokunnat. Säästölinjaa jatkettiin kaksi vuotta, vuoden 2005 budjettiraameja hieman löysennettiin. Tätä kirjoitettaessa näyttää siltä, että Helsinki joutuu laatimaan jälleen kireämmän talousarvion vuodelle 2006, sillä kuluvan vuoden kunnallisverojen kasvu jäänee ennakoitua pienemmäksi.

Vastaava tyytymättömyyden lisääntyminen kuntatalouden hoitoon on tapahtunut myös Espoossa. Vuonna 2001 vajaa kolmannes (30 %) espoolaisista piti kaupungin talousasioiden hoitoa hyvänä, vuonna 2005 enää vajaa viidennes. Tampereella ja Oulussa tyytyväisiä oli kumpanakin tutkimusvuonna noin kolmannes vastaajista.

Säästöt näkyvät selvimmin katujen ja teiden hoidossa

Eniten heikennystä neljässä vuodessa on vastaajien mielestä tapahtunut katujen ja teiden hoidossa. Asian tilaa hyvänä pitävien osuus on vähentynyt 18 prosenttiyksiköllä ja huonona pitävien osuus lisääntynyt 20 prosenttiyksiköllä. Keväällä 2005 katujen ja teiden hoitoon tyytyväisiä oli 40 % helsinkiläisistä. Oulussa tämä osuus oli 65 %, Tampereella 60 %, Turussa 57 % ja Espoossa 56 %.

Serviceen och ”stabiliseringen av kommunekonomin”

År 2001 tyckte nästan en tredjedel, 31 procent, av helsingforsborna att stadens ekonomi skötts väl. Våren 2005 tyckte bara en knapp femtedel, 19 procent, så. För invånarna framstår stadens sparåtgärder i början av 2000-talet som dålig hushållning. Helsingfors råkade i kläm år 2002 då staden blev något av en finansiär för regeringens stabiliseringspaket för kommunsektorns ekonomi. Bland de övriga stora städerna råkade Esbo och Uleåborg ut för samma sak (Helin 2003, 17). I reda pengar handlade det om en förlust på ca. 170 miljoner euro för Helsingfors (Helin 2005). I början av år 2002 fattade Helsingfors stadsstyrelse beslut om ett anpassningsprogram där samtliga förvaltningar skulle spara. Sparlinjen fortsatte i två år, medan budgeten för 2005 redan var lite lösare. I skrivande stund verkar det som om Helsingfors stad skulle bli tvungen att strama till budgeten igen för år 2006, eftersom kommunalskattetillväxten i år tycks bli mindre än beräknat.

En motsvarande försämring i folks inställning till skötseln av kommunekonomin har skett även i Esbo, där likaså nästan en tredjedel tyckte stadens hushållning skötts bra år 2001, och bara en knapp femtedel år 2005. I Tammerfors och Uleåborg var omkring en tredjedel nöjda med kommunekonomin både 2001 och 2005.

Sparåtgärderna syns klarast i skötseln av gator och vägar

Största försämringen har enligt enkätsvararna skett i skötseln av gator och vägar. Andelen personer som tyckte de skötts bra minskade med 18 procentenheter medan de som tycker den skötts dåligt ökade med 20 procentenheter. Våren 2005 var 40 procent av helsingforsborna nöjda med skötseln av gator och vägar, mot 65 procent av uleåborgarna, 60 procent

Tyytymättömyyden lisääntymisen taustalla on suurelta osin viime vuosien säästöt. Katujen hoidon määrärahat eivät ole seuranneet kustannustason ja hoidettavien alueiden kasvua, ja tarpeellisiakin katujen korjaustöitä on jouduttu siirtämään tulevaisuuteen. Talvikunnossapidossa on vähennetty ylitöiden määrää ja ulkopuolisen kaluston käyttöä, mikä on hidastanut lumen poistoa ja hiekoitusta. Liukastumisista maksetut korvaukset ovat Helsingissä kasvaneet vuodesta 2003 vuoteen 2004 määrällisesti kaksinkertaisiksi ja euroina laskienkin 70 %. (Kettunen 2005).

Osaselitys Helsingin kannalta heikompiin lukuihin saattaa olla muuta maata korkeampi vaatimustaso. Myös se, että säästöistä on julkisuudessa puhuttu paljon, on voinut johtaa siihen, että asukkaat ovat kiinnittäneet asiaan aiempaa enemmän huomiota.

Paljon muutoksia terveyspalvelujen järjestämisessä

Terveyskeskusten lääkäripalveluihin tyytyväisten osuus on vähentynyt 16 prosenttiyksiköllä 56 prosentista 40 prosenttiin. Vastaavasti asian tilaa huonona pitävien osuus on noussut 11 prosenttiyksiköllä. Myös Espoossa tyytyväisyys terveyskeskuksen lääkäripalveluihin on vähentynyt 51 prosentista 43 prosenttiin. Tampereella tyytyväisiä oli kumpanakin tutkimusvuotena puolet vastaajista, Oulussa reilusti yli puolet.

Helsingissä on järjestelty terveyskeskuslääkäripalveluita uudelleen terveysasemaverkoston kehittämiseksi. Tähän on liittynyt runsaasti keskustelua terveysasemien fuusioista. Asia on ollut paljon julkisuudessa parin viimeisen vuoden aikana.

Näkykö tuloksissa kuntalaisten mielikuvat, eli esimerkiksi kyllästyneisyys siihen, että saamme jatkuvasti lukea mitä ollaan lakkauttamassa tai supistamassa, vai henkilökohtaiset todelliset kokemukset palveluiden käyttämisestä? Tätä voidaan selvittää katsomalla miten palveluja vuoden aikana käyttäneet arvioivat niiden tilaa Helsingissä.

av tammerforsborna, 57 procent av åboborna och 56 procent av esboborna.

I bakgrunden till det ökade missnöjet är i stor utsträckning de senaste årens sparåtgärder. Anslagen för gatuunderhåll har inte hängt med ökningen i kostnadsnivå och trafikleder, och även brådskande gatuunderhåll har skjutits upp. Inom vinterunderhållet har anslagen för övertidsersättningar och anlitaandet av utomstående materiel minskat, vilket har försinkat snötransporter och sandning. Mellan åren 2003 och 2004 fördubblades antalet fall av ersättningar utbetalade för halkning, och deras totalbelopp steg med 70 procent (Kettunen 2005).

En delförklaring till de sämre opinionstalen för Helsingfors kan i och för sig vara att kravnivån är högre i huvudstaden. Även mediernas uppmärksammande av sparåtgärderna kan ha gjort invånarna mera medvetna om saken.

Många förändringar i ordnandet av hälsoservicen

Andelen personer som varit nöjda med hälsocentral-läkarnas service har minskat med 16 procentenheter från 56 till 40 procent. De som varit missnöjda har ökat med 11 procentenheter. Även i Esbo har andelen personer som varit nöjda med hälsocentralläkarservicen minskat, från 51 till 43 procent. I Tammerfors var hälften av enkätsvararna nöjda med servicen vartdera året, i Uleåborg klart över hälften.

I Helsingfors har man utvecklat hälsocentralläkarnätet genom att ordna om hälsocentralläkarservicen. Fusionerna av hälsostationer har väckt mycken debatt, och saken har flitigt dryftats i offentligheten under de senaste åren.

I vilken mån vittnar våra rön om reaktioner på de ständiga rapporterna om nedskärningar och nedläggningar, och i vilken mån handlar det om verkliga personliga upplevelser av den kommunala servicen? Detta kan vi försöka besvara genom att se hur de

Terveyskeskuspalvelujen ja kaupungin hammaslääkäripalvelujen käyttö 12 kk aikana ja yleinen tyytyväisyys näihin palveluihin Helsingissä 2005

Anlitande av läkar- och tandläkartjänster vid hälsocentralerna i Helsingfors under de sista 12 månaderna, samt åsikterna om denna service år 2005

Kunnan terveyskeskuksen lääkäri- ja hammaslääkäripalvelut Helsingissä Läkar- och tandläkarservicen vid stadens hälsocentraler i Helsingfors

	Hoidettu hyvin Välskött	Ei osaa sanoa Svårt att säga	Hoidettu huonosti Illa skött	%	N
Käyttäneet terveyskeskuksen lääkäripalveluja					
Har anlitat hälsocentralläkare					
Kyllä Ja	50	16	34	100	1 313
Ei Nej	15	61	23	100	546
Yhteensä Totalt	40	30	30	100	1 859
Käyttäneet kunnan hammaslääkäripalveluja					
Har anlitat hälsocentraltandläkare					
Kyllä Ja	36	13	51	100	760
Ei Nej	7	52	41	100	1 052
Yhteensä Totalt	20	35	45	100	1 812

Helsingiläisistä vastaajista 70 % oli käyttänyt (joko itse tai hänen perheenjäsenensä) 12 kk aikana terveyskeskuksen lääkäripalveluja. Vastaava osuus kunnan hammaslääkäripalveluissa oli 42 %.

Tulos vahvistaa sen, että terveyskeskusten lääkäripalveluissa ja hammaslääkäripalveluissa on neljäsä vuodessa tapahtunut sellaista, joka heijastuu tyytymättömyyden lisääntymisenä.

Helsingin terveysasemilla on ollut lääkäripulaa. Pula on keskittynyt tietyille terveysasemille, jonka takia se on saanut myös paljon julkista huomiota. Terveysasemilla toimii nykyään ulkomailta tulleita lääkäreitä, joiden kielitaidon ja kulttuurin tuntemuksen asiakkaat saattavat kokevat joskus puutteelliseksi. (Turtiainen 2005).

Maaliskuun alussa 2005 voimaan tulleen hoitotakuun mukaan kaupunkilaisen on saatava terveysasemalle yhteys vuorokauden sisällä. Hoidon tarve on arvioitava kolmessa päivässä ja hoitoon on päästävä viimeistään puolessa vuodessa. Hoitotakuun toteutumista varten kaupunki avasi vuoden 2005 alussa 136 uutta vakanssia. Näistä vain pieni osa on saatu täytettyä vakantuisesti, 16 lääkärin vakanssista on täytetty vain viisi. (Seretin 2005a).

som under året verkligen anlitat servicen bedömer läget i Helsingfors.

I Helsingfors hade 70 procent av enkätsvararna själva (eller någon av familjemedlemmarna) anlitat hälsocentralläkare och 42 procent kommunal tandläkare under de senaste 12 månaderna.

Detta bestyrker att det under de senaste fyra åren hänt något vid hälsocentralerna som minskat folks belåtenhet med läkarnas och tandläkarnas service.

Det har rått läkarbrist vid hälsostationerna i Helsingfors, i synnerhet vid vissa av stationerna, vilket har väckt mycken offentlig uppmärksamhet. Vid hälsostationerna arbetar numera även läkare som kommit från utlandet och vars språkkunskaper och kännedom om finländsk kultur ibland kan upplevas som bristfälliga (Turtiainen 2005).

Enligt den lag om vårdgaranti som trädde i kraft i början av mars 2005 skall stadsborna få kontakt med hälsocentralen inom ett dygn. Behovet av vård skall bedömas inom tre dagar, och intagning för vård skall ske senast inom ett halvt år. För att klara av vårdgarantins krav skapade staden 136 nya befattningar i början av år 2005. Bara en liten del av dessa har kun-

Terveyskeskuksessa käyneiltä kysyttiin viimeimmän käynnin perusteella tyytyväisyyttä saatuun palveluun. Ainoastaan yhdessä asiassa on tapahtunut selvää huononusta – vuonna 2001 terveyskeskuksessa käyneistä 71 % oli tyytyväinen ajan saantiin, nyt 62 %. Vastaava tyytyväisten osuus tähän asiaan on saatu Helsingistä viimeksi vuoden 1989 tutkimuksessa.

Hammashuolto vaikeuksissa

Hammashuollossa on tapahtunut kaksi lakiuudistusta lyhyen ajan sisällä. Vuonna 2001 Helsingissä hammashuollossa hoidettiin vain noin puolta Helsingin väestöstä, eli hoitoon pääsyssä oli käytössä ikäraajat, jotka silloinen lainsäädäntö salli. Vuoden 2002 joulukuun alusta kaikki ikärajoitukset poistettiin lakimuutoksella joten hammashuollon palvelut pitää antaa yksilöllisen tarpeen mukaan kaikille. Asiakaskunta siis kasvoi muutamassa vuodessa kaksinkertaiseksi, mutta resursseja Helsingin hammashuoltoon ei ole saatu kasvanutta kysyntää vastaavasti. Uutena lakimuutoksena hoitotakuu tuli Helsingin hammashuollon näkökulmasta aivan liian nopeasti edellisen suuren hammashuoltoa koskeneen lakimuutoksen perään. ”Hammashuollossa on suuria vaikeuksia selvittää hoitotakuusta, eikä ensi vuodellekaan ole luvassa helpotusta” kiteyttää johtajahammaslääkäri Seppo Helminen Helsingin tilanteen (Seretin 2005b). Tyytyväisyyden kasvu on odotettua.

Julkinen liikenne yhä kärjessä

Julkinen liikenne on ollut Helsingissä koko kaupunkipalvelututkimuksen historian ajan parhaiden hoidettujen asioiden joukossa. Vuonna 2001 tyytyväisiä oli peräti 93 % eli tuolloin lähestyttiin jo ääriarvoja. Nyt on tullut hieman takapakkia eli ollaan vuoden 1993 tyytyväisyystasossa – tyytyväisiä on kuitenkin edelleen 88 %. Edellä puheena olleet säästötoimet ovat

nat tillsättas varaktigt: av de 16 läkarbefattningarna har bara fem tillsatts (Seretin 2005a).

Till dem som besökt hälsocentral ställdes frågor om det allra senaste besöket. Bara en sak hade blivit klart sämre: år 2001 hade 71 procent varit nöjda med hur de fått besökstid. År 2005 var denna andel bara 62 procent. En motsvarande andel nöjda i denna sak i Helsingfors noterades senast vid enkäten år 1989.

Svårigheter inom tandvården

Inom tandvården har två lagändringar skett inom kort tid. År 2001, då lagstiftningen ännu tillät åldersgränser till den kommunala tandvården, fick bara omkring hälften av invånarna i Helsingfors kommunal tandvård. Men från och med första december 2002 avskaffades genom en lagändring alla åldersbegränsningar, och tandvård skall ges alla och envar om individuellt behov föreligger. Sålunda fördubblades klientelet på ett par år, medan resurserna för tandvården inte kunde byggas ut i motsvarande mån. Lagen om vårdgaranti kom sedan alldeles för snabbt för den kommunala tandvården i Helsingfors, med tanke på det som skett strax innan. Chefstandläkare Seppo Helminen sammanfattar läget såhär: ”Tandvården har stora svårigheter att klara av vårdgarantin, och läget ser inte ut att lätta nästa år heller.” (Seretin 2005b). Det växande missnöjet är inte oväntat.

Kollektivtrafiken fortfarande bäst

Så länge som våra serviceenkäter gjorts har kollektivtrafiken hört till de saker som skötts bäst i Helsingfors. År 2001 var rentav 93 procent nöjda med den, vilket ju var ett näst intill extremt värde. Nu har det gått bakåt en aning och belåtenheten är tillbaka på samma nivå som år 1993, dvs. 88 procent nöjda. De sparåtgärder som ovan nämnts har gällt även stadens trafikverk, som varit tvunget att dra in turer och

koskeneet myös liikennelaitosta (HKL). Vuoroja on vähennetty ja linjoja lakkautettu. Myös äärimmilleen viedyn linjojen kilpailutuksen myötä kalustokaan ei ehkä vastaa sitä, mihin Helsingissä on totuttu.

Pääkaupunkiseudun kuntien yhteistyö ei ole asukkaiden mielestä kehittynyt riittävästi. Asian tilaa hyvänä pitävien osuus on pienentynyt viisi prosenttiyksikköä ja huonona pitävien osuus noussut 12 prosenttiyksikköä. Vastaava tulos saatiin naapurissa eli Espoossa. Turussa tilanne on pääkaupunkiseudun kaltainen, mutta Oulussa vastaajista 30 % piti kaupungin yhteistyötä naapurikuntien kanssa hyvin hoidettuna. Tampereella tätä mieltä oli joka neljäs vastaaja.

Onko koneisto liian monimutkainen?

Kyselyn mukaan asukkaat saavat nyt jostakin syystä huonommin tietoa kunnan palveluista kuin vuonna 2001. Liittyisikö tämä siihen, että palveluntuottajat ovat luottaneet tiedotuksessa liikaa internetiin, josta tiedon löytyminen ei olekaan niin helppoa Helsingin kokoisessa, kymmenien virastojen ja laitosten organisaatiossa? Asukkaan on vaikea tietää (eikä hänen itse asiassa tarvitsekaan tietää), minkä viraston toimialaan jokin asia kuuluu. Perinteinen puhelinpalvelu on saattanut jäädä vähemmälle huomiolle. Totta lienee myös se, että kuntalainen ei saa kovinkaan helpposti tietoa asioista joita ollaan valmistelemassa tai suunnittelemassa, poikkeuksena ehkä kaavoitus. Pahimmassa tapauksessa nettiin ja lehtiin ilmestyy samaan aikaan tieto siitä, mitä on juuri päätetty. Kansalaisvaikuttaminen ja ”taistelu” palvelujen säilyttämisestä alkaa vasta sitten (vrt. suunnitelmat koulujen ja terveysasemien lakkauttamisesta). Media rakentaa asukkaille yhtä käsitystä palvelujen laadusta ja toimivuudesta. Mikäli asukas ei saa muuta tietoa, on mielikuva pitkälti median rakentama (vrt. Bäcklund, Maury, Vuolanto 2002).

lähellä linjoja. Och i och med att konkurrensen om avtalstrafiklinjerna drivit ner avtalsbussbolagens budgeter är materielens standard inte längre den man vant sig vid i Helsingfors.

Samarbetet mellan Huvudstadsregionens kommuner har inte i invånarnas tycke utvecklats tillräckligt. De som är nöjda med läget har minskat med fem procentenheter medan de missnöjda ökat med tolv. Ett liknande rön erhöles även i grannen Esbo. I Åbo påminner läget om Huvudstadsregionens, men i Uleåborg tyckte 30 procent av enkätsvararna att stadens samarbete med grannkommunerna var välskött. I Tammerfors tyckte var fjärde enkätsvarare så.

Är maskineriet för invecklat?

Enligt enkäten får invånarna av någon anledning sämre med information om kommunens service nu än år 2001. Detta kunde tänkas bero på att serviceproducenterna i sin informering tytt sig alltför mycket till Internet, där det ju inte är så lätt att hitta rätt bland de tiotals verken och inrättningarna i en stad av Helsingfors storlek. Det kan ju vara svårt för invånarna att veta (*och de är ju inte skyldiga att veta*) inom vilken sektor eller rotel något visst ämbetsverk verkar. Den traditionella telefonservicen har kanske fått för lite tonvikt. Det torde också stämma att kommuninvånarna inte så lätt får vetskap om ärenden som bereds eller planeras, kanske med undantag av planläggningen. I värsta fall får man veta om besluten samtidigt eller efter att saken dykt upp på Internet och i tidningarna. Och då kan ju medborgarpåverkan och ”kamp” för bibehållen service inte komma igång i tid (jfr. planerna om nedläggning av skolor och hälsostationer). Media skapar sin bild av servicens kvalitet och funktionalitet, och om folk inte får annan information dikteras deras uppfattning av just media (jfr. Bäcklund, Maury, Vuolanto 2002).

Turvallisuustilanne parantunut

Vuokra-asunnon saanti on nyt vastaajien mielestä helpompaa kuin neljä vuotta sitten. Tyytyväisyys on lisääntynyt myös luonto- ja retkeilyreitteihin sekä uimamahdollisuuksiin kesällä. Monen mittarin osoittama asioiden parempaan päin menoa on lisäksi tapahtunut yleisen järjestyksen ja katuturvallisuuden osa-alueilla. Helsingin yleistä järjestystä ja turvallisuutta piti keväällä 2005 hyvänä 74 % vastaajista, neljä vuotta aiemmin 70 %. Helsinki onkin listattu maailman toiseksi turvallisemmaksi kaupungiksi Luxemburgin jälkeen. Samaan turvallisuusluokkaan kuuluvat myös Geneve, Zürichin ja Bern. (Helsinki on huipputurvallinen ..2005).

Raportti helsinkiläisten tyytyväisyydestä palveluihin ja elämisestä kaupungissa ilmestyy tietokeskuksen tutkimuksia sarjassa vuoden 2006 alussa.

Tryggheten har förbättrats

Att få hyresbostad är enligt enkätsvararna lättare nu än för fyra år sedan. Nöjdheten med natur- och motionsstigarna har också ökat, liksom med möjligheterna att simma på sommaren. Ytterligare en mätare som pekar uppåt är folks uppfattning om den allmänna ordningen och tryggheten på Helsingfors gator. Våren 2005 tyckte 74 procent av enkätsvararna att den allmänna ordningen och tryggheten i Helsingfors var god, mot 70 procent fyra år tidigare. Och Helsingfors är ju klassat som världens näst tryggaste storstad efter Luxemburg. I samma trygghetsklass återfinns även Genève, Zürich och Bern. (Helsinki on huipputurvallinen ..2005).

Rapporten om helsingforsbornas belåtenhet med den offentliga servicen och livet i staden utges i början av 2006 i Faktacentralens serie Undersökningar.

Painetut lähteet: | Tryckta källor:

Bäcklund Pia, Jon Maury, Timo Vuolanto. Helsingin yleiskaava 2002 : Tutkimus asukkaiden osallisuudesta kaupungin kehittämisessä Helsinki: Helsingin kaupunkisuunnitteluvirasto.

Helin Heikki (2003). Ahdinkoon ajettu Helsinki. Suurten kaupunkien tilinpäätökset 2002. Helsingin kaupungin tietokeskuksen verkkojulkaisuja 2003:17.

Helin Heikki (2005). Helsinki kiristi vyötään. Suurten kaupunkien palvelukustannukset 2003. Helsingin kaupungin tietokeskus, tutkimuksia 2005:1.

Helsinki on huipputurvallinen kaupunki. Helsingin seudun suunnat 3/2005. Helsingin kaupungin tietokeskus.

Seretin Leena (2005a). Hoitotakuusta on tullut arkea. Helsingin Henki 4/2005. 31.8.2005.

Seretin Leena (2005b). Hoitotakuu – Jono ei lyhene hammashuollossa. Helsingin Henki 4/2005. 31.8.2005.

Muut lähteet: | Övriga källor:

Kettunen Ari. Sähköposti 5.9.2005. Rakennusvirasto, kunnossapitotoimisto.

Turtiainen Ann-Marie. Sähköposti 2.9.2005. Terveyskeskus, strategiayksikkö.

Asuntojen hinnat, tulotaso ja asuinalueiden luonne

Bostadspriser, inkomstnivå och bostadsområdenas karaktär

Ari Niska

Artikkelissa suhteutetaan toisiinsa Helsingin kaupunginosien asuntojen hinnat ja asukkaiden tulotaso. Suhteen avulla saadaan selville eri alueilla asuvien ostovoima ja kulutuskyky, jonka katsotaan kuvaavan hyvin asuinalueiden luonnetta. Asuinalueen luonteella on merkitystä muun muassa asuinpaikkaa vaihtaville, jotka sen jälkeen kun omat resurssit ja asumistarpeet on selvitetty, valitsevat tarjolla olevista alueista sen, jonne haluavat muuttaa.

Asuinalueiden luonne

Helsingin asuinalueista useimmilla on oma luonteensa. Useimmat meistä osaavat sijoittaa Ullanlinnan, Katajanokan tai Kallion ja Itä-Pasilan sosioekonomisen akselin "oikeisiin" päihin, puhumattakaan Kaivopuistosta ja Kontulasta. Helsingin asuinalueet ovat siis muutenkin kuin sijaintinsa puolesta riittävän erilaisia, jotta voimme tunnistaa ja luokitella niitä. Toisaalta ne ovat usein niin samanlaisia, että etenkin ulkopuolisten on vaikea erottaa niitä toisistaan. Esimerkiksi Helsingissä on muodostunut jo perinteeksi, että ulkomaalaiset kaupunkitutkijat viedään vierailulle jollekin tilastojen osoittamalle ns. ongelma-alueel-

Genom att jämföra bostadspriserna och invånarnas inkomstnivå i olika delar av Helsingfors, får vi i denna artikel fram folks köpkraft och konsumtionsförmåga, vilka anses ge en god bild av ett bostadsområdes prägel eller karaktär, dvs. dess såkallade atmosfär. Bostadsområdenas prägel har betydelse för bl.a. dem som planerar flyttning och som, efter att ha inventerat de egna resurserna och boendekraven, väljer bland de områden som står till buds.

Bostadsområdenas prägel

De flesta bostadsområden har något slags egen prägel. Gemene helsingforsbo kan vanligen placera Ulrikasborg, Skatudden eller Berghäll och Östra Böle i rätt ända av den sociala axeln, för att inte tala om Brunnsparken eller Gårdsbacka. Med andra ord är bostadsområdena i Helsingfors alltså även i andra avseenden än sitt läge tillräckligt annorlunda för att kunna kategoriseras intuitivt. Men samtidigt är många av dem så likadana att i synnerhet utomstående har svårt att göra skillnad på dem. Som exempel har det blivit kutym i Helsingfors att ta med utländska samhällsforskare till något område där den

le, ja yllätetään heidät kertomalla että nyt ollaankin jo perillä (esim. Karisto & Monten 1996; Korhonen 2004). Viimeksi kesällä 2005 eräs ranskalainen tutkija ihasteli EU:n lähiöprojektikohteena olevaa Myllypuroa, ja totesi että täällä hän haluaisi viettää kesälomansa. Alueiden välillä voi olla eroja vaikka selkeä ulkoinen merkistö puuttuisikin.

Koulu ratkaisee Hollannissa ja Isossa-Britanniassa...

Millä perusteella ihmiset sitten yleensä luonnehtivat ja luokittelevat alueita? Hollantilainen toimittaja totesi äskettäin Lontooseen muutostaan, että heidän tapansa toimia oli täsmälleen sama kuin vastaavassa tilanteessa Hollannissa. Ensin he ottivat selvää, mistä löytyy hyvätasoinen julkisin varoin ylläpidettyjä kouluja, ja sen jälkeen he valitsivat alueen, jossa heillä oli varaa asua (Steketee 2005). Yksityinen koulu ei valitse oppilaitaan postinumeron perusteella, mutta he eivät kuitenkaan halunneet 8-vuotiasta poikaansa sellaiseen, koska ne ovat joko tyttö- tai poikakouluja, niissä on käytettävä yhtenäistä koulupukua ja ne veloittavat lukukausimaksun, joka voi nousta jopa 24 000 euroon vuodessa. Koulun ensisijaisuudesta löytyy myös tutkimuksellista näyttöä, mm. Forestin ja Murien (1987) mikrohistoriallinen tutkimus erään englantilaisen yritysjohtajan työ- ja asumisurasta. Varmistaakseen työurallaan etenemisen tämä samainen yritysjohtaja, nykykielellä uraohjus, vaihtoi usein työ- ja sen takia myös asuinpaikkaa. Se, mille asuinalueelle hän perheineen lopulta päätyi, määräytyi koulun perusteella. He valitsivat asuntonsa mahdollisimman hyvämaineisesta koulupiiristä (ja mieluiten valtiollisesta koulusta) ja pyrkivät siten varmistamaan myös lapsilleen pääsyn korkeaan yhteiskunnalliseen asemaan.

sociala statistiken är dystrast och att överraska dem med "vi är framme nu" (t.ex. Karisto&Montén 1996, Korhonen 2004). Senast sommaren 2005 förundrade sig en fransk forskare över Kvarnbäcken, som ingår i EU-lett förstadsprojekt, och konstaterade att han gärna kunde tillbringa sin sommarledighet här. Slutsats: fastän det tydligen inte syns på ytan kan det finnas skillnader ändå.

I Holland och Storbritannien är det skolan som avgör ...

På vilka grunder bedömer och kategoriserar folk i allmänhet ett område? En holländsk redaktör konstaterade nyligen om sin flyttning till London att de gick till väga precis som de skulle gjort om de flyttat inom Holland: först tog de reda på var det finns en offentligt finansierad skola av god klass, sedan valde de ett område där de hade råd att bo (Steketee 2005). Privata skolor i England rekryterar givetvis inte distriktsvis, men den holländska familjen ville ändå inte sätta sin åttaårspojke i privatskola, eftersom dessa i regel är antingen flick- eller pojkskolor, de kräver skoluniform och uppbär terminsavgift som kan uppgå till 24 000 euro om året.

Att det är skolan som avgör vart man flyttar finns det även forskningsbelägg för, bl.a. Forest&Muries (1987) mikrohistoriska undersökning om en engelsk företagsledares yrkes- och boendekarriär. För att trygga sin yrkeskarriär bytte denne företagsledare, "företagskomet", ofta arbets- och därmed även bostadsplats. I denna process valde han bostadens läge enligt skolan. Det gällde att välja ett så välansett skoldistrikt som möjligt (och helst i en statlig skola), och att därmed försöka trygga en hög samhällelig ställning även för barnen.

..mutta ei Suomessa

Koulu voi olla lapsiperheiden ratkaisu muualla, mutta meillä se ei tunnu kovin luontevalta. Suomen koulujärjestelmä on ollut viime vuosikymmenet rakenteeltaan huomattavan yhtenäinen ja erot koulujen välillä vähäisiä. Hyvinvointivaltion perinteeseen on kuulunut vahva usko koulutukselliseen tasa-arvoon ja pyrkimys lahjakkuusresurssien tehokkaaseen hyödyntämiseen kattavalla ja korkeatasoisella kunnallisella koulujärjestelmällä. Vaikka markkinahenkiset, valinnanvapautta ja kilpailua korostavat arvot ovat levinneet viime vuosina myös koulutuspolitiikkaamme (Seppänen 2003), koulujen väliset erot näyttäisivät toistaiseksi pysyneen ennallaan (Jakku-Sihvonen & Kuusela 2002). Millä perusteella me suomalaiset siten järjestelämme alueita vastaavassa tilanteessa?

Pohjoismaissa on vahva hyvinvointitutkimuksen perinne, jonka yhteydessä alueita on totuttu vertailemaan ja laittamaan järjestykseen. Hyvinvointi on ymmärretty moniulotteisesti, ja siinä on tarkasteltu yhtä aikaa monia asioita kuten esimerkiksi koulutusta, työllisyyttä, tuloja, asumista ja sosiaalista osallistumista (esim. Erikson 1993). Alueellinen hyvinvointi on puolestaan ymmärretty siten, ettei mikään yksittäinen alue saisi jäädä liiaksi jälkeen muista alueista (Allardt 1992). Julkisen vallan mm. asuntopolitiikan ja kaupunkisuunnittelun keinoin alueiden väliset erot on myös onnistuttu pitämään vähäisinä. Ja sikäli, kun eroja on löytynyt, alueelliset monimuuttuja-analyysit kuten faktorianalyysi (esim. Maury 1997) tuottavat itse alueista varsin hajanaisen kuvan, joka ei helposti ulkopuoliselle avaudu.

Eräs yksinkertainen tapa kuvata asuinalueiden luonnetta on suhteuttaa asukkaiden tulotaso ja asuntojen hintataso toisiinsa. Siellä missä tämä suhde on keskimääräistä suurempi, ts. asunnot ovat tuloihin nähden halpoja, asukkaille jää todennäköisesti myös enemmän rahaa muuhun kulutukseen. Kulutusta voidaan pitää tärkeänä, koska elämme nykyisin kulutus-kulttuurissa, jossa elämä on organisoitu kuluttami-

... men inte i Finland

Skolan kan vara den avgörande faktorn för barnfamiljer annanstans, men hos oss är det nog mest andra faktorer som avgör. De senaste årtiondena har skolsystemet i Finland haft en märkbart enhetlig struktur, och skillnaderna skolor emellan har varit små. Välfärdssamhällstraditionen har innehållit en starkt tro på jämlik utbildning och en strävan efter effektivt utnyttjande av begåvningsresurser med hjälp av ett täckande och högklassigt kommunalt utbildningssystem. Trots att olika marknadsbetonade värderingar som framhävt valfrihet och konkurrens på senare år spritt sig även till vår utbildningspolitik (Seppänen 2003), ser skillnaderna skolor emellan ut att ha hållits oförändrade (Jakku-Sihvonen & Kuusela 2002). På vilka grunder klassificerar vi finländare alltså olika bostadsområden inför en flyttning?

Vi kan som parentes notera att det i Norden finns en stark välfärdsforskningstradition, som haft för vana att jämföra och kategorisera olika områden. Välfärden har setts som mångdimensionell, och den har analyserats samtidigt med avseende å t.ex. utbildning, sysselsättning, inkomster, boende och socialt deltagande (t.ex. Eriksson 1993). Lokal välfärd har uppfattats som så, att inget enskilt område får bli alltför lång på efterkälken jämfört med de andra (Allardt 1992). Och med hjälp av bl.a. bostadspolitik och stadsplanering har man också lyckats hålla skillnaderna bostadsområden emellan rätt små. Och i den mån man hittar skillnader har lokala mångvariabelanalyser såsom faktoranalys (t.ex. Maury 1997) givit ganska splittrade bilder av områdena, bilder som inte är lätta att tyda för utomstående.

Ett enkelt sätt att få fram ett bostadsområdes prägel är att jämföra det med andra bostadsområden med avseende å bostadspriserna och invånarnas inkomstnivå. I de områden där bostäderna är billiga i förhållande till folks inkomster har invånarna sannolikt mera pengar över till övrig konsumtion. Konsumtionen kan ju med rätta anses viktig, eftersom vi nu-

sen ympärille (Bauman 2002, 95). Asukkaiden ostovoima ja kulutuskyky näkyy yleensä myös katuvassa. Sieltä missä asukkaiden kulutuskyky on suuri, löytyy tavallista useammin kalliita automerkkejä (Keskinen 1999), paikalliset palvelut ovat pitkälle erikoistuneita (todella eksklusiivisilta alueilta paikalliset palvelut voivat puuttua kokonaan) ja asukkaiden vapaa-ajankäyttö on erilaista. Siellä missä asukkaiden kulutuskyky on alhainen, ts. asunnot ovat tuloihin nähden kalliita, alueiden luonne on varsin erilainen.

Ostovoima = tulotaso/asuntohinta

Alueen asukkaiden ostovoima tai kulutuskyky on laskettu suhteuttamalla alueella asuvien tulot alueen asuntohintoihin. Tulotietona käytetään tuoreinta saatavilla oleva tietoa henkilöiden valtionveronalaisista tuloista (euroa/kk, sis. pääomatulot) vuonna 2003. Asuntohinnalla puolestaan tarkoitetaan varainsiirtoveroaineiston mukaisia vanhojen asunto-osakehuoneistojen kauppahintoja (euroa/m²) vuonna 2003. Asuinalueet on luokiteltu postinumeroalueittain, eli asuntohinta-aineiston mukaisesti. Osa-alueittaiset tulotiedot on sovitettu vastaamaan postinumeroalueittaista luokittelua käyttämällä hyväksi pienalueittaisia tulotietoja. Esimerkiksi Etu-Vallila on muodostettu Vallilan pienalueista 1–4. Lopulliseen tarkasteluun on otettu mukaan 71 postinumeroaluetta. Tuloksena esitetään listaus, jossa nämä 71 aluetta on järjestetty tulojen ja asuntohintojen perusteella lasketun suhdeluvun mukaisen suuruusjärjestykseen. Tulosta tarkastellaan suhteuttamalla se alueiden asuntojen hintavertailusta (H) ja tulotasovertailusta (T) saatuun järjestyslukuun, joka on mainittu tekstissä suluissa.

Helsingin asuinalueiden uusi järjestys

Listan kärki ei juuri yllätä eli tulojen ja asuntohintojen välinen suhdeluku on suurin siellä, missä tulotaso ja asuntojen hinnat ovat korkeimmat. Listan kärjessä alueiden korkea tulotaso siis kompensoi asuntojen korkeita neliöhintoja. Kärkipaikalla on noin 500 asuk-

förtiden lever i en konsumtionskultur där livet har organiserats kring konsumtionen (Bauman 2002, 95). Invånarnas köpkraft och konsumtionsförmåga syns i regel också i gatubilden. Där invånarnas konsumtionsförmåga är stor finner man oftare dyra bilmärken (Keskinen 1999). Där är också det lokala servicebudgetet i hög grad är specialiserat (i riktigt exklusiva områden kan lokal service saknas helt) och invånarnas fritidsvanor annorlunda. Där invånarnas konsumtionsförmåga är låg, dvs. bostäderna är dyra jämfört med inkomsterna, är området prägel en helt annan.

Köpkraft = inkomstnivå/bostadspris

I vår studie har vi beräknat områdenas invånares köpkraft såsom kvoten mellan inkomstnivån och bostadspriserna. Vi utgår från färskaste rön, dvs. för år 2003, om statskattepliktig inkomst (euro/mån, inkl. kapitalinkomster). Bostadspriserna har vi hämtat ur registret för överlåtelseskatt, och de gäller för begagnade aktielägenheter (euro/kvm) år 2003. Bostadsområdena har grupperats enligt postnummer på samma sätt som i överlåtelseskatteregistret. Uppgifterna om inkomster delområdesvis har anpassats till postnummerindelningen genom att utgå från den minsta tillgängliga enheten, dvs. småområdena. Som exempel är vårt Främre Vallgård sammansatt av småområdena 1–4 i Vallgård. I vår slutliga analys tog vi med 71 postnummerområden, och resultatet är en lista där dessa 71 områden ordnats i storleksordning utgående från kvoten mellan områdets invånares medelinkomster och bostadspriserna i området. Denna rangordning jämförs sedan med de rangordningar som erhöles utgående från enbart bostadspriserna (Pr) resp. invånarnas medelinkomst (In), som i texten nämns i parentes.

Nyordning av bostadsområdena i Helsingfors

Listans topp visar att kvoten mellan inkomster och bostadspriser är störst där inkomstnivån och bostadspriserna är högst – vilket kanske inte är förvånande. Högt uppe på listan kompenseras alltså de dyra bostadspriserna i området av att folk har höga

Asukkaiden ostovoima* Helsingin asuinalueilla vuonna 2003

Invånarnas köpkraft* i olika delar av Helsingfors år 2003

1	4,09	Kaivopuisto - Brunnsparken	36	0,82	Kontula - Gårdsbacka
2	2,76	Kuusisaari-Lehtisaari - Granö-Lövö	37	0,81	Taka-Töölö - Bortre Tölö
3	1,58	Eira	38	0,81	Etu-Töölö - Främre Tölö
4	1,56	Kaartinkaupunki - Gardesstaden	39	0,81	Malminkartano - Malmgård
5	1,50	Tammisalo - Tammelund	40	0,80	Kruununhaka - Kronohagen
6	1,30	Kulosaari - Brändö	41	0,80	Pajamäki - Smedjebacka
7	1,20	Marjaniemi, Itäkeskus - Marudd, Östra Centrum	42	0,79	Kamppi-Kluuvi - Kampen-Gloet
8	1,15	Etelä-Laaajasalo - Södra Degerö	43	0,78	Pukimäki, Savela - Bocksbacka, Lerstrand
9	1,04	Länsi-Pakila - Västra Baggböle	44	0,77	Malmi - Malm
10	1,04	Itä-Pakila - Östra Baggböle	45	0,77	Roihuvuori - Kasberget
11	1,02	Veräjämäki - Grindbacka	46	0,77	Puotila - Botby gård
12	1,01	Munkkiniemi - Munksnäs	47	0,76	Helsinki keskimäärin - Helsingfors i medeltal
13	0,98	Metsälä, Et.-Oulunkylä - Krämertsskog, Sö. Åggelby	48	0,76	Etelä-Haaga - Södra Haga
14	0,97	Konala - Kånala	49	0,76	Puotinharju - Botbyhöjden
15	0,97	Laaajasalo - Degerö	50	0,75	Kannelmäki - Gamlas
16	0,97	Etelä-Keskivuosaari - Sö. Mellersta Nordsjö	51	0,75	Lassila - Lassas
17	0,96	Paloheinä - Svedängen	52	0,75	Suurmetsä - Storskog
18	0,94	Vattuniemi - Hallonnäs	53	0,75	Mellunkylä - Mellungsby
19	0,93	Torpparinmäki - Torparbacken	54	0,74	Pohjois-Meilahti - Norra Mejlans
20	0,92	Maununneva - Magnuskärr	55	0,74	Tapanila - Mosabacka
21	0,91	Lauttasaari - Drumsö	56	0,72	Katajanokka - Skatudden
22	0,91	Puistola - Parkstad	57	0,72	Pikku-Huopalahti - Lill Hoplaxviken
23	0,89	Tapaninvainio - Staffansslätten	58	0,71	Pohjois-Haaga - Norra Haga
24	0,88	Pohjois-Vuosaari - Norra Nordsjö	59	0,70	Käpylä - Kottby
25	0,87	Munkkivuori-Niemenmäki Munkshöjden-Näshöjden	60	0,70	Länsi-Herttoniemi - Västra Hertonäs
26	0,87	Maunula, Suursuo - Månsas, Storkärr	61	0,69	Punavuori - Röddberget
27	0,87	Pakila, Oulunkylä - Baggböle, Åggelby	62	0,69	Kallio, Hakaniemi - Berghäll, Hagnäs
28	0,87	Myllypuro - Kvarnbäcken	63	0,69	Koskela - Forsby
29	0,87	Vartioharju - Botbyåsen	64	0,68	Sörnainen - Sörnäs
30	0,86	Jollas	65	0,67	Etu-Vallila - Främre Vallgård
31	0,85	Siltamäki - Brobacka	66	0,67	Jakomäki - Jakobacka
32	0,85	Aurinkolahti - Solvik	67	0,65	Toukola, Vanha kaupunki Majstad, Gammelstaden
33	0,84	Reimarla - Reimars	68	0,64	Herttoniemi - Hertonäs
34	0,84	Pihlajamäki - Rönnsbacka	69	0,62	Ruskeasuo - Brunakärr
35	0,82	Kivihaka - Stenhagen	70	0,61	Itä-Pasila - Östra Böle
			71	0,54	Vallila, Hermanni - Vallgård, Hermanstad
			72	0,50	Ruoholahti - Gräsviken

*Laskettu suhteuttamalla valtionveronalaiset tulot/henkilö (euro/kk) asuntojen hintoihin (euro/m²).

*Kvoten mellan statsskattepliktig inkomst per person (euro/mån) och bostadspriserna (euro/kvm).

kaan Kaivopuisto, jossa tulojen suhde asuntojen hintaan on yli nelinkertainen eli selvästi Helsingin korkein. Lähinnä diplomaattien asuinpaikkana tunnettu Kaivopuisto on selkeästi oma saarekkeensa, minkä myös tämä suhdeluku kertoo. Kärjen tuntumasta puuttuu kuitenkin monia kantakaupungin asuinalueita, kuten Katajanokka (H2, T11), Kruununhaka (H6, T9), Etu-Töölö (H7, T10), Punavuori (H4, T16), Kamppi-Kluuvi (H8, T13) ja Taka-Töölö (H11, T15), joissa sekä asuntojen hintataso että asukkaiden tulotaso ovat korkeita (lyhenteen jälkeinen numero ker-

incomster. Allra högst ligger innerstadsområdet Brunnsparken, med ca. 500 invånare vars medelinkomst per månad är fyra gånger högre än medelpriset per kvadratmeter begagnad bostad i området. "Brunsan", allmänt känt som ett diplomatkvarter, är i en klass för sig. Många övriga innerstadsområden, där priserna och inkomsterna i och för sig också är höga, ligger däremot inte alls så högt på kvotlistan, t.ex. Skatudden (Pr2, In11, alltså nästhögst beträffande priset, elfte högst beträffande inkomsterna), Kronohagen (Pr6, In9), Främre Tölö (Pr7, In10),

too asuinalueen järjestysnumeron asuntohinnan (H) ja tulotason (T) mukaisissa listauksissa). Näillä alueilla tulotaso ei kuitenkaan riitä kompensoimaan asuntojen korkeaa hintatasoa, joten ihmisten ostovoima on vähäisempi ja siksi myös asuinalueiden luonne poikkeaa todennäköisesti listan kärjen muista kantakaupungin alueista. Näillä alueilla asukkaiden ostovoima jää itse asiassa lähelle Helsingin keskiarvoa (0,76).

Asuntojen korkea hintataso suhteessa tulotasoon pudottaa asukkaiden ostovoimaa myös kantakaupungin pohjoisosissa, Kalliossa (H19, T34), Sörnäissä (H21, T35) ja Etu-Vallilassa (H23, T44) sekä kantakaupungin reunoilla Ruoholahdessa (H9, T56) ja Ruskeasuolla (H18, T46). Ostovoiman heikkoutta näillä alueilla voidaan selittää sekä asuntokuntarakenteella että asuntojen hallintasuhderakenteella. Esimerkiksi Ruoholahdessa, samoin Katajanokan kärjessä, on paljon korkotuettuja vuokra-asuntoja, joiden asukasvalinnassa on käytetty tulorajoja. Kalliossa puolestaan asuu paljon nuoria ja pienituloisia.

Vertailussa ostovoimaltaan yllättävän korkealle sijoittuvat mm. Konala (H62, T37) ja Torpparinmäki (H58, T38), joissa on alhaiset neliöhinnat ja tulotaso hieman alle kaupungin keskitason. Myös Länsi- (H29, T14) ja Itä-Pakilassa (H42, T20) ostovoima on parempi kuin pelkkä tulotaso ja asuntojen hintataso antavat aihetta odottaa. Pakiloiden hyvä ostovoima on yllätys myös sen takia, että alueilla asuu paljon lapsia, jotka laskevat ostovoimaa. Lopuksi on paikallaan todeta, että ostovoiman ero Helsingin asuinalueiden välillä ei ole kovinkaan suuri, Kaivopuistoa lukuun ottamatta. Myös Kuusisaari-Lehtisaari erottuu ostovoimaisena asuinalueena, mutta pääosalla, noin 60 asuinalueella 70:stä, tulotason ja asuntojen hintatason avulla laskettu ostovoima vaihteli +/- 0,25 välillä.

Rödberget (Pr4, In16), Kampen-Gloet (Pr8, In13) och Bortre Tölö (Pr11, In15). I dessa områden räcker inkomsterna inte till för att kompensera de höga bostadspriserna, vilket leder till att folks köpkraft är mindre och att områdets prägel sannolikt avviker från de innerstadsdelar som toppar listan. Faktum är, att invånarnas köpkraft i nyss uppräknade områden ligger nära medeltalet för hela Helsingfors, dvs. 0,76.

Höga bostadspriser i förhållande till inkomsterna sänker invånarnas köpkraft även i innerstadens norra delar, i Berghäll (Pr19, In34), Sörnäs (Pr21, In35) och Främre Vallgård (Pr23, In44) samt västerut i Gräsviken (Pr9, In56) och Brunakärr (Pr18, In46). Den svaga köpkraften i dessa områden förklaras av dels bostadshushållens beskaffenhet, dels upplåtelseformfördelningen. T.ex. i Gräsviken finns i likhet med Skatuddens spets en stor andel räntestödda hyresbostäder, där inkomstgränser tillämpats vid val av hyresgäster. I Berghäll bor det många unga och låginkomsttagare.

Överraskande högt i köpkraftsrangeringen ligger bl.a. Kånala (Pr62, In37) och Torparbacken (Pr58, In38), där kvadratmeterpriserna är förhållandevis låga och inkomstnivån lite under medelnivån i Helsingfors. Även i Västra (Pr29, In14) och Östra (Pr42, In20) är köpkraftsrangeringen högre än vad inkomstnivå och kvadratmeterpriser skulle ge vid handen. Den höga rankingen i Västra och Östra Baggböle är en överraskning också för att där bor mycket barn, som också i princip sänker köpkraften. Till sist är det också på sin plats att konstatera att skillnaden i köpkraft mellan olika delar av Helsingfors aldrig är särskilt stor, med undantag av diplomatdistriktet Brunnsparakens försprång gentemot de andra. Granö-Lövö är ju också ett område med mycket stark köpkraft, men av de 71 områdena ligger ca. 60 inom en avvikelse på +/- 0,25 från medeltalet.

Ostovoima ja asuinalueiden luonne

Asuinalueen luonne on toki paljon muutakin kuin asuntojen hinnalla huomioitu tulotaso. Siihen liittyy mm. sijaintiominaisuuksia kuten merellisyys, palvelujen, kantakaupungin ja viheralueiden läheisyys sekä yhteydet asuinalueen ulkopuolelle. Mutta yhtä hyvin se liittyy myös asukkaisiin ja asukasaktiivisuuteen, turvallisuuteen, rakentamisen väljyyteen, asuntokannan ikään ja kuntoon sekä kaupunkikuvan esteettiseen ilmeeseen, joista osa on laadullisesti mitattavia asioita.

Myös ostovoima on tuttu laajemmista yhteyksistä. Yleensä sitä käytetään maiden välisissä vertailuissa, kun tulotaso suhteutetaan kulutuskorin eri hyödykkeiden hintatasoeroihin. Mukana on asumisen lisäksi siis monia muitakin tekijöitä. Helsingin tapauksessa voidaan kuitenkin olettaa, että alueelliset erot muun kulutuksen kuin asumisen suhteen eivät ole kovin merkittäviä. Kauppaketjujen hinnat ovat eri alueilla samat, ja jos oman alueen kauppa tuntuu kalliilta, voi käydä naapurialueen laatikkomyymälässä ostoksilla. Sen sijaan esimerkiksi asuntojen koolla ja lasten määrällä on vaikutusta ostovoiman paikallisiin vaihteluihin. Ja esimerkiksi silloin kun vuokralla asuvien osuus on suuri, kuten Ruoholahdessa, asukkaiden ostovoiman laskemisessa tulisi huomioida myös asuinalueiden vuokrataso.

Tulotason suhteuttaminen asuntojen hintatasoon kuitenkin osoitti, että asuinalueiden tutut tulotason ja asuntojen hintatasoon perustuvat järjestykset muuttuivat yllättävällä tavalla. Mielenkiintoista oli huomata esimerkiksi asukkaiden alhainen ostovoima monilla kantakaupungin alueilla. Monilla niin idän, kuin pohjoisen ja lännen omakotitalo- ja kerrostaloalueilla asukkaiden ostovoima oli parempi kuin kantakaupungissa. Kantakaupungissa keskeinen sijainti nostaa asuntojen hintoja ja laskee asukkaiden ostovoimaa, ellei tulotaso riitä kompensoimaan tätä sijaintivaikutusta, kuten Kaivopuistossa, Eirassa ja Kaartinkaupungissa. Näillä alueilla, sekä Kuusisaa-

Köpkraften och bostadsområdenas prägel

Givetvis består ett områdes karaktär, prägel, av mycket annat än kvoten mellan inkomstnivån och bostadspriserna. Läget, t.ex. närheten till havet, olika serviceformer, innerstaden och grönområden samt kommunikationerna inverkar också. Likaså inverkar invånarnas egen villighet att aktivt delta i skötsel av gemensamma angelägenheter samt faktorer som trygghet, byggnadstäthet, byggnadernas ålder och skick samt stadsbildens estetiska framtoning, varav en del är kvalitativt mätbara faktorer.

Även köpkraften är bekant från större sammanhang. I allmänhet används den i jämförelser länder emellan då inkomstnivån jämförs med hjälp av s.k. shoppingkorgar. Så boendet är inte den enda köpkraftsfaktorn. Men i Helsingfors fall kan man ändå anta att skillnaderna områden emellan i annan konsumtion än boende inte är särskilt stora. Butikskedjornas priser är de samma överallt, och om den egna närbutikerna känns dyr kan man åka till granddistriktet för att handla. Däremot inverkar t.ex. bostädernas storlek och antalet barn på den lokala variationen i köpkraft. Och t.ex. då andelen personer som bor på hyra är stor, såsom i Gräsviken, borde man beakta även hyresnivån i området. Dessutom inverkar antalet barn i området på dess köpkraft.

I och med att vi jämförde inkomstnivån med bostadsprisnivån förändrades den ordningsföljd vi vant oss vid att placera in stadens bostadsområden i utgående från inkomster och bostadspriser. Att folk har såpass låg köpkraft i många delar av innerstaden var förvånande. Man hade nämligen högre köpkraft i många av villa- och höghusområdena i både östra, norra och västra ytterstaden. I innerstaden höjer ett centralt läge bostädernas priser och sänker invånarnas köpkraft, såvida inte inkomstnivån räcker till för att kompensera det dyra boendet, såsom den gör i Brunnsparken, Eira och Gardesstaden. I dessa områden, samt i Granö-Lövö, Tammelund och Brändö ka-

ri-Lehtisaaressa, Tammisalossa ja Kulosaaressa asukkaiden tulot eivät suurimmalla osalla kapitalisoidu asuntojen neliöhintoihin, vaan vapautuvat reilusti muuhun kulutukseen, minkä pitäisi näkyä myös asuinalueiden luonteessa.

Ostovoiman voidaan katsoa kuvaavan asuinalueiden luonnetta paremmin kuin pelkkä tieto alueiden tulotasosta, joka voidaan helposti sivuuttaa toteamalla, että suurituloisten alueilla myös asunnot ovat kalliimpia. Vastaaminen kysymyksiin, missä määrin tulos vastaa asukkaiden käsitystä alueiden luonteesta, ja missä määrin alueiden ostovoimalla tai 'kulutuskuultuurilla' on merkitystä asuinpaikan valinnassa, vaatisivat tarkempaa selvitystä. Tulosta voidaan kuitenkin lukea monella tavalla, esimerkiksi siten että siellä, missä ostovoima on hyvä, asuntojen hinnoissa on vielä nousuvaraa.

pitaliseras invånarnas inkomster för de flesta inte bara i bostadsutrymme utan räcker gott och väl till även för annan konstumtion, vilket också borde avspegla sig på området's atmosfär.

Man kan säga som så, att köpkraften beskriver bostadsområdenas prägel bättre än blotta inkomstnivån skulle göra. Den ger mera substans än att bara konstatera att folk med höga inkomster bor i dyra områden. Huruvida och i vilken mån vår köpkrafts-ranking överensstämmer med folks uppfattningar om områdenas prägel och med det lokala serviceutbudet är en fråga som tarvar mera ingående analys för att kunna besvaras. Våra rön kan givetvis också tolkas på många sätt, t.ex. som så att där var köpkraften är god finns det mån för ännu högre bostadspriser.

Lähteet: | Källor:

Allardt, Erik (1992). Helsinki sosiaalisena yhteisönä. Teoksessa: Karisto, Antti & Holstila, Eero (toim.): Helsinki Avoin Kaupunki. Helsingin kaupungin tietokeskus, Helsinki, 43–58 ss.

Bauman (2002). Notkea moderni. Vastapaino, 264 s.

Erikson, Robert (1993). Descriptions of inequality: the Swedish approach to welfare state research. Teoksessa: Nussbaum, Martha & Sen, Amartya (toim.): The Quality of Life, Oxford, Clarendon Press, 67–83 ss.

Forest & Murie (1987). The affluent home owner: labour market position and the shaping of housing history. Sociological review 35/2, 370–403 ss.

Jakku-Sihvonen & Kuusela, Jorma (2002). Mahdollisuuksien koulutuspolitiikan tasa-arvo. 2. korjattu painos. Arviointi 7/2002. Opetushallitus, Helsinki.

Karisto, Antti & Montén; Seppo (1996). Lukioon vai ei: tutkimus alueellista eroista helsinkiläisten lukionkäynnissä ja lukiolakkautusten vaikutuksista. Helsingin kaupungin tietokeskuksen tutkimuksia n:o 6, 130 s.

Keskinen, Vesa (1999). Autot Helsingissä. Teoksessa: Keskinen, Vesa (toim.): lama.nousu@hel.fi: havaintoja vuosituhanen vaihteen Helsingistä. Helsingin kaupungin tietokeskus, 73–82 ss.

Korhonen, Erkki (2004). Asumisviihtyvyyden Helsingin kaupungin vuokratuloissa. Helsingin kaupungin tietokeskuksen tutkimuksia n:o 1, 134 s.

Mauru, Jon (1997). Ilmakuva pääkaupunkiseudun sosiaalisista eroista 1990-luvun alussa. Teoksessa: Ilmonen, Mervi & Lankinen, Markku & Lehtonen, Hilka, Mayry, Jon & Päivänen, Jani (toim.): Mitä osoite osoittaa? Asuinalueiden erilaistuminen Helsingin seudulla, 55–88 ss.

Seppänen, Piia (2003). Miten ja miksi kouluvalintapolitiikka tuli Suomen peruskouluun 1990-luvulla? Yhteiskuntapolitiikka, 68/2, 175–187 ss.

Steketee, Hans 2005. De openbare school heeft mensen als wij juist nodig, maar wat is het beste voor ons kind? NRC Handelsblad 19.3.2005

Turvattomuuskokemuksissa myös laadullisia eroja

Även kvalitativa skillnader i upplevd trygghet

Martti Tuominen

Tämän lehden numerossa 2/2004 olleessa artikkelissa (Heiskanen & Roivainen & Tuominen) julkaistiin ensimmäisiä tuloksia Helsingistä tehdystä turvallisuustutkimuksesta. Tutkimuksen aineisto kerättiin vuoden 2003 syksyllä. Kun asukkailta kysyttiin turvattomuuden kokemista omalla asuinalueella viikonloppuna ilta-aikaan, vaihtelivat turvattomuutta kokevien osuudet peruspiireittäin kuudesta prosentista 34 prosenttiin. Vaikka tulokseen liittyy jonkin verran otannasta johtuvaa epävarmuutta, on syytä olettaa, että ainakin kartassa (s. 24) tumman punaisina esiintyvillä alueilla tilanne eroaa myös arkisessa todellisuudessa tumman sinisistä alueista. Monessa kohdin peruspiirit muodostavat laajempia samaan luokkaan kuuluvia alueita, mikä lisää tulosten luotettavuutta. Lisäksi samansuuntaisia tuloksia on aiemmin saatu kaupunkipalvelututkimuksesta (Keskinen 1998, 53).

Katse alueisiin

Tässä artikkelissa pyrin selvittämään, millaisista asioista alueiden väliset erot johtuvat. Tavoitteena on luoda tarkempi katse muutaman valitun alueen "sisään". Sen mahdollistavat kaksi tutkimukseen sisällytynyttä, turvattomuuden kokemista tarkentavaa jatkokysymystä. Yleistä turvallisuuden kokemista koske-

I Kvarttis nummer 2/2004 (artikeln av Heiskanen & Roivainen & Tuominen) utgavs de första rönen från en undersökning om upplevd trygghet i Helsingfors, vars material insamlades hösten 2003. Andelen personer som uppgav sig ha känt sig otrygga i sitt eget bostadsområde kvällstid på veckosluten varierade distriktsvis mellan sex och 34 procent. Trots att detta rön i någon mån påverkas av urvalets beskaffenhet finns det skäl att anta att åtminstone de områden som på kartan (s. 24) syns som mörkröda även i praktiken avviker från de mörkblå områdena i trygghetshänseende. Rönens tillförlitlighet ökas av det faktum att distrikten på många ställen bildar större zoner med samma trygghetsklass, och till yttermera visso har man fått liknande rön vid en undersökning om service i staden (Keskinen 1998, 53).

Fokus på småområdena

På dessa rader försöker jag klarlägga vad skillnaderna områden emellan kan bero på. Jag tittar därför lite närmare på vissa utvalda områden. Detta är möjligt tack vare två preciserande tilläggsfrågor om upplevd otrygghet som ingick i enkäten. Efter den allmänt formulerade frågan om upplevd trygghet fick enkätsvararna svara på huruvida det i deras eget bostadsom-

van kysymyksen jälkeen kysyttiin vastaajilta turvattomuuden aiheuttajia. Ensinnä kysyttiin "Onko asuinalueellanne turvattomuutta herättäviä paikkoja? Mitkä paikat?" ja tämän jatkokysymyksenä "Mikä tekee näistä paikoista turvattomia".

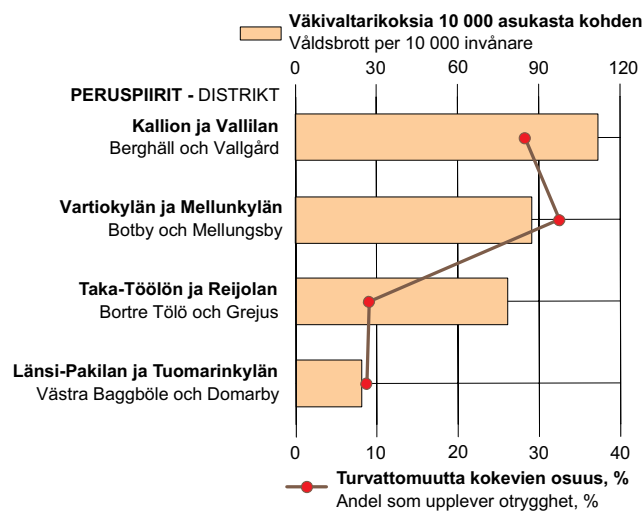
Valitsin tarkasteluun neljä erilaista aluetyyppiä. Korkean turvattomuuden alueita edustavat esikau-punkialueelta Vartiokylän ja Mellunkylän peruspiirit yhdistettyinä ja kantakaupungin alueelta Kallion ja Vallilan peruspiirit vastaavasti yhdistettyinä. Matalan turvattomuustason alueita kantakaupungista ovat Taka-Töölön ja Reijolan peruspiirit yhdessä ja esikau-punkialueelta yhdistetyt Pakilan ja Paloheinän peruspiirit. Kutsun alueita jatkossa lyhyesti Itä-Helsingiksi, Kallioksi, Töölöksi ja Pakilaksi.

Koettua ja tilastoitua

Oheisesta kuviosta nähdään, että tutkimusalueilla koettu turvattomuus ja todelliset väkivaltarikollisuustasot jossain määrin yhteisvaihtelevat. Kuviosta on vain viitteellinen, koska sekä mitattavat asiat että as-teikot ovat erilaisia. Näyttää kuitenkin siltä, että esi-

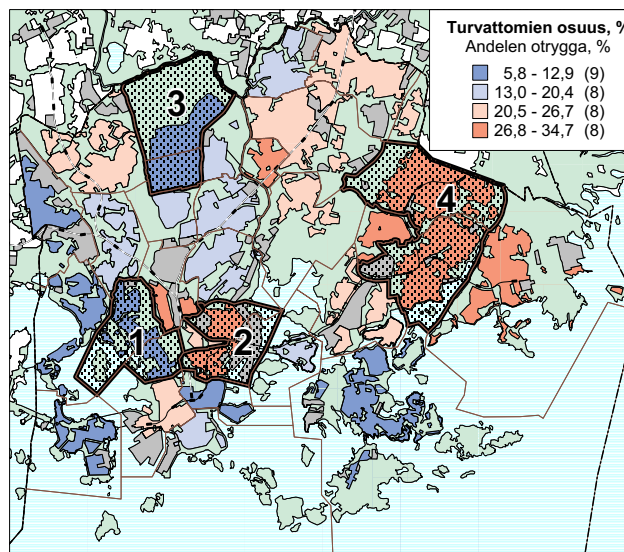
Kuvio 1. Turvattomuuden kokeminen ja väkivaltarikosten yleisyys tutkimusalueilla

Figur 1. Upplevd otrygghet och anmälda våldsbrott i de studerade områdena

Omalla asuinalueella turvattomuuden (turvattomien ja melko turvattomien osuus) kokemisen yleisyys peruspiireittäin 2003

Upplevd otrygghet (andelen otrygga och ganska otrygga) i det egna grannskapet, distriktsvis 2003

- 1 Taka-Töölön ja Reijolan** | Bortre Tölö och Grejus
- 2 Kallion ja Vallilan** | Berghäll och Vallgård
- 3 Länsi-Pakilan ja Tuomarinkylän** | Västra Baggböle och Domarby
- 4 Vartiokylän ja Mellunkylän** | Botby och Mellungsby

råde fanns ställen som de upplevde som otrygga, och vilka de i så fall var. Sedan skulle de försöka precisera vad det var som gjorde stället otryggt.

För denna analys valde jag ut fyra typer av områden. Områden med hög upplevd otrygghet företräds i ytterstaden av zonen Botby + Mellungsby i östra Helsingfors och i innerstaden av zonen Berghäll + Vallgård. Områden med låg upplevd otrygghet företräds i ytterstaden av zonen Västra Baggböle + Svedängen, och i innerstaden av Bortre Tölö + Grejus. Jag kallar för enkelhetens skull i fortsättningen dessa områden Öst-Helsingfors, Berghäll, Baggböle och Tölö.

merkiksi Töölössä väkivaltaa esiintyy suhteellisesti enemmän kuin turvattomuuden kokemista ja Itä-Helsingissä tilanne olisi hiukan toisen suuntainen. Pakilassa sekä tilastoitu väkivalta että turvattomuuden kokeminen ovat alhaisilla tasoilla. Vertailu on vain suuntaa antava senkin takia, että osa tilastoidusta väkivallasta tapahtuu asunnoissa ja muissa sisätiloissa, eikä niin ollen vaikuta alueen koettuun turvallisuuteen.

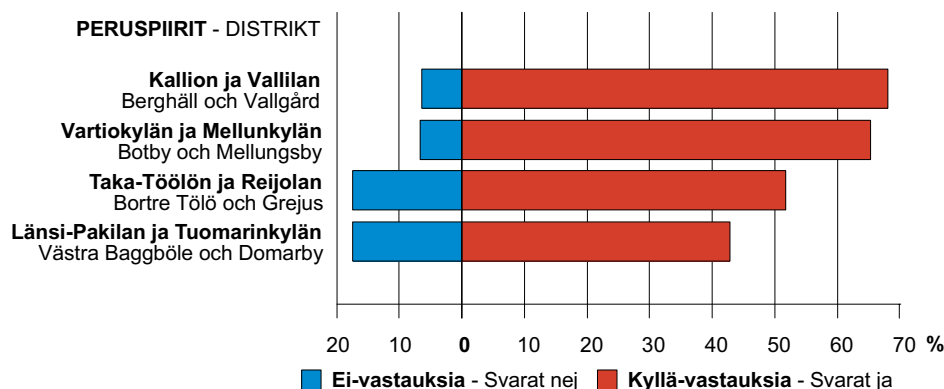
Onko asuinalueellanne turvattomuutta herättäviä paikkoja?

Otsikon kysymystä voidaan aluksi tarkastella määrällisesti sen perusteella, kuinka moni vastaaja on tällaisia paikkoja maininnut. Kysymykseen vastasivat eniten Kalliossa (74 %) ja Itä-Helsingissä asuvat (72 %). Jonkin verran harvemmin vastattiin Töölössä (69 %) ja Pakilassa selvästi vähiten (60 %).

Odotuksen mukaisesti korkeamman turvattomuuden alueilta tuli enemmän mainintoja turvattomuutta herättävistä paikoista. Pakilalaisten ja töölöläisten vastauksissa oli myös selvästi enemmän nimenomaisia kielteisiä vastauksia: ei ole turvattomuutta herättäviä paikkoja.

Kuvio 2. Maininnat turvattomista paikoista tutkimusalueilla

Figur 2. Nämnande av otrygga platser i det egna grannskapet

Upplevt och statistikfört

Figuren visar att upplevd otrygghet inte alltid går hand i hand med de anmälda våldsbrotten i ett område. Figuren är givetvis enbart riktningsgivande, eftersom både mätningssättet och skalorna (antal brott till vänster, andelen otrygga till höger) är olika. Men likafullt verkar det i Tölö finnas mera faktiskt än upplevt våld, medan läget i Öst-Helsingfors skulle vara det motsatta. I Baggböleområdet är både det statistikförda och det upplevda våldet på låg nivå. Jämförelsen är enbart riktningsgivande även av den anledningen att en del av det statistikförda våldet sker inomhus bl.a. i bostäder och därför inte påverkar den upplevda tryggheten.

Finns det ställen i ert grannskap som väcker otrygghet?

Frågan i rubriken kan först analyseras kvantitativt utgående från hur många av de svarande som nämnt sådana platser. Frågan besvarades mest i Berghäll (74 %) och Öst-Helsingfors (72 %). Något färre (69 %) svarade i Tölö, och klart färre i Baggböle (60 %).

Turvattomat paikat

Oheiseen kuvioon on koottu yleisimpiä mainintoja turvattomiksi koetuista paikoista. Prosentit on laskettu kaikista alueen vastaajista, joten pylvään pituus kertoo, kuinka suuri osa on näitä paikkoja maininnut. Itä-Helsingissä valtaosan maininnoista muodostavat ostoskeskus ja metro. Myös Pakilassa ostoskeskus saa mainintoja, mutta ne koskevat viereisen peruspiirin, Maunulan ostoskeskusta. Kantakaupungissa puistot ovat useimmin mainittuja pelottavia paikkoja, Kalliossa myös metro. Kantakaupungissa mainittiin lisäksi enemmän nimettyjä katuja ja paikkoja kuin esikaupunkialueilla.

Seuraavassa kysymyksessä vastaajia pyydettiin kertomaan, mikä tekee mainituista paikoista turvattomia. Annetuista vastauksista erottui alueittain jossain määrin eroavia profileja. Turvallisimmiksi koetuilla Töölön ja Pakilan alueilla mainintoja kertyi ylipäätään niukasti. Töölöläisen vastauksissa korostuivat sellaiset ilmaukset kuin pimeä, tyhjä ja auto. Esimerkiksi auto keskuspuisto on pelottava pimeällä, kun siellä ei kukaan tulisi avuksi, jos jotain tapahtuisi. Pakilan profiili on samantapainen: pimeä puisto voi olla pelottava, kun nuoriso kokoontuu sinne kaljoineen.

Som väntat förekom det mera nämningen om otrygga ställen i de områden som hade högre upplevd otrygghet. Bland invånarna i Baggböleområdet och Tööområdet var det i sin tur klart flera som uttryckligen uppgav att inga ställen som väcker otrygghet fanns i deras grannskap.

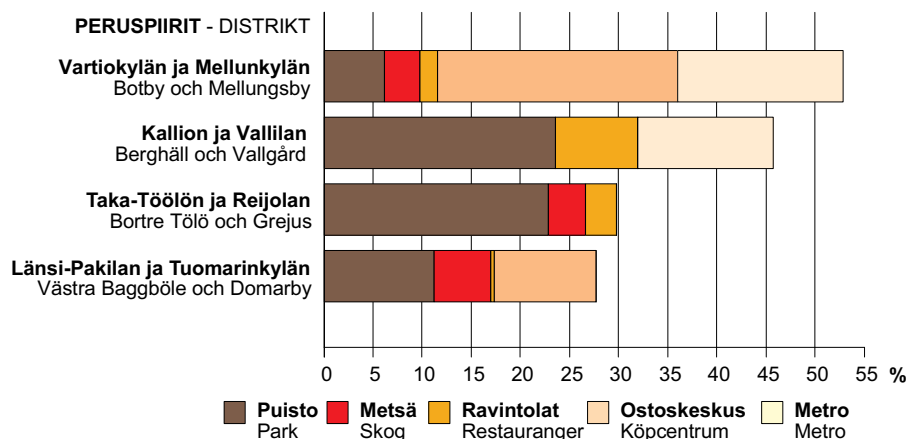
Otrygga ställen

Figur 3 visar fördelningen i de olika områdena av olika typer av otrygga ställen. Andelarna visar hur stor del av samtliga svarande från ett område som nämnt respektive typ av ställe. I Öst-Helsingfors står köpcentret och metron för största delen av omnämningarna. Även i Baggböleområdet nämns köpcentret, men avser då köpcentret i granndistriktet Månsas. I innerstaden nämns parkerna oftast som skrämmande ställen, i Berghäll även metron. I innerstaden var det också vanligare än i ytterstaden att nämna vissa gator och övriga ställen.

I följande fråga ombads de svarande berätta vad det var som gjorde vissa ställen otrygga. Svarsprofilerna blev något olika i de olika områdena. I områdena Tölö och Baggböle, där den upplevda otryggheten rent kvantitativt var lägst, förekom överlag väldigt få nämningar. I Tölö framträdde sådana uttryck som

Kuvio 3. Turvattomuutta herättävät asiat tutkimusalueilla

Figur 3. Ställen som väcker otrygghet

Kallion ja Itä-Helsingin alueilla nousivat molemmissa voimakkaasti esiin humalaiset ja huumeissa olevat. Pimeyttä ja autoita, pelottavia paikkoja mainittiin satunnaisesti. Kalliossa huumeisiin liittyvät maininnat olivat yleisempiä kuin Itä-Helsingissä, jossa maininnat humalaisten aiheuttamista häiriöistä olivat hallitsevina ja niihin liitettiin myös mainintoja nuorisosta, jengeistä sekä ulkomaalaisista että mustalaisista.

Turvattomuutta herättäviä paikkoja koskevat maininnat tuovat sisältöä yleisemmän turvattomuuskysymyksen vastausvaihtoehdoille "melko turvaton" ja "turvaton". Paitsi että Pakilassa ja Töölössä turvattomuuden kokemus on harvinaisempaa kuin Kalliossa ja Itä-Helsingissä, myös pelkojen syyt ovat toisenslaisia. Pimeyden, autoiden katujen ja puistojen pelottavuus ilmaistaan usein konditionaalissa: voisi tapahtua jotakin, tai jos jotakin tapahtuisi... Kallion ja Itä-Helsingin vastauksista välittyy konkreettisempi kuva arkisesta pelottavuudesta, jonka aiheuttajana on Timo Kopomaan käsitteen mukainen ei-toivottu porukointi. Sekä Pakilassa että etenkin Itä-Helsingissä on mainintoja nuorisosta, kantakaupungissa perherakenteen johdosta tietenkin vähemmän. Esikau-punkialueilla nuorisoa koskevissa maininnoissa on kuitenkin eroja. Pakilassa nuorison todetaan kokoontuvan kaljoineen, meluavan ja sotkevan, Itä-Helsingissä nuorisoon liitetään useammin maininta uhkavasta käytöksestä.

Pakila

"Nuoriso kokoontuu kaljoineen ja häiriköi."

"Valaistun ulkoilupolun vierestä alkaa täysin pimeään metsä, jonne mielikuvitus sijoittaa ties mitä vaaroja."

"Nuorisoa oleskelee yleensä iltaisin puistoissa."

Töölö

"Keskuspuiston syrjäisyys muusta liikenteestä (ei saa apua jos jotain tapahtuu), pimeys."

"Puistoissa pimeää ja paljon piiloutumispaikkoja esim. raiskaajille."

mörk, tom och öde. Som exempel är Centralparken skrämmande i mörker, då ingen kan komma till hjälp om någonting händer. I Baggböle blev profilen liknande: en mörk park kan vara skrämmande när ungdomsgängen samlas där med sina ölbackar.

I både Berghäll och Öst-Helsingfors framträdde fyllon och knarkare starkt som ett otrygghetsmoment. Mörker och öde, skrämmande platser nämndes bara sporadiskt. I Berghäll nämndes narkotikarelaterade saker oftare än i Öst-Helsingfors, där i sin tur vittnesmål om fyllestörningar dominerade och dessutom förknippades med ungdomsgång, invandrare och zigenare.

De typer av otrygga ställen som de svarande nämnt ger substans åt svarsalternativen "ganska otryggt ställe" och "otryggt ställe". Förutom att upplevd otrygghet är ovanligare i Baggböle och Tölö än i Berghäll och Öst-Helsingfors, är även orsakerna till rädsla annorlunda. I Baggböle och Tölö nämns mörka, öde gator och parker ofta såsom en abstrakt, lurande fara, medan svaren i Berghäll och Öst-Helsingfors ger en konkretare bild av vardagsrädslor, mestadels förorsakade av det som Timo Kopomaa kallar oönskad gängkultur. Både i Baggböle och i Öst-Helsingfors nämns ungdomarna som ett orosmoment, medan de i innerstaden, där barnfamiljer är ovanligare, nämns mindre ofta. Förstadsområdena emellan finns det nyansskillnader i karakteriseringarna av ungdomsgängen: i Baggböle konstaterar man att ungdomarna samlas med sina ölbackar och att de väsnas och skräpar ner, i Öst-Helsingfors nämns oftare att ungdomarna betar sig hotfullt.

Baggböle

"Ungdomarna samlas med ölbackar och uppträder störande."

"Bredvid den belysta motionsstigen börjar en beckmörk skog, där fantasin anar allsköns faror."

"Det brukar vistas ungdomar i parken om kvällarna."

"Porttikongit pimeitä ja noihin ei ole näkyvyyttä vasta kuin ihan niiden kohdalla.

"Pultsarit ovat vähentyneet olemattomiin, huumeväkeä joskus, humalaiset usein iltaisin.

"Yökerholiikenne (sekä henkilö-, että autoliikenne)"

Kallio

"Huumeiset ovat arvaamattomia"

"Rähisevät juopporemmit, uhkaavasti käyttäytyvät juopuneet nuoret/keski-ikäiset miehet, huumeiden käyttäjät"

"Suuri määrä humalaista nuorisoa ja vähemmistöjen edustajia – uhkaamista, homottelua"

"Humalaisia/päihteiden käyttäjiä paljon. Useita baareja seudulla. Saattaa tulla huutoja ym. epätoivottuja kontakteja."

Itä-Helsinki

"Humalaisten ja huumeveikkojen notkuminen ostarin lähistöllä, perään huutelu, lyöttäydytään juttusille väkisin."

"Humalaiset porukat, jotka vapaasti pystyvät rähämään niin metrossa kuin asemallakin. Vartijoita eikä poliiseja näy tarpeeksi."

"Juopot ja narkomaanit ja nuorisolaumat varsinkin ulkolaiset ja mustalaisnuoret pelottaa.."

"Nuorisojoukko joka maleksii metron lähistöllä."

Keskustelu

Tuotettua turvattomuutta?

Suomalaisessa kriminologisessa tutkimuksessa on viime vuosina kiinnitetty kriittistä huomiota turvallisuuskyseleihin. Turvattomuuskokemukset eivät ole suorassa yhteydessä todelliseen väkivallan uhkaan. Erityisesti on kiinnitetty huomiota median rikosuutisoinnin vaikutukseen. Esimerkiksi iltapäivälehtien etusivujen rikosuutisointi on lisääntynyt voimakkaasti viimeisen kahdenkymmenen vuoden aikana (Kivi-vuori, Kemppe, Smolej 2002, 82). Samana aikana on

Töölö

"Centralparkens avskildhet från övrig trafik (man får ingen hjälp om någonting händer), mörkret."

"Det är mörkt i parken och gott om gömställen för t.ex. Våldtäktsmän."

"Portgångarna är mörka, och man ser inte in i dem förrän just bredvid dem."

"Lodisarna har försvunnit nästan helt, ibland ser man knarkare, fyllon ofta på kvällarna."

"Nattklubbsrallyt (både folk och bilar)"

Berghäll

"Knarkarna är oberäkneliga."

"Skräniga fyllegång, fulla unga/medelålders män med hotfullt beteende, knarkare"

"Stort antal fulla ungdomar och minoriteter, hotelser, 'böggjävlar' mm."

"Många fyllon/knarkare. Många krogar i grannskapet. De kan ropa efter en och komma med anbud, eller tränga sig på."

Öst-Helsingfors

"Fyllon och knarkare som hänger vid köpcentret, de ropar efter en, påträngset beteende."

"Fyllegången som fritt får härja i metron och på stationerna. Det finns inte tillräckligt med väktare eller poliser."

"Fyllona och narkomanerna och ungdomsgången i synnerhet invandrare och zigenare är skrämmande."

"Ungdomsgänget som hänger vid metron."

Diskussion

Producerad otrygghet?

Inom finländsk kriminologisk forskning har man de senaste åren ställt sig kritisk till trygghetsenkäter. Upplevd otrygghet står inte i direkt samband med det verkliga våldshotet. Man har i synnerhet fäst uppmärksamhet vid medias roll i sammanhanget. Till exempel kvällstidningarnas löpsedlar har under de se-

kyselyissä ilmaistu turvattomuus lisääntynyt. On myös osoitettu, että aktiivinen rikosuutisoinnin seuraaminen lisää turvattomuuskokemusten yleisyyttä (Smolej, Kivivuori 2005, 134).

Laajemmin turvattomuuden nousua yhteiskunnalliseen keskusteluun on myös tutkimus ollut tuke-
massa. Esimerkiksi 1970-luvun alussa toteutetun laajan Kaupunkitutkimus 70 tutkimuskokonaisuuden osaraportissa Asuntoalueiden kehittämistavoitteet 1970-luvulla (Vuorela, 1971) asuinalueen turvallisuutta koskevat kysymykset käsittelivät ainoastaan liikenneturvallisuutta. Pian tämän jälkeen asuinalueen koettua rikosturvallisuutta koskevat kysymykset vakiinnuttivat paikkansa tällaisissa kyselyissä. Esimerkiksi Kaupunkipalvelututkimuksessa ja Asukasbarometrissa ne ovat vakiinnuttaneet paikkansa. 1980-luvun alusta lähtien on Suomessa tehty myös valtakunnallisia rikosuhritutkimuksia, joihin kuuluu myös kysymyksiä koetusta rikosturvattomuudesta. Myös valtiovallan ja kuntien turvallisuussuunnitelmat ovat lisänneet turvallisuuspuhetta yhteiskunnassa.

Vaikka turvattomuuskokemukset eivät suoraan kuvaa väkivallan uhkaa, osoittaa esitelyjen neljän Helsingin alueen tarkempi kuvaus, että ne kertovat kuitenkin myös alueen arkisesta elämänmenosta.

Lyhyetkin avovastaukset kertovat turvattomimilla alueilla väkivallan uhan olevan todellisempaa kuin turvallisimmilla alueilla, joissa korostui pimeän pelko ja epämääräisemmän uhkat.

Koko Helsinkiä koskevat rikostilastot osoittavat monelta osin sangen suotuisaa kehitystä. Omaisuusrikosten määrät ovat laskusuunnassa ja väkivaltarikostenkin määrä on pysynyt pitkään ennallaan huolimatta 1990-luvun väestönkasvusta. Myöskään turvattomuuden kokeminen ei näytä enää lisääntyneen. Kaupunkipalvelututkimuksen tuoreiden tietojen mukaan helsinkiläisten turvattomuuskokemukset omalla asuinalueella lisääntyivät vuodesta 1997 vuoteen 2001, mutta palasivat vuonna 2005 takaisin vuoden 1997 tasolle.

naste tjugo åren i allt högre grad skyltat med rubriker om brott (Kivivuori, Kemppe, Smolej 2002, 82). Samtidigt har den otrygghet som uttrycks i enkäterna ökat. Man har även kunnat påvisa att aktivt följande av brottsrubriker ökar den upplevda otryggheten (Smolej, Kivivuori 2005, 134).

Och även forskningen torde ha bidragit till att otryggheten seglat upp i samhällsdebatten. För att belysa detta kan nämnas att frågorna om trygghet i den rapport om tilltänkt utvecklande av bostadsområdena på 1970-talet som ingick i det omfattande stadsforskningsprojektet *Kaupunkitutkimus 70* bara tog upp trafiksäkerheten. Men snart därefter blev frågor om upplevd trygghet mot brott en varaktig del i dylika enkäter, t.ex. Stadsserviceenkäten och Invånarbarometern. Sedan början av 1980-talet har man i Finland även gjort riksomfattande undersökningar om brottsoffer, och i dem ingår också frågor om upplevd otrygghet mot brott. Även det att statsmakten och kommunerna har säkerhetsplaner har givit bränsle åt temat otrygghet.

Trots att upplevd otrygghet inte direkt avspeglar det faktiska våldshotet, säger vår analys en del om vardagslivet i de fyra områdena vi studerat. Även de kortare bland de fritt formulerade svaren vittnar om att hotet om våld är konkretare i de områden där den upplevda otryggheten är större än i de områden där man upplever sig mindre otrygg. I de senare var det rädsla för mörker och andra abstraktare hot som dominerade.

Den brottsstatistik som gäller hela Helsingfors pekar i många avseenden på en förmånlig utveckling. Antalet anmälda egendomsbrott ser ut att minska, och våldsbrotten har hållits ganska konstanta trots folkökningen på 1990-talet. Den upplevda otryggheten tycks inte heller ha fortsatt öka. Enligt färsk rön från Stadsserviceenkäten ökade helsingforsbornas upplevelser av otrygghet i det egna grannskapet mellan åren 1997 och 2001, för att sedan år 2005 återta samma nivå som år 1997.

Asuinalueiden välillä on kuitenkin selviä eroja. Jatkossa tulee seurata, miten tilanne kehittyy eri puolilla kaupunkia. Alueiden väliset erot eivät saisi kasvaa, jotta kaupungin sosiaalinen eheys säilyy hyvällä tasolla.

Men det finns klara skillnader bostadsområden emellan. Så i fortsättningen gäller det att följa hur läget utvecklas i de olika delarna av staden. Om man vill att den sociala enhetligheten skall förbli god i Helsingfors får skillnaderna områden emellan inte växa.

Lähteet: | Källor:

Keskinen, Vesa (1998). Palvelut puntarissa. Kaupunkipalvelututkimus Helsingissä 1983, 1989, 1993 ja 1997. Helsingin kaupungin tietokeskus. Tutkimuksia 1998:3.

Kivivuori, Janne & Kemppi, Sari & Smolej, Mirka (2002). Etusivujen väkivalta. Väkivalta iltapäivälehtien etusivuilla, todellisuudessa ja ihmisten peloissa 1980–2000. Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen julkaisu 196. Hakapaino, Helsinki.

Smolej, Mirka & Kivivuori, Janne (2005). Rikosmedian yhteys väkivallan pelkoon. Teoksessa Sirén, Reino & Honkatukia, Päivi: Suomalaiset väkivallan uhreina. Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen julkaisu 206. Hakapaino, Helsinki.

Vuorela, Pertti (1971). Asuntoalueiden kehittämistavoitteet 1970-luvulla. Kaupunkitutkimus 70. Helsingin yliopiston sosiologian laitos, julkaisu 2/1971.

Yhteisstrategiat Helsingin suunnittelussa

Gemensamma strategier inom planeringen i Helsingfors

Hannu Kalajoki

Yhteisstrategioista ei voi kirjoittaa kiinnittämättä niitä historiallisiin yhteyksiinsä, eikä voi välttää, että yrittää neuvoa miten asiat pitäisi paremmin tehdä. Tarkastelu rajoittuu kaupungin toiminnan ja talouden strategiseen ohjaukseen. Lyhyt historiikki ohjauksesta ulottuu 1950-luvulta vuosisadan vaihteeseen. Yhteisstrategiat ilmaantuivat käyttöön toisaalta sosiaalisena tilauksena, mutta myös teoreettisena mallina. Artikkelin näkemykset ovat kirjoittajan omat ja perustuvat työelämästä jo ehtopuolella olevan työntekijän havaintoihin maailman menosta.

Mentaalisena kokemuksena yhteisstrategioista voi sanoa, että niistä näkisi mielellään suuren linjan tai selkeän kokonaisuuden. Harmittavasti asiat etenevät yleensä intuition voimin, asiat pirstaloituvat ja strategia vain kokoaa sirpaleet. Strategisuus on lisääntymässä, ehkä enemmän puhuttuna kuin kirjoitettuna. Uskon siihen, että kokonaisjohtamisen kysyntä lisääntyy. Sen haltuunotto vaatii vastaavan konseptin, kehikon, jota tässä lopuksi tarjoan ajattelun virittämiseksi.

Man kan inte skriva om gemensamma strategier utan att anknyta till deras historiska samband, och man har svårt att låta bli att ge råd om hur saker och ting kunde göras bättre. Min betraktelse avgränsar sig till den strategiska styrningen av stadens verksamhet och ekonomi. En kort historik i ämnet sträcker sig från 1950 till millennieskiftet. De gemensamma strategierna dök upp dels av social beställning, men även som teoretisk modell. De synpunkter jag här framlägger är mina egna, och bygger på de observationer en grånande forskare med åren samlat.

Som mental upplevelse kan om de gemensamma strategierna sägas att man gärna skulle se en övergripande linje eller en klar helhet i dem. Tyvärr görs dock saker och ting i regel på intuition så saken splittas och strategin bara får samla upp skärvorna. Strategiskheten ökar mera i tal än i skrift. För min del tror jag att det är behovet av helhetsstyrning som i själva verket ökar. Att nå en sådan kräver ett motsvarande koncept, en ram, som jag här vill komma med som tankestimulans.

Lyhyt toiminnan ja talouden suunnittelukausien luonnehdinta

Helsingin kaupunki laati 1950-luvulla talousarvion lisäksi pitkän aikavälin eli 5 vuoden rakentamishjelmiä. Niitä voidaan pitää aikansa strategisina suunnitelmina, koska niissä asetettiin tärkeysjärjestykseen rakentamishankkeet hallintokuntien investointien ja käyttötalouden suunnittelun lähtökohdiksi. Kuten koko maassa, myös Helsingissä oli meneillään sodanjälkeinen jälleenrakentamisen kausi.

Vuonna 1964 päätettiin laajentaa pitkän aikavälin suunnittelu koskemaan kaupunginhallinnon koko toimintakenttää eikä vain investointeja. Suunnitelmia kutsuttiin taloussuunnitelmiksi ja ne laadittiin kymmenvuotiskaudeksi joka toinen vuosi. Suunnitelmat valmisteltiin taloussuunnittelutoimikunnassa ja ne käsiteltiin kahteen kertaan monissa yhteistyöryhmissä runsaan vuoden pituisena prosessina.

Talousarvion tekniset laatimishjeet sekä talousarvion noudattamishjeet ovat vuodesta 1968 olleet likipitään samanlaiset kuin nyt.

1970-luvulla taloussuunnitelman strategisena tehtävänä oli taloussuunnittelutoimikunnan mukaan (1973) asettaa kaupungin toimintasektoreiden kehittämistavoitteet ja toimia perustana lyhyemmän tähtäyksen toiminnalliselle ja taloudelliselle suunnittelulle sekä niveltä muun suunnittelun kanssa kuntasuunniteluksi. Tiukkeneva talous aiheutti huolta siitä, voidaanko silloista 13 pennin veroäyrin hintaa säilyttää toiminnan volyymin kasvuodotusten välttämällä. Kaavoituksen ja asuntotuotannon mitoituksen pohjana pidettiin 600 000 asukasta vuonna 1980.

Suunnittelu oli voimissaan. Uskottiin, että asiat ovat hallittavissa ja tavoitteilla voidaan vaikuttaa asioihin. Suunnittelijoita palkattiin ja koko hallinto kävi läpi melkoisen suunnittelun oppimisprosessin.

Taloussuunnitelmat muuttuivat vuosikymmenen lopulla viisivuotissuunnitelmiksi kun kuntasuunnitelma tuli pakolliseksi vuonna 1976 kunnallislain muutoksen myötä.

Olika perioder av verksamhets- och ekonomiplanering

På 1950-talet uppgjorde Helsingfors stad förutom sin budget även femårsplaner för byggandet. De kan betraktas som strategiplanering i sin tid, eftersom de ordnade byggprojekten i viktighetsordning som utgångspunkt för planeringen av förvaltningarnas investering och driftsekonomi. Såsom i hela landet pågick även i Helsingfors återuppbyggandet efter kriget.

År 1964 beslöt man utvidga långsiktplaneringen så den gällde stadsförvaltningens hela verksamhetsfält och inte bara investeringarna. Planerna kallades ekonomiplaner och uppgjordes vartannat år för tio år framåt. De bereddes av en kommission för ekonomisk planering och behandlades i två repriser i många samarbetsarbetsgrupper i en process som tog drygt ett år.

Sedan 1968 har de tekniska direktiven för uppgörandet av budgeten och direktiven för budgetens efterlevnad varit i stort sett desamma som idag.

På 1970-talet var den strategiska tanken med ekonomiplanerna enligt kommissionen att uppställa mål för utvecklande av stadens verksamhetssektorer och verka som grund för verksamhets- och ekonomiplanering på kortare sikt, och att tillsammans med övrig planering utgöra kommunplaneringen. En skärpning i det ekonomiska läget förorsakade sedan bekymmer om huruvida man kunde bibehålla kommunalskatten vid 13 penni eftersom ekonomiska tillväxtförväntningar också fanns. Planläggning och bostadsdimensionering utgick från att folkmängden skulle vara 600 000 år 1980.

Planering var ett mäktigt ord. Man utgick från att saker och ting kunde styras och att målsättningar kunde påverka. Planerare avlönades och hela förvaltningen genomgick en planeringsinlärningsprocess.

Vid årtiondets slut övergick ekonomiplanerna i femårsplaner i och med att kommunplanerna blev obligatoriska år 1976 efter en ändring i kommunallagen.

Tultaessa 1980-luvulle toiminnan ja talouden sektorikohtaisuus toiminnan suunnittelussa lisääntyi osittain valtionosuusjärjestelmän vuoksi. Määriteltyihin menoihin korvamerkityistä osuuksista luovuttiin vasta 1997, kun siirryttiin laskennallisiin, asukas- määräperusteisiin valtionosuuksiin.

Suunnittelujärjestelmää tarkistettiin 1986. Kuntasuunnitelma päätettiin tehdä vain joka toinen vuosi painottaen sen strategista tavoiteosaa. Strategisen ohjauksen välineiksi otettiin suunnitteluohjeet, nykyisin suunnittelun yhteiset lähtökohdat sekä kaavoitus- ja liikennesuunnitteluohjelma, joka nostettiin kaupunginhallituksen käsittelyn tasolle.

Kaupungin yleiskaavan konseptia muutettiin vuonna 1991, niin että siinä on erillinen kehityskuva, jota voi sanoa yleiskaavan strategiosaksi. Yleiskaava 1992 valmistelu haluttiin kiinteämpään yhteyteen toiminnan ja talouden ohjauksen kanssa. Yleiskaava-ryhmä sijoitettiin projektina kaupunginkansliaan.

Strategisen ohjauksen muutostarpeista tehtiin raportti vuonna 1992. Siinä todettiin mm., että kaupungilta puuttuivat selkeät kokonaisuutta ohjaavat painopisteet hallintokuntien oman strategisen suunnittelun puitteiksi ja että kaupungin ylimmän johdon (kaupunginvaltuusto, kaupunginhallitus, johtajisto) tulisi käsitellä enemmän kaupungin kehittämisen suuntaviivoja. Ratkaisuksi ehdotettiin mm. kuntasuunnitelman tavoiteosan erillistä käsittelyä kaupunginvaltuustossa kerran valtuustokaudella. Lisäksi uudeksi ohjausvälineeksi ehdotettiin kehystalousarviota, joka osoittaisi hallintokuntien talousarvioehdotusten rahoitukselliset puitteet, ehdotuksen painopisteet sekä tasapainotuksen periaatteet.

Ehdotuksia ei toteutettu – heti. Kuntasuunnitelma poistui pakollisena uuden kuntalain tultua voimaan 1996. Viimeinen kuntasuunnitelma hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa 13.3.1996. Ajatus kehystalousarviosta palasi raamin muodossa myöhemmin.

I början av 1980-talet ökade sektorbetoningen i verksamhets- och ekonomiplaneringen, delvis på grund av statsandelssystemet. Först år 1997 avstod man från andelar vikta för särskilda ändamål i och med att man övergick till folkmängdsrelaterade statsandelar.

Planeringssystemet justerades år 1986. Man beslöt att kommunplanen skulle uppgöras bara vartannat år och med betoning på dess strategiska avsnitt. Som verktyg för den strategiska styrningen tog man planeringsdirektiven, nuförtiden planeringens gemensamma utgångspunkter, samt ett planläggnings- och trafikplaneringsprogram som skulle behandlas av självaste stadsstyrelsen.

Stadens generalplans koncept ändrades år 1991 så att den innehåller en skild utvecklingsbild, som kunde kallas generalplanens strategidel. År 1992 ville man knyta beredandet av generalplanen tätare samman med styrningen av verksamheten och ekonomin. En generalplanegrupp placerades som projekt vid Stadskansliet.

År 1992 uppgjordes en rapport över förändringsbehoven inom den strategiska styrningen. Man konstaterade bl.a. att staden saknade klara helhetsstyrande tonviktsområden för förvaltningarnas egen strategiska planering, och att stadens högsta ledning (fullmäktige, styrelse, direktörer) borde syssla mera med riktlinjerna för stadens utvecklande. En föreslagen lösning var att kommunplanens målsättningsdel skulle behandlas skilt av fullmäktige en gång per mandatperiod. Ett annat förslag var att ha en rambudget innehållande finansieringsramarna, tonviktsområdena och balanseringsprinciperna för förvaltningarnas budgetförslag.

Förslagen genomfördes inte – genast. I och med den nya kommunallagen 1996 var kommunplanerna inte längre obligatoriska. Den sista kommunplanen godkändes av fullmäktige den 13.3.1996. Tanken på en rambudget dök senare upp igen i form av en ram, rätt och slätt.

Strategisen toiminnan ja talouden suunnittelu

Kaudet	Luonne	Strategiasuunnittelun välineet
Sodan jälkeinen	Jälleenrakennus	Rakentamishjelmat, pts ¹
1960- ja 70-luku	Rationalismi Kokonaisvaltaisuus Suunnitteluoptimismi	Pitkän tähtäyksen suunnitelma, pts Taloussuunnitelmat, kts ²
1980-luku	Kasvu VALTAVA lainsäädäntö ja käyttöön perustuvat valtionosuudet Sektorikohtaisuus Piirijako	Valtion normiohjaus Sektorisuunnitelmat Kuntasuunnitelma, kts ²
1990-luvun alku	Lama ja sen jälkihoito Laskennalliset valtionosuudet	Kuntasuunnitelman tavoiteosa ja toteuttamisosa Komiteat
1990-luvun loppu	Nopea kasvu Tulosohjaus Poikkihallinnollisuus	Talousarvion taloussuunnitelmaosa Yhteisstrategiat, omaksuminen
2000-luku	Lisääntynyt epävarmuus Seutuistuminen Kokonaisuuksien johtaminen? Verkostoituminen?	Raami Talousarvion taloussuunnitelmaosa Komiteat Seudullisesti yhteen sovitettut yhteisstrategiat, toteuttamisen ohjaus?

¹Pitkän aikavälin suunnitelma.

²Keskkipitkän aikavälin suunnitelma.

Yhteisstrategiat 1997–

”Kyllähän se tiedetään että näitä suunnitellaan näitä juttuja jossakin, mutta hyvin epämääräistä on, kuka niitä suunnittelee ja miten ne vaikuttavat” (STRADA – haastattelututkimus itäisessä terveyseskuksessa 2000)

Vuonna 1991 iski lama. Sen jälkitunnelmissa tehtiin kuntasuunnitelman raamitarkastelu vuosiksi 1993–97, vain keskustelun pohjaksi ei päätettäväksi.

Planering av den strategiska verksamheten och ekonomin

Period	Fenome	Strategiplaneringens verktyg
Efter kriget	Återuppbyggandet	Byggprogram, ltp ¹
1960- och 70-talet	Rationalism Helhetsbetoning Planeringsoptimism	Långsiktplan, ltp Ekonomiplaner, mltp ²
1980-talet	Tillväxt VALTAVA-lagstiftningen och driftsbetingade statsandelar Sektorbetoning Distriktsindelning	Statens normstyrning Sektorplaner Kommunplan, mltp ²
1990-talets början	Den ekonomiska depressionen och åtgärderna efter den Folkmängdsrelaterade statsandelar	Kommunplanens målsättningsdel och genomförningsdel Kommittéer
1990-talets slut	Snabb tillväxt Resultatstyrning Tväradministrativitet	Budgetens ekonomiplanedel Gemensamma strategier och deras anammande
2000-talet	Ökad osäkerhet Regionalisering Helhetsstyrning? Nätverksbildning?	Ram Budgetens ekonomiplanedel Kommittéer Regionalt sammanjämkade gemensamma strategier, styrning av genomförandet ?

¹Långtidsplan.

²Medellångtidsplan.

Gemensamma strategier 1997–

”Nog vet man ju att det är någon som planerar de här sakerna någonstans, men det är väldigt oklart vem som gör det och vad allt leder till” (intervjuenkäten STRADA vid en östlig hälsostation 2000).

År 1991 började en ekonomisk depression. Den ledde bl.a. till en ramjustering av kommunplanen för 1993–97, men bara som grund för diskussion, inte bindande. En strategisk förändring var att tonvikten

Strateginen muutos oli se, että piti siirtää painopiste 1980-luvun kasvun jakamisesta niukkuuden jakamiseen. Suunta ei käänny hetkessä, joten ensi alkuun nostettiin veroäyrin hintaa ja otettiin tavattomasti lainaa.

Palvelukomitean mietinnössä vuodelta 1993 teemana oli kysymys siitä, miten palvelut sopeutetaan käytettävissä oleviin tuloihin, miten palveluja uudelleen organisoidaan, miten etuuksiin ja maksuihin puututaan jne. Mietintö merkittiin kaupunginhallituksessa tiedoksi ja hallintokuntia kehoitettiin "tuomaan palvelujen järjestämistä ohjaavien normien muuttamista tai poistamista koskevat ehdotuksensa erikseen päätettäväksi". Oman toiminnan strategisiin painopisteisiin ei juuri puututtu. Palvelutoimintaa ei myöskään alettu supistamaan.

Sekä raamitarkastelu että palvelukomitean mietintö nostivat esille kysymyksen, miten kaupunkia kokonaisuutena tulisi ohjata, kun talouskasvu ei enää ole itsestäänselvyys ja hallintokunnat ovat sementoituneet saavutustensa puolustajiksi.

Organisaatiokomitean mietinnössä vuodelta 1995 otettiin ensimmäinen konkreettinen askel yhteisstrategioiden suuntaan. Mietinnössä todettiin, että kuntasuunnitteluun tulisi sisällyttää "kulloinkin tärkeisiin ilmiöihin ja asioihin kohdistuvaa hallintokuntarajat ylittävää suunnittelua". Nämä Mikael Porterin ajatuksiin perustuvat 'horisontaaliset strategiat' toi esille komitean sihteeri Vesa Paavola. Tämänäyttävyyden strategioiden laatiminen todettiin nimenomaan keskushallinnon tehtäväksi. Ohjaussuunta oli up-down, vastavetona tulosjohdetulle sektorikohtaiselle ohjaukselle.

Johtajistotoimikunta hyväksyi vuoden 1996 lopussa talousarvion ja -suunnitelman valmistelun periaatteet. Teknisesti yhteisstrategioiden valmistelu alkoi siten, että kaupunginkanslian taloussuunniteluosasto muotoili ne strategiset kysymykset, jotka silloin näyttivät ajankohtaisilta ja tärkeiltä ja olivat yhteisiä koko hallinnolle. Kysymykset lähetettiin kau-

skulle flyttas från delande av tillväxt till delande av knapphet. Och eftersom sådana kursändringar inte går i en handvändning höjdes först kommunalskatten och upptogs stora lån.

Temat i ett betänkande från en kommitté år 1993 var i vilken mån servicen skulle anpassas till de inkomster kommunen hade, hur de skulle omorganiseras, hur man skulle ingripa i förmåner och avgifter etc.. Betänkandet antecknades till kännedom i Stadsstyrelsen, och förvaltningarna uppmanades att för särskilt beslut lämna in sina förslag till ändring eller slopande av normerna för serviceproduktion. Man lade sig inte nämnvärt i förvaltningarnas egna strategiska tonvikter, och man började inte heller krympa ner servicen.

Både ramjusteringen och servicekommitténs betänkande lyfte fram frågan hur staden som helhet skulle styras i ett läge där ekonomisk tillväxt inte längre var självklar och förvaltningarna hade grävt ner sig för att försvara det de uppnått.

I ett betänkande av en s.k. organisationskommitté år 1995 togs det första konkreta steget mot gemensamma strategier. Betänkandet konstaterade att kommunplaneringen också borde innehålla planering över förvaltningsgränserna för aktuella fenomen och ärenden. Dessa 'horisontella strategier' baserade på Mikael Porters tankar togs fram av kommitténs sekreterare Vesa Paavola. Uppgörandet av strategier av detta slag konstaterades uttryckligen vara centralförvaltningens sak. Styrningen skulle ske i riktning up-down, som ett motdrag till den resultathärledda sektoriella styrningen.

I slutet av år 1996 godkände Direktörskommittén principerna för beredandet av budgeten och ekonomiplanen. Rent tekniskt började beredandet av samstrategierna på så sätt att Stadskansliets ekonomiplaneringsavdelning formulerade de strategiska frågor som då verkade aktuella och viktiga och var gemensamma för hela förvaltningen. Frågorna skickades i stadsdirektörens namn till verkscheferna, som

punginjohtajan nimissä virastopäälliköille, joiden kanssa käytiin myös keskustelukierros. Ehdotus yhteisstrategioiksi koottiin yhteistyöryhmässä, johon oli koottu 'skribenttejä' (kirjoittajia) hallintokunnista ja taloussuunnittelutoimistosta, joka vastasi ehdotuksen valmistelusta.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi ensimmäiset yhteisstrategiat talousarvion ja -suunnitelman osana vuonna 1997.

Yhteisstrategioiden tarkoituksena on ollut ilmaista kaupunkikonsernin yhteiset ja keskeiset toimintalinjat haasteisiin, jotka kaupunginvaltuusto määrittelee. Edelleen yhteisstrategioilla korostetaan hallintokuntien yhteisvastuuta niiden toteuttamisesta. Nämä periaatteet ovat kantaneet kaksi valtuustokautta, vuodesta 1996 vuoteen 2005.

Legitimiteetti strategioiden valmistelulle haettiin kaupunginvaltuuston strategiaseminaareista. Käytännöksi tuli, että valtuustokauden alussa kaupunginvaltuusto pitää työseminaarin yhteisistä haasteista ja linjaa lähtökohdat strategioille. Sen jälkeen strategiat valmistellaan osana talousarvion ja -suunnitelman valmistelua.

Ensimmäinen kaupunginvaltuuston strategiaseminaari pidettiin vuoden 1997 alussa.

Strategioiden alle kirjoitetut keskeiset toimenpiteet on tarkistettu vuosittaisen budjettikierroksen kautta. Strategioiden toteuttamiseen ei ole liittynyt selkeitä ohjausinstrumentteja, seuranta tai raportointivelvoitetta. On lähdetty siitä, että hallintokunnat omaksuvat strategiat omiin lähtökohtiinsa siltä osin kun ne koskevat omaa toimialaa. Strategioiden toteutumista on seurattu talousarviovalmistelun yhteydessä sekä erillisten hallintokunnille tehtyjen kyselyjen perusteella.

man sedan diskuterade med. Förslaget till samstrategier sammanställdes av en samarbetsgrupp bestående av skribenter från de olika förvaltningarna och från ekonomiplaneringsbyrån, som svarade för förslagets beredande.

Stadsfullmäktige godkände de första gemensamma strategierna år 1997, som en del av budgeten och ekonomiplanen.

Syftet med dessa samstrategier var att uttrycka riktlinjerna för stadskoncernens gemensamma och centrala svar på de utmaningar som Stadsfullmäktige identifierar. Samstrategierna betonar också förvaltningarnas gemensamma ansvar själva utförandet. Dessa principer har hållit i två fullmäktigperioder, från år 1996 till år 2005.

Legitimitet för beredandet av strategierna hämtades vid ett strategiseminarium för Stadsfullmäktige. Det blev kutym att Stadsfullmäktige i början av sin mandatperiod håller ett arbetsseminarium om gemensamma utmaningar och slår fast utgångspunkterna för strategierna. Därefter bereds strategierna samtidigt med budgeten och ekonomiplanen.

Stadsfullmäktiges första strategiseminarium hölls i början av år 1997.

De centrala åtgärder som antecknats under strategierna har sedan justerats vid den årliga budgettrundan. Några klara styrinstrument, följningsåtgärder eller rapporteringsskyldigheter har inte tillämpats för strategiernas genomförande. Man har utgått från att förvaltningarna anpassar strategierna till sin verksamhet i den mån den berörs av dem. Strategiernas efterlevnad har följts i samband med budgetberedningen samt på grundval av förfrågningar till förvaltningarna.

Yhteisstrategiat 1997–2002	Yhteisstrategiat 2003–2004	2004–
<ul style="list-style-type: none"> - Väestönkasvun vaikutuksiin varaudutaan - Elinkeinotoimintaa kehitetään yhdessä - Työttömyyden aiheuttamaa syrjäytymistä ehkäistään - Kansainvälisyyttä ja lähialueyhteistyötä edistetään - Maahanmuuttopolitiikka kotoutumisen edistäjänä - Lähiöiden imagoja vahvistetaan - Kestävä kehitys - Konserninlaajuiseen resurssien yhteiskäyttöön <p data-bbox="201 548 544 616">Vuonna 1999 lisättiin osaamiseen ja kilpailukykyyn liittyvä teema strategioihin.</p> <p data-bbox="201 643 544 763">Vuonna 2002 lisättiin strategioihin talous, talouden tasapaino. Taustana oli se, että verotulot vähenivät noin kolmen veroprosentin tuoton verran.</p>	<p data-bbox="574 159 781 184">Talouden tasapaino</p> <ul style="list-style-type: none"> - Helsingin talous hoidetaan tasapainoisesti sopeuttamalla menot tulojen puitteisiin - Palvelujen järjestäminen - Väestökehitykseen ja henkilöstön ikääntymisen vaikutuksiin varaudutaan - Asiakkaiden valinnanvapauksia palvelujen käytössä ja vuorovaikutusmahdollisuuksia hallinnon kanssa kehitetään. - Kilpailuttamisella lisätään toiminnan taloudellisuutta. - Voimavarojen yhteiskäyttöä lisätään Sosiaalinen eheys - Syrjäytymistä ja alueellista erilaistumiskehitystä ehkäistään. - Lähiöiden vetovoimaisuutta vahvistetaan - Maahanmuuttajien kotoutumista edistetään <p data-bbox="574 595 854 620">Osaaminen ja kilpailukyky</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppiminen turvaa muutosvalmiuden - Elinkeinojen monipuolisuutta sekä työllisyyttä edistetään yhdessä - Kansainvälisyyttä ja lähialueyhteistyötä edistetään <p data-bbox="574 740 743 763">Kestävä kehitys</p>	<p data-bbox="1073 159 1524 325">Pääkaupunkiseudun neuvottelukunta hyväksyi 5.10.2004 vision sekä strategiset päämäärät ja niihin liittyvät strategiat. Niillä edistetään pääkaupunkiseudun kehittymistä yhtenäisesti toimivana kilpailukykyisenä ja palvelutoiminnassaan tehokkaana alueena.</p> <p data-bbox="1073 352 1524 567">Strategia-asiakirja sisältää seuraavat kolme strategista päämäärää:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hyvinvoinnin parantaminen ja palvelutoiminnan tehostaminen erilaisilla yhteistoimintamuodoilla - Pääkaupunkiseudun kilpailukykyyn parantaminen - Kaupunkirakenne ja asumisen kehittäminen <p data-bbox="1073 595 1524 691">Vuoden 2006 – 2008 talousarvion ja -suunnitelman strategiosa perustuu osaltaan neuvottelukunnan hyväksymään strategiakehikkoon.</p>
<p data-bbox="201 826 480 851">Samstrategier 1997–2002</p> <ul style="list-style-type: none"> - Beredskap för folkökningens verkningar - Näringsverksamheten utvecklas tillsammans - Marginalisering p.g.a. arbetslöshet förebyggs - Internationellt samarbete bl.a. med närliggande regioner främjs - Invandrarpolitik för att främja integrering - Förorternas status stärks - Hållbar utveckling - Koncernomfattande sambruk av resurser. <p data-bbox="201 1258 544 1334">År 1999 lades temat kunnande och konkurrenskraft till strategierna.</p> <p data-bbox="201 1357 544 1500">År 2002 lades ekonomi och ekonomisk balans till strategierna. Bakgrunden var att skatteintäkterna minskade i samma mån som avkastningen av ca. tre skatteprocent.</p>	<p data-bbox="574 826 764 851">Samstrategier 2003–2004</p> <p data-bbox="574 873 764 898">Ekonomisk balans</p> <ul style="list-style-type: none"> - Helsingfors stads ekonomi hålls i balans genom att anpassa utgifterna till inkomsterna. <p data-bbox="574 972 792 997">Ordnanande av service</p> <ul style="list-style-type: none"> - Beredskap för befolkningsutvecklingen och åldrandet bland stadens anställda - Utvecklande av klienternas valfrihet inom servicen och möjligheterna till växelverkan med förvaltningen - Verksamhetens ekonomi förbättras genom konkurrensutsättning - Ökat sambruk av resurser. <p data-bbox="574 1191 743 1216">Sosial koheision</p> <ul style="list-style-type: none"> - Marginalisering och lokal avvikelset förebyggs - Förorternas attraktivitet stärks - Integreringen av invandrare främjs. <p data-bbox="574 1309 902 1334">Kunnande och konkurrenskraft</p> <ul style="list-style-type: none"> - Lärdom tryggar anpassningsförmågan - Mångsidig näringsstruktur samt sysselsättning främjs genom samarbete - Internationellt samarbete med bl.a. närliggande regioner främjs. <p data-bbox="574 1454 764 1479">Hållbar utveckling.</p>	<p data-bbox="1073 826 1524 1041">Delegationen för huvudstadsregionen godkände 5.10.2004 en vision jämte strategiska mål och därmed anknyttande strategier. Med dessa främjs Huvudstadsregionens utveckling som en enhetligt fungerande konkurrenskraftig och service-effektiv region.</p> <p data-bbox="1073 1068 1524 1283">Strategidokumentet innehåller tre strategiska mål, dvs.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Förbättrat välbefinnande och effektivare service genom olika former av samarbete - Förbättring av Huvudstadsregionens konkurrenskraft - Stadsstrukturen och utvecklande av boendet <p data-bbox="1073 1309 1524 1405">Strategidelen i budget och ekonomiplan för åren 2006 – 2008 bygger delvis på den strategiska ram delegationen godkände.</p>

Yhteisstrategioiden arviointia

- Talousarvio ja -suunnitelma on kaupungin hallinnon kokonaisohjauksen tärkein väline. Yhteisstrategiat ja talousarviotavoitteet ja resurssiallokointi kohtaavat huonosti taloussuunnitteluprosessissa. Raamin ja muun nopeasti reagoivan ohjauksen merkitys on lisääntynyt. Strateginen arviointi hakee paikkaansa ohjausjärjestelmässä.
- Talousarviotavoitteet asetetaan tehtäväkohtaisesti budjettivuodelle, kun yhteisstrategia on useita hallintokuntia koskeva, ajaton eikä kenenkään oma. Helsingin mallissa hallintoa ei ole käsketty noudattamaan yhteisstrategioita, vaan on kehoitettu omaksumaan ne osaksi niiden omaa toimintaa. Kenen on silloin toteuttamisvastuu ja kuka on isäntä. Tähän on kiinnitetty huomiota uusien strategioiden valmistelussa.
- Tulosjohtaminen on kaupungin hallinnossa vallitseva johtamisdoktriini. Toiminnan strategisen suunnittelun painopiste on hallintokunnissa. Asiahallinta on hallintokunnilla. Haittapuolina on nähty hallintokuntien ja niiden yksiköiden omien tavoitteiden korostuminen kokonaisuuden kustannuksella, johon ei aina ole varaa talouden tiukentumisen vuoksi. Yksi strategiatyön jännitteistä muodostuukin keskushallinnon korostaman toiminnan yhdensuuntaistamisen ja hallinnon monialaisuuden ja itsenäisyyden välille.
- Kaupunginhallituksen rooli kaupungin strategioiden laadinnassa on jäänyt taka-alalle. Toimintaympäristön muutosten ja haasteiden normatiivinen tulkinta sopii valtuuston tehtäväkenttään. Kaupunginhallitus on kuitenkin se elin, jolla on strategiset edellytykset hallita kokonaisuus sekä toiminnan ja talouden tasapainon saavuttaminen.
- Yhteisstrategioiden merkitys suhteessa niiden toimintaympäristöön on epäselvä. Pyritäänkö strategioilla ensisijaisesti ohjaamaan hallintoa ja prosesseja (sisäpolitiikka) vai pyritäänkö niillä ensisi-

Bedömning av samstrategierna

- Budgeten och ekonomiplanen är de viktigaste instrumenten för helhetsstyrningen av stadens förvaltning. Samstrategierna, budgetmålen och resursfördelningen går dåligt ihop inom ekonomiplaneringsprocessen. Betydelsen av en ram och övrig snabbreagerande styrning har ökat. Strategisk bedömning söker sin plats i styrningssystemet.
- Budgetmålen uppställs årligen skilt för de olika funktionerna, då samstrategin är sådan att den gäller flera förvaltningar, är tidlös och inte är någons egen. Inom Helsingfors modell har förvaltningen inte befallts iakttä samstrategierna utan uppmanats ta dem till en del av sin egen verksamhet. Vem har då ansvaret för genomförningen och vem är det som bestämmer? Detta har man fäst sig vid då nya strategier beretts.
- Resultatstyrningen är den ledande styrningsdoktrinen inom stadens förvaltning. Tyngdpunkten inom den strategiska planeringen ligger hos förvaltningarna. Ärendena sköts av förvaltningarna. En avigsida som man upplevt är att förvaltningarna och deras enheter betonar sina egna målsättningar på helhetens bekostnad, vilket man inte alltid har råd till p.g.a. åtstramningen i ekonomin. En av spänningarna inom strategiarbetet uppstår därför mellan den rikriktning av verksamheten som centralförvaltningen betonar å ena sidan och förvaltningens pluralism och självständighet å andra sidan.
- Stadsstyrelsens roll vid uppgörandet av stadens strategier har fallit i bakgrunden. En normativ tolkning av förändringarna och utmaningarna i verksamhetsmiljön lämpar sig bra för Stadsfullmäktige. Men Stadsstyrelsen är ändå det organ som har strategiska förutsättningar att behärska en helhet och uppnåendet av en balans mellan verksamhet och ekonomi.

jaisesti vastaamaan ulkoisen toimintaympäristön haasteisiin ja hakemaan kumppanuuksia niihin vastaamisessa (ulkopolitiikka). Kilpailukyvyn korostuminen ennakoi ”ulkopolitiikan” ensisijaisuutta. Seudullisesti lähtökohdat ja strategiset painopisteet ovat Helsingin kilpailukyvyn väline ja edellytys.

Helsingin strategisen suunnittelun kehikko

Strategisessa suunnittelussa on aina jokin paradigma muotisuuntaus vallalla. Yllättävinkin kauan on vannottu tasapainoisen menestysstrategian, bsc:n (Balance Scorecard, tasapainotettu mittaristo) nimiin. Tasapaino tarkoittaa siinä määriteltyjen näkökulmien samanaikaista tarkastelua asetettaessa tavoitteita ja niitä toteutettaessa. Painotus on myös tulevaisuudessa, sen menestystekijöissä, joita erityisesti osaamisen ja vaikuttavuuden näkökulmat ko-

Samstrategiernes betydelse i förhållande till sin verksamhetsmiljö är oklar. Försöker man med strategierna i första hand styra förvaltning och processer (inrikespolitik) eller är syftet främst att svara på utmaningar i den yttre verksamhetsmiljön och söka partnerskap för det senare ändamålet (utrikespolitik). Betoningen av konkurrenskraften skulle peka på att ”utrikespolitiken” ställs högst. Regionala utgångspunkter och strategiska betoningsområden är ett redskap och en förutsättning för att Helsingfors skall vara konkurrenskraftigt.

Ramen för Helsingfors stads strategiplanering

Inom strategisk planering tycks man alltid följa den modeströmning som råder. Förvånansvärt länge har man svurit trohet till strategin BSC (Balance Scorecard) för balanserad framgång. Balans i detta

Helsingin strategisen suunnittelun kehikko

Ramen för Helsingfors stads strategiplanering

rostavat. Useat Suomen suurimmista kaupungeista käyttävät sitä kaupunkitason strategioiden laatimisen kehikkona.

Tasapainoinen menestysstrategia tai kehikko soveltuu hyvin hallintokuntatasolle, mutta on riittämätön Helsingin tapauksessa. Helsinki pääkaupunkina ja kansainvälisellä tasolla mitattua kilpailukykyä sekä sosiaalista eheyttä painottavana kaupunkina tarvitsee laaja-alaisemman näkökulmakehikon tavoitteidensa asettelun kohdentamiseksi.

Strateginen ajattelu on sitä, että asiat harkitaan etukäteen ja kuvitellaan tapaus sikseen elävästi, että kun se kerran tapahtuu, ovat reitit selvät. Mutta tässä lajissa on kaksi pahaa vikaa; asia jää huvikseen tapahtumatta tai sattuu eri tavalla. Joka arvaa ottaa nämäkin huomioon, sille maailmanranta on kevyt kiertää. (Veikko Huovinen: Havukka-ahon ajattelija, WSOY 1952.)

sammanhang avser en samtidig analys av de aspekter som nämns vid uppställning och genomförande av målsättningar. Betoningen ligger också på framtida framgångsfaktorer, som betonas i synnerhet av aspekterna kunskap och verkningsfullhet. Många av de största städerna i Finland använder detta som ram för uppgörande av strategier för staden som helhet.

En balanserad framgångsstrategi eller ram lämpar sig bra för de enskilda förvaltningarna men är otillräcklig för hela stadsförvaltningen. Som huvudstad och en stad som betonar konkurrenskraft på internationell nivå och social kohesion behöver Helsingfors en vidare perspektivram för inriktande av sitt målsättningsupplägg.

Strategiskt tänkande är att man på förhand tänker igenom en händelse såpass grundligt att man har kursen klar när den sedan inträffar. Men det är klart: kanske saken inte alls händer, eller på ett annat sätt än man tänkt sig. Har man förstånd att minnas det går allt lättare. (fritt efter Veikko Huovinen i boken Havukka-ahon ajattelija WSOY 1952).

Maahanmuuttajatyö onnistunut pääkaupunkiseudulla kohtalaisen hyvin

Invandrararbetet har lyckats rätt bra i Huvudstadsregionen

Tuula Joronen

Helsingin kaupungin tietokeskuksen yhdessä Espoon ja Vantaan tilasto- ja tutkimusyksikköjen kanssa julkaisema artikkelikirja (Joronen 2005 toim.) kertoo maahanmuuttajien elinoloista ja niiden muutoksista pääkaupunkiseudulla. Elinoloja tarkastellaan kahdesta näkökulmasta, yhtäältä maahanmuuttajien itsensä kokemina, subjektiivisina elinoloina, ja toisaalta eri aikoina Suomeen muuttaneiden maahanmuuttajien kohtaamina ulkoisina olosuhteina. Artikkeleista käy ilmi, että pääkaupunkiseudun kuntien pitkäjänteinen ja tiivis yhteistyö on kantanut hedelmää, sillä maahanmuuttajien elinoloissa oli hyvin vähän kuntien välisiä eroja. Tosin haasteitakin riittää edelleen niin asuinolojen, palvelujärjestelmän kehittämisen kuin asennekasvatuksen piirissä. Myös maahanmuuttajien työllistymisessä on edelleen ongelmia (Joronen 2005a ja b).

1970- ja 1980-luvuilla Suomeen muuttaneet ulkomaalaiset ovat kohdanneet hyvin monokulttuurisen Suomen. Vuonna 1980 pääkaupunkiseudulla asui

En artikelsamling (red. Joronen 2005) utgiven av Helsingfors stads faktacentral tillsammans med Esbo och Vanda städers forsknings- och statistikenheter berättar om invandrarnas levnadsförhållanden och hur dessa förändrats i Huvudstadsregionen. Levnadsförhållandena analyseras ur två synvinklar, dels subjektivt av invandrarna själva, dels de yttre omständigheter som mött dem som invandrat under olika år. Artikeln visar att det långsiktiga samarbete som Huvudstadsregionens kommuner bedrivit har burit frukt, eftersom det förekom mycket små skillnader kommuner emellan i invandrarnas levnadsförhållanden. Ändå finns det många utmaningar beträffande boendet, servicen och attitydfostran. Och det faktum att många ännu inte fått arbete är fortfarande ett problem (Joronen 2005a och b).

De utlänningar som flyttade till Finland under 1970- eller 1980-talet kom till ett mycket monokulturellt Finland. År 1980 bodde det bara 5 500 utländska medborgare i hela Huvudstadsregionen, vilket

vain noin 5 500 ulkomaan kansalaista ja he muodostivat alle prosentin alueen väestöstä. Muualla Suomessa ulkomaalaiset olivat vielä harvinaisempia, heitä oli alle puoli prosenttia väestöstä. Suurin osa Suomen ja myös pääkaupunkiseudun maahanmuuttajista on muuttanut tänne vasta 1990-luvulla, eli he ovat asuneet täällä vasta kohtalaisen lyhyen aikaa. Vasta 2000-luvulle siirryttäessä Suomeen pysyvämmiin asettuneita maahanmuuttajia alkoi olla niin paljon, että voidaan alkaa puhua maahanmuuttajayhteisöistä tai etnisistä vähemmistöistä.

Nykyisin pääkaupunkiseudulla on pelkästään venäjänkielisiä kaksi kertaa niin paljon kuin kaikkia ulkomaalaisia vuonna 1990. Seuraavaksi suurimpiin kieliryhmiin kuuluvia eli somalin ja vironkielisiäkin on molempia enemmän kuin kaikkia ulkomaalaisia vuonna 1980. Vuonna 2004 pääkaupunkiseudulla oli ulkomaan kansalaisia yhteensä noin 47 000 eli lähes 5 prosenttia koko väestöstä. Vieraskielisiä oli vielä enemmän, noin 60 000 eli yli 6 prosenttia koko väestöstä.

Keskittymistä suuriin kaupunkeihin

Alueellisessa kehityksessä näyttää toistuvan kansainvälisestä kehityksestä tuttu trendi: ulkomaalaisväestön keskittyminen suurimpiin kaupunkeihin. Suomen ulkomaalaisväestöstä 44 prosenttia asuu pääkaupunkiseudulla. Erityisen voimakkaasti pääkaupunkiseudulle ovat keskittyneet pakolaisina ja turvapaikanhakijoina Suomeen muuttaneet. Nämä pääasiassa afrikkalais- ja aasialaistaustaiset maahanmuuttajat, joita 1990-luvun aikana on pyritty hajajoittamaan ympäri maata, ovat vähitellen muuttaneet lähinnä pääkaupunkiseudulle ja Turun seudulle. Hanna Ahlgrenin mukaan pakolaisten muuttoliikettä on Suomessa lisännyt se, että heitä on sijoitettu myös sellaisiin pieniin kuntiin, joissa on paljon työttömyyttä. Myös pakolaisten tarvitsemien erityispalvelujen saanti on vaihdellut suuresti alueittain,

var mindre än en procent av befolkningen. På andra håll i Finland var utlänningar ännu sällsyntare, mindre än en halv procent av befolkningen. Största delen av invandrarna har kommit till Finland och Huvudstadsregionen först på 1990-talet och har alltså bott här bara en förhållandevis kort tid. Först in på 2000-talet började det finnas så många varaktiga invandrare att man kunde börja tala om invandrarsamfund eller etniska minoriteter.

År 2004 fanns det sammanlagt 47 000 utländska medborgare i Huvudstadsregionen, vilket utgjorde 5 procent av hela folkmängden. Enbart de ryskspråkiga invandrarna i Huvudstadsregionen var dubbelt så många som samtliga utlänningar varit år 1990. De två följande grupperna i storleksordning, dvs. somalier och estniskspråkiga, är vardera flera än samtliga utlänningar var år 1980. De som har ett främmande språk som hemspråk uppgår idag till ca. 60 000, dvs. över 6 procent av folkmängden.

Anhopning i de stora städerna

På det nationella planet tycks en internationellt välkänd trend upprepas: utlänningarna anhopas i de största städerna. Rentav 44 procent av utlänningarna i Finland bor i Huvudstadsregionen. I synnerhet flyktingar och asylsökande finns här. Dessa människor med främst afrikansk eller asiatisk bakgrund, som man på 1990-talet försökte sprida till andra delar av Finland har småningom flyttat främst till Huvudstadsregionen eller Åboregionen. Enligt Hanna Ahlgren, som studerat fenomenet, har flyktingarnas flyttande i Finland ökats av det faktum att de även placerats i sådana små kommuner där arbetslösheten varit hög. Även tillgången till den specialservice som flyktingarna behövt har varierat starkt, i och med att de kommuner som tagit emot flyktingarna har haft helt fria händer att ordna service med de statsanslag som de fått för ändamålet.

koska pakolaisia vastaanottaneilla kunnilla on ollut täysin vapaat kädet sen suhteen, miten ne ovat palvelujen järjestämistä varten saamiaan ylimääräisiä valtionavustuksia käyttäneet.

Pääkaupunkiseudulle suuntautunut pakolaisten maassamuutto on kasvattanut erityisesti somalinkielisten osuutta muuhun maahan verrattuna. Tässä suhteessa kehitys on samanlaista kuin muuallakin maailmassa. Selvimmin valtaväestöstä poikkeavat maahanmuuttajaryhmät ovat yleensäkin tavanneet muita ryhmiä voimakkaammin keskittyä suurimmille kaupunkiseuduille. (Johnston ym. 2002)

Noin puolet pääkaupunkiseudun ulkomaalaisväestöstä asuu Helsingissä, mutta muuten maahanmuuttajaväestö on ajan myötä levittäytynyt varsin tasaisesti pääkaupunkiseudun eri osiin. Maahanmuuttajaväestö on asettunut erityisesti niihin pääkaupunkiseudun osiin, joissa on eniten vuokra-asuntoja: Espoossa radan varren asuntoaluille, Helsingissä ja Vantaalla erityisesti näiden kaupunkien itäisiin ja koillisiin kaupunginosiin.

Eri maahanmuuttajaryhmien alueellisessa sijoittumisessa on kuitenkin eroja. Tästä johtuen myös pääkaupunkiseudun kunnat poikkeavat toisistaan jonkin verran ulkomaalaisväestön kansalaisuusjakauman suhteen. Vantaa poikkeaa naapurikunnista selvästi EU-kansalaisten pienen osuuden vuoksi. Itäeurooppalaisten ja Afrikan maiden kansalaisten osuudet ovat vastaavasti siellä suurempia. Korkein EU-kansalaisten osuus on Espoossa ja Kauniaisissa. Myös aasialaisten osuus on Espoon ulkomaalaisväestössä naapurikuntia korkeampi. Kuntien väliset erot maahanmuuttajaväestön kansallisuusjakaumissa tulevat esiin myös eri kieliryhmien osuuksien kautta. Englanninkielisten osuus vieraskielisistä on suurin Espoossa ja pienin Vantaalla. Sen sijaan pakolaissäestön puhumien kielten osuudet olivat suurimpia Vantaalla.

Maahanmuuttajien neuvontapalveluja ja muita vastaanottopalveluita Suomessa oli 1980-luvulla tar-

Flyktingarnas flyttande inom Finland har i synnerhet utökat somaliernas andel i Huvudstadsregionen jämfört med hela landet. I det avseendet går utvecklingen åt samma håll som i andra delar av världen. De invandrargrupper som klarast avvikit från ursprungsbefolkningen har i högre grad än övriga grupper sökt sig till storstadsregionerna (Johnston et al. 2002).

Omkring hälften av Huvudstadsregionens utlänningar bor i Helsingfors, men i övrigt har invandrabefolkningen med tiden spritt sig ganska jämnt i Huvudstadsregionen. Invandrarna har slagit sig ner i synnerhet i de delar av regionen där det funnits mest hyresbostäder: i Esbo längs järnvägen, i Helsingfors och Vanda i synnerhet i dessa städers östra och nordöstra stadsdelar.

Men det finns skillnader invandrargrupper emellan i placeringen. Därför har Huvudstadsregionens kommuner lite olika nationalitetsfördelning bland sina utlänningar. Vanda avviker klart från sina grannar genom sin ringa andel EU-medborgare och större andel östeuropéer och afrikaner bland invandrarna. Största andelen EU-medborgare finns i Esbo och Grankulla. Även asiaterna utgör en större andel i Esbo än i grannkommunerna. Skillnaderna kommuner emellan i nationalitetsfördelning tar sig också uttryck i språkgruppernas andelar. Andelen engelskspråkiga är störst i Esbo och minst i Vanda. Däremot intar de språk som talas av flyktinggrupper den största andelen i just Vanda.

På 1980-talet fanns det rådgivning och övrig mottagningsservice för invandrare endast för dem som kommit hit som flyktingar. Övriga invandrare förut-sattes klara sig på egen hand. Detta läge rådde ända till medlet av 1990-talet, och i detta avseende avvek Huvudstadsregionen inte väsentligt från övriga Finland, där mottagningsservicen alltså också gällde bara flyktingarna. Och trots att man småningom, först i Helsingfors och sedermera i grannkommunerna, bildade särskilda invandrarenheter av den perso-

©Puppi Caselius

jolla ainoastaan pakolaisina maahan tulleille. Muiden maahanmuuttajien edellytettiin selviytyvän itsenäisesti. Tällaisena tilanne säilyi aina 1990-luvun puoliväliin saakka. Pääkaupunkiseutu ei tässä suhteessa 1990-luvulle tultaessa olennaisesti poikennut muusta maasta. Myös siellä palvelut rajoittuivat pakolaisten vastaanottoon. Vaikka pakolaisten vastaanottoa ja alkuvaiheen tukitoimia varten palkatusta henkilöstöstä ensin Helsingissä ja sittemmin myös naapurikunnissa muodostettiin erityiset maahanmuuttoyksiköt, oli myös uusien yksiköiden resursointi mitoitettu edelleen vain pakolaisten vastaanottoon. Vain Helsingissä myös paluumuuttajilla oli mahdollisuus päästä näiden palvelujen piiriin, ja sielläkin hyvin rajoitetusti.

nal man avlönat för flyktingservice, var resurserna även för dessa nya enheter fortfarande dimensionerade endast för mottagning av flyktingar. Bara i Helsingfors hade även de s.k. återflyttarna möjlighet att få denna service, och även där mycket begränsat.

Behov av att utvidga rådgivningen till även andra invandrargrupper än flyktingarna uppstod dels på grund av att invandrarna ökade i antal, dels för att servicen enligt nationella linjedragningar skulle ges i form av s.k. normalservice och att specialservice riktad till just invandrare skulle undvikas. Men i alla invandrargrupper gick det inte smärtfritt att självständigt söka sig till den offentliga servicen (Hirstiö-Snellman 1994). Även arbetslösheten var hög bland invandrarna.

Painetta neuvontapalveluiden kehittämiseen myös muille maahanmuuttajaryhmille kuin pakolaisille synnytti maahanmuuttajien määrän kasvun ohella se, että valtakunnallisten linjausten mukaan palvelut piti järjestää ns. normaalipalveluina ja erillispalveluiden järjestämistä maahanmuuttajille tuli välttää. Kaikkien maahanmuuttajaryhmien kohdalla itsenäinen hakeutuminen olemassa olevan palvelujärjestelmän piiriin ei kuitenkaan sujunut ongelmitta (Hirstiö-Snellman 1994). Myös maahanmuuttajien työttömyys oli korkealla tasolla.

EU:n jäsenyys käynnisti palvelujen kehittämisen

1990-luvun puolivälissä, kun Euroopan Unionin jäsenyys avasi uusia rahoitusmahdollisuuksien palvelujen kehittämiseen, koko pääkaupunkiseudulla käynnistyi voimakas kehittämistoiminta. 1990-luku olikin pääkaupunkiseudulla lukuisien maahanmuuttajien työllistämisen-, koulutus- ja palveluiden kehittämiseen keskittyneiden projektien aikaa. EU-projektien myötä myös kaupunkiohjelmien puitteissa harjoitettu pääkaupunkiseudun kuntien välinen yhteistyö maahanmuuttajatyössä syveni ja sai vakiintuneita muotoja. Kehittämistoiminnassa saatuja kokemuksia hyödynnettiin myös valtakunnallisesti laisäädäntötyössä, jota myös tehtiin ahkerasti koko 1990-luvun ajan. Sen myötä myös maahanmuuttajien oikeudellinen asema vähitellen selkeytyi.

Pääkaupunkiseudulla 1990-luvun jälkipuoliskolta lähtien toteutetuissa työllistämisen- ja palvelujen kehittämishankkeissa on pyritty hyödyntämään myös maahanmuuttajien omaa asiantuntemusta mm. palkkaamalla niihin maahanmuuttajataustaisia työntekijöitä. Kunnat ovat myös tukeneet maahanmuuttajien omien yhdistysten toimintaa sekä myöntämällä toiminta-avustuksia että tarjoamalla toimitiloja. Pääkaupunkiseudun maahanmuuttajien kokemukset yhteiskunnallisesta osallistumisesta ovat Sanna Sakselan mukaan pääasiassa myönteisiä. Sekä maahan-

EU-medlemskapet satte fart på servicen

I medlet av 1990-talet, när Finlands medlemskap i Europeiska Unionen öppnade nya möjligheter att finansiera servicen, begynte en stark utvecklingsverksamhet i hela Huvudstadsregionen. Under 1990-talet började man sedan utveckla talrika sys-selsättnings-, utbildnings- och serviceutvecklingsprojekt för invandrare i Huvudstadsregionen. Det samarbete i invandrarärenden som i och med olika EU-projekt och urbana projekt började bedrivas mellan regionens kommuner fördjupades också och fick varaktiga former. De erfarenheter man fick i utvecklingsverksamheten utnyttjades också på det nationella planet inom det lagstiftningsarbete som var flitigt på gång under hela 1990-talet. Därmed blev invandrarnas rättsliga ställning också småningom klarare.

Inom de sysselsättnings- och serviceutvecklingsprojekt som allt sedan senare hälften av 1990-talet har genomförts i Huvudstadsregionen har man försökt utnyttja även invandrarnas egen sakkunskap genom att t.ex. anställa folk med invandrarbakgrund. Kommunerna har också stött invandrarnas egna föreningars verksamhet både genom att bevilja verksamhetsbidrag och ställa lokaler till förfogande. Enligt vad Sanna Saksela, som studerat frågan, kommit fram till är invandrarnas erfarenheter av samhälleligt deltagande i huvudsak positiva. Både de själva och myndigheterna upplevde att informationen löpt smidigare genom det samarbete som bedrivits mellan invandrarföreningarna och myndigheterna. Invandrarna upplevde visserligen fortfarande att de hade för lite kännedom om det finländska samhället och sina egna påverkningsmöjligheter. Samarbetet har också i huvudsak skett på de finländska myndigheternas villkor, dvs. myndigheterna har avgjort vilka ärenden det skall samarbetas i – och på vilket sätt.

På det hela taget har alltså den service som ges invandrarna utvecklas betydligt både kvantitativt och

muuttajat että viranomaiset kokivat tiedonkulun parantuneen maahanmuuttajien yhdistysten ja viranomaisten välisen yhteistyön myötä. Maahanmuuttajat tosin kokivat edelleen, että heillä oli liian vähän tietoa suomalaisen yhteiskunnan rakenteista ja omista vaikuttamismahdollisuuksistaan siinä. Yhteistyö on myös tapahtunut pääasiassa suomalaisten viranomaisten ehdoilla, viranomaiset ovat määritelleet sekä ne asiat, joiden suhteen yhteistyötä on tehty että ne tavat, joilla sitä on tehty.

Sekä maahanmuuttajille tarjolla olevien palvelujen määrä että niiden laatu ovat siis huomattavasti kehittyneet sitten 1990-luvun alun. Nykyisin uusille maahanmuuttajille on kaikissa pääkaupunkiseudun kunnissa tarjolla erilaisia neuvontapalveluja, koulutusta ja erilaisia muita tukipalveluita. Sosiaalista tukea tarjoavat myös maahanmuuttajien yhdistykset. Maahanmuuttajien toisen sukupolven aikuistumisen myötä maahanmuuttajatyön painopiste on siirtymässä vastaanottopalveluiden järjestämisestä yhä enemmän vähemmistöpolitiikan suuntaan. Vuosi 2004 oli tässä suhteessa merkittävä vuosi. Silloin astuivat voimaan sekä uusi ulkomaalaislaki että yhdenvertaisuuslaki.

Nykyisin kunnalliset palvelujärjestelmät näyttävät tuottavan jo varsin tasalaatuista palvelua myös maahanmuuttajille. Ainakaan maahanmuuttajien tyytyväisyydessä kunnallisiin palveluihin ei ole sanottavia eroja pääkaupunkiseudun kuntien välillä. Tämä käy ilmi Juhani Riihelän artikkelista, jossa hän vertailee neljän maahanmuuttajaryhmän, venäläisten, virolaisten, somalialaisten ja vietnamlaisien elinoloja pääkaupunkiseudun kunnissa yhtä poikkileikkaustilannetta, vuotta 2002 koskevien tietojen pohjalta. Osoittautui, että pääkaupunkiseudun eri kunnissa asuvat maahanmuuttajat kokivat elinolonsa hyvin samalla tavoin, erot olivat pieniä. Eniten eroja oli eri kunnissa asuvien somalialaisten arvioissa. Vantaan somalialaiset olivat muita tyytyväisempiä elinoloihinsa, ja Helsingin ja Vantaan väliset erot olivat myös ti-

kvalitatiivisesti sedan början av 1990-talet. Numera finns det i Huvudstadsregionens alla kommuner olika rådgivningstjänster, utbildning och övrig stödservice för invandare. Socialt stöd får invandrarna även från de olika invandrarföreningarna. I och med att den andra generationen invandrare småningom blir vuxen håller tyngdpunkten allt mera på att flyttas från mottagningservice till minoritetspolitik. I detta avseende var år 2004 ett viktigt år. Då trädde en ny utlänningslag och en lag om likabehandling i kraft.

Nuförtiden verkar de kommunala servicesystemen producera ganska jämnbördig service även för invandrare. Åtminstone i invandrarnas belåtenhet med den kommunala servicen föreligger inga nämnvärda skillnader mellan Huvudstadsregionens kommuner. Detta framgår av en artikel av Juhani Riihelä, där han jämför ryssars, esters, somaliers och vietnamesers levnadsförhållanden i Huvudstadsregionen på grundval av data om en tvärsnittssituation, år 2002. Det visade sig att invandrarna i regionen upplevde sina levnadsförhållanden på mycket liknande sätt oavsett den kommun de bodde i. Störst var skillnaderna bland somalierna: i Vanda var de nöjdst med sina levnadsförhållanden, och skillnaderna mellan Vanda och Helsingfors var även statistiskt signifikanta. I Vanda var somaliernas samhälleliga deltagande livligare än i grannkommunerna.

Fortfarande många fördomar bland majoritetsbefolkningen

Många goda resultat har alltså uppnåtts, men utmaningar finns fortfarande. I det finländska attitydklimatet och därmed i invandrarnas trygghet finns fortfarande mycket att förbättra. Enligt Riihelä hade bland somalierna 40 procent i Huvudstadsregionen och 50 procent i Helsingfors utsatts för åtminstone lindrigt våld, och det upplevda våldet ser ut att uppfylla kriterierna för rasism. Våldet har upplevts utanför det egna hemmet och har varit anonymt, dvs. off-

lastollisesti merkitseviä. Myös somalialaisten yhteiskunnallinen osallistuminen oli Vantaalla vilkkaampaa kuin naapurikunnissa.

Valtaväestöllä vielä paljon ennakkoluuloja

Hyviä tuloksia on siis saatu, joskin myös haasteita on edelleen edessä. Suomalaisessa asenneilmapiirissä ja sen myötä maahanmuuttajien turvallisuustilanteessa on edelleen parantamisen varaa. Riihelän mukaan kaikista pääkaupunkiseudun somalialaisista yli 40 prosenttia ja Helsingissä asuvista yli 50 prosenttia oli joutunut vähintäänkin lievän väkivallan kohteeksi, ja koettu väkivalta näyttää täyttävän rasismien tunnusmerkit. Sitä on koettu muualla kuin omassa asunnossa ja se on ollut anonyymiä eli uhrit eivät valtaosassa tapauksissa tunteneet pahoinpitelijöitään. Turvallisuustilanteessa oli havaittavissa myös kuntien välisiä eroja. Vantaan somalialaiset kokivat esimerkiksi asuinalueensa selvästi turvallisemmaksi kuin helsinkiläiset.

Maahanmuuttajien asumistaso on edelleen selvästi huonompi kuin suomalaisten keskimäärin, ainakin asumisväljyydellä mitattuna. Vuoden 2000 väestölaskentatietojen mukaan etenkin afrikkalaiset ja Lähi-idästä tulleet asuvat selvästi muuta väestöä ahtaammin (ks. Ulkomaalaiset pääkaupunkiseudulla). Ahtaasti asumisen yleisyyteen nähden maahanmuuttajat ovat Riihelän mukaan kuitenkin yllättävän usein tyytyväisiä asuntoonsa.

Monet haasteista liittyvät myös maahanmuuttajien työllisyyteen. Verrattaessa toisiinsa elinolosuhteiden kohteena olleiden maahanmuuttajaryhmien asemaa työmarkkinoilla on nimittäin havaittu, että suuri osa näistä maahanmuuttajista on edelleen hyvin marginaalisessa asemassa työmarkkinoilla. Esimerkiksi somalialaisten ahkera kouluttautuminen Suomessa on ainakin toistaiseksi parantanut heidän työmahdollisuuksiaan odotettua vähemmän, eikä täl-

ren kände i de flesta fall inte dem som de blivit miss-handlade av. Vissa skillnader kommuner emellan kunde skönjas även i tryggheten. Som exempel upplevde somalierna i Vanda sitt eget bostadsområde som tryggare än somalierna i Helsingfors.

Invandrarnas boendestandard är fortfarande klart sämre än genomsnittsfinländarens, åtminstone mätt med boendetrymme per person. Enligt folkräkningsdata från år 2000 bor i synnerhet afrikaner och folk från Mellanöstern klart trängre än den övriga befolkningen (se Ulkomaalaiset pääkaupunkiseudulla). Med tanke på hur vanlig trångboddheten är bland invandrarna är de enligt Riihelä förvånansvärt ofta nöjda med sin bostad.

Många utmaningar gäller också invandrarnas samsättningsläge. Man har nämligen kunnat konstatera att de fyra språkgrupper som ingick i studien om levnadsförhållanden fortfarande är ganska marginaliserade på arbetsmarknaden. T.ex. somalierna har trots flitiga studier i Finland ännu inte lyckats få jobb i motsvarande grad, och någon annan förklaring än fördomar och stämpling från majoritetsbefolkningens sida är svår att finna. Även det kunnande som den högt utbildade ryskspråkiga befolkningen besitter utnyttjas fortfarande bara delvis (Joronen 2005a).

Även de övriga invandrargrupperna har allvarliga problem på den finländska arbetsmarknaden. En jämförelse av hur invandrare som kommit till Finland vid olika tider fått arbete visar att de som kommit hit som flyktingar eller asylsökande och nästan alla de övriga som kommit utifrån EU, dvs. från s.k. tredje länder, ligger illa till på arbetsmarknaden. De som flyttat hit genom äktenskap har ofta löst problemet genom att bli privatföretagare. Trots att många av de invandrare som blivit företagare med tiden blivit nöjda med sitt val har valet för många ursprungligen dikterats av omständigheternas tvång. Om de som flyttat hit på grund av äktenskap blir arbetslösa får de ofta inga personliga inkomster alls, om de inte hunnit arbeta så länge i Finland att de har rätt till inkomst-

le ole helppo löytää muuta selitystä kuin valtaväestön ennakkoluulot. Myös korkeasti koulutetun venäjänkielisen väestön osaaminen on edelleen vajaakäytössä. (Joronen 2005a)

Myös muilla maahanmuuttajaryhmillä on edelleen vakavia työllistymisongelmia suomalaisilla työmarkkinoilla. Verrattaessa eri aikoina Suomeen muuttaneiden maahanmuuttajien työllistymistä osoittautui, että pakolaisina ja turvapaikanhakijoina tulleiden ohella myös lähes kaikki muut EU:n ulkopuolelta ns. kolmansista maista tulleet ovat heikossa asemassa suomalaisilla työmarkkinoilla. Avioliittomuuttajina maahan muuttaneet ovat usein ratkaisseet ongelman ryhtymällä itsenäisiksi yrittäjiksi. Vaikka monet yrittäjiksi ryhtyneet maahanmuuttajat ovat myöhemmin olleet tyytyväisiä tekemäänsä ratkaisuun, on se monille alun perin ollut ns. pakkoyrittäjyyttä. Avioliittomuuttajat jäävät työttömiksi jäädessään usein kokonaan vaille henkilökohtaisia tuloja, jolleivät he ole ehtineet työskennellä Suomessa niin pitkään, että heillä olisi oikeus ansiosidonnaisiin etuuksiin. Suomalaisen puolison tulot pudottavat heidät helposti tarvemarkkintaisten etuuksien ulkopuolelle. Toisaalta avioliittomuuttajilla samoin kuin työn takia muuttaneilla on esimerkiksi pakolaisiin verrattuna enemmän yritystoiminnan käynnistämiseen tarvittavaa sosiaalista pääomaa. (Joronen 2005b, Joronen ja Ali 2000)

relaterat bidrag. Deras finländska makes/makas inkomster är nämligen ofta så stora att de inte har rätt till de behovsprövade bidragen. Men samtidigt har äktenskapsinvandrarerna i likhet med dem som flyttat hit p.g.a. av arbetet klart mera sådant socialt kapital som behövs för att starta ett företag än vad t.ex. flyktingarna har (Joronen 2005b, Joronen och Ali 2000)

Lähteet: | Källor:

Hirstiö-Snellman Paula (1994). Maahanmuuttajat Helsingin seudulla. Helsingin kaupungin tietokeskus, tutkimuksia 1994:9. Helsinki.

Johnston Ron & Forrest James & Poulsen Michael (2002). Are there Ethnic Enclaves/Ghettos in English Cities? *Urban Studies*, Vol. 39, No. 4. 591–618.

Joronen Tuula (2005 toim.). Maahanmuuttajien elinolot pääkaupunkiseudulla. Helsingin kaupungin tietokeskus. Yliopistopaino, Helsinki.

Joronen Tuula (2005a). Työ on kahden kauppa – maahanmuuttajien työmarkkina-aseman ongelmia. Artikkeliteoksessa Seppo Paananen (toim.): Maahanmuuttajien elämää Suomessa. Tilastokeskus. Helsinki.

Joronen Tuula (2005b). Maahanmuuttajat yrittäjinä. Teoksessa Matti Hannikainen (toim.) : Työväestön rajat. Työväen historian ja perinteen tutkimuksen seura 2005, Väki voimakas 18. Gummerrus Kirjapaino Oy. Saarijärvi.

Joronen Tuula ja Ali A. Abdullahi (2000). Maahanmuuttajien yritystoiminta Suomessa 1990-luvulla. Teoksessa Marja-Liisa Trux (toim.): Aukeavat ovet – kulttuurien moninaisuus Suomen elinkeinoelämässä. WSOY, Sitra 238. Helsinki.

Ulkomaalaiset pääkaupunkiseudulla. Pääkaupunkiseudun julkaisusarja B 2003:14. YTV Pääkaupunkiseudun yhteistyövaltuuskunta. Helsinki.

Teen, ajattelen – ympäristöasioissa usein eri asia

Teori och praktik ofta isär i miljöfrågor

Markku Lankinen

Helsinkiläisten asennoitumista ympäristöön liittyviin kysymyksiin on tutkittu vuodesta 1989 alkaen noin viiden vuoden välein ensin osana valtakunnallista tutkimusta ja sittemmin pelkästään Helsinkiä koskevana. Vuoden 2005 keväällä kohdistettiin kysely 2 300:lle iältään 18–74-vuotiaalle helsinkiläiselle. Heistä 64 % vastasi kyselyyn.

Asenteissa tapahtunut vähän muutoksia viidessä vuodessa

Keskeisenä tutkimuskohteena on ollut ympäristönsuojelun asema muiden tärkeiksi koettujen tavoitteiden joukossa. Ympäristönsuojelu on osa yhteiskunnallisia arvoja ja tavoitteita, jonka merkitys todennäköisesti kohoaa ympäristöuhkien kasvaessa. Jokapäiväiseen toimeentuloon liittyvät tavoitteet ovat kuitenkin usein lähempänä, ja niiden vaarantussa monet laajemman perspektiivin tavoitteet saattavat väistyä. Nyt voidaan tarkastella, mitä 2000-luku on tässä suhteessa tuonut mukanaan.

Viidessä vuodessa asenneympäristössä on tapahtunut näin mitattuna suhteellisen vähän muutoksia. Ehkä suurin muutos on tapahtunut ympäristönsuojelun kohdalla, jossa painotusta on siirtynyt vajaan viiden prosenttiyksikön verran ”erittäin tärkeän” puolel-

Allt sedan 1989 har helsingforsbornas inställning till miljöfrågor sonderats med omkring fem års mellanrum, först inom en riksomfattande studie och sedermera bara gällande Helsingfors. Våren 2005 riktades enkäten till 2 300 18–74-åringar i Helsingfors. 64 procent av dem svarade.

Små förändringar i attitydklimatet på fem år

En viktig fråga för vår forskning var vilket betydelse folk ger miljövården jämfört med övriga viktiga samhällliga målsättningar. Miljövården är ju en viktig samhällsfråga, och dess betydelse kommer sannolikt att växa i takt med vår tids miljöhot. Men de målsättningar som hänger ihop med vars och ens personliga utkomst upplevs ofta som ännu viktigare, och om de hotas kan många mera övergripande målsättningar få vänta. Vi har nu möjlighet ta en titt på vad 2000-talet fört med sig i detta avseende.

I ljuset av dessa siffror har det skett rätt få förändringar i folks miljöattityder. Kanske största förändringen gäller miljövården, där en fem procentenhets förskjutning skett från ”mycket viktig” till ”viktig”. En lika stor förskjutning ser vi också beträffande ”ökad konsumtion”, där alternativet ”mycket viktig” dessutom i viss mån övergått i ”inte alls viktig”. I var-

Taulukko 1: Ympäristönsuojelu muiden arvojen joukossa 2005 ja 2000

Tabell 1: Miljövärdens ställning bland övriga värderingar

Muuttuja Variabel	Erittäin tärkeä	Tärkeä	Ei lainkaan tärkeä	Yhteensä
	Mycket viktig	Viktig	Inte alls viktig	Sammanlagt
	1	2	3	
2005				
Kulutuksen lisäys Ökad konsumtion	9,4	38,9	51,7	100,0
Erojen tasoitus Utjämnade konsumtionsskillnader	37,5	47,0	15,5	100,0
Ympäristön suojelu Miljövärd	70,3	28,5	1,2	100,0
Työttömyyden vähentäminen				
Minskad arbetslöshet	77,5	21,5	1,0	100,0
N=1 438				
2000				
Kulutuksen lisäys Ökad konsumtion	13,1	37,7	49,2	100,0
Erojen tasoitus Utjämnade konsumtionsskillnader	39,4	46,9	13,7	100,0
Ympäristön suojelu Miljövärd	74,9	23,7	1,4	100,0
Työttömyyden vähentäminen				
Minskad arbetslöshet	76,0	21,6	2,3	100,0
N= 1 088				

ta "tärkeän" puolelle. Vastaavan kokoinen siirtymä esiintyy myös kulutuksen lisäyksen kannatuksen kohdalla. Sitä erittäin tärkeänä pitävien joukosta on siirretty osittain myös "Ei lainkaan tärkeä" -vaihtoehdolle. Joka tapauksessa on todettava, että ympäristön suojelu asettuu edelleen korkealle arvona ja tavoitteena helsinkiläisten mielissä.

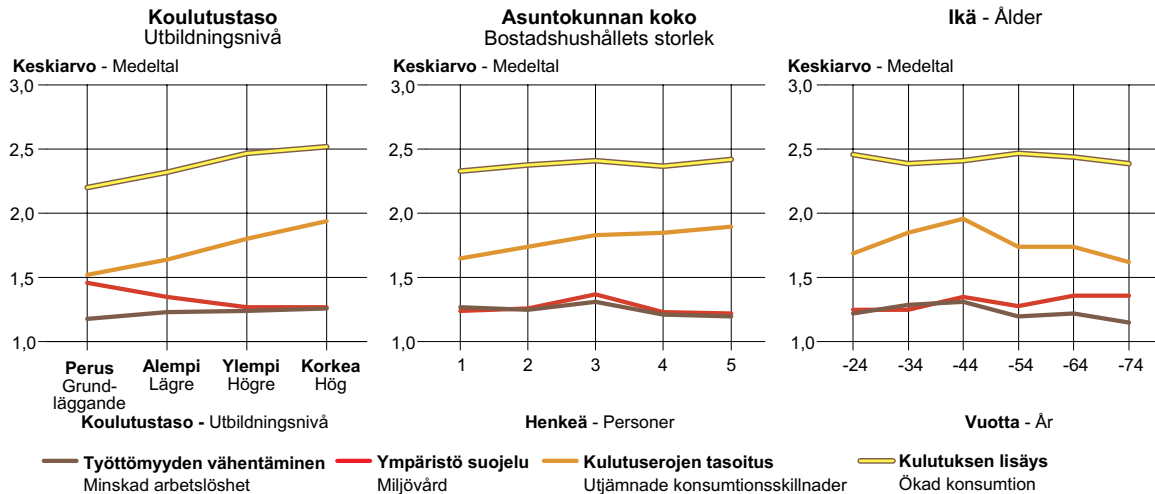
Eri arvojen saama painotus riippuu jonkin verran vastaajan yhteiskunnallisesta taustasta. Niistä koulutus on tärkeämmällä sijalla. Kulutuksen lisäämistavoitteet ja kulutuserojen tasoittaminen ovat arvoja, jotka selvimmin erottautuvat sosiaalisen aseman perusteella. Matalimmalla koulutustasolla kulutuserojen tasoittaminen menee yksiin ympäristönsuojelun tärkeyden kanssa, kun ylimmällä koulutustasolla tasoittamisvaatimus jää selvästi vähemmälle ympäristöarvojen merkityksen korostuessa. Ikä vaikuttaa varsin vähän näihin arvioihin. Ympäristöasioiden painotus heikkenee jonkin verran iän noustessa. Kulutuserojen tasoitus saa vähiten kannatusta ikäryhmässä 35–44 vuotta, kun taas nuorimmat ja vanhimmat ovat vahvimmin tämän ajatuksen kannalla.

je fall ligger miljövärdens fortfarande högt bland helsingforsbornas värderingar och målsättningar.

De prioriteringar de olika värderingarna rönt beror i viss mån på svararnas bakgrund, i synnerhet deras utbildning. Målsättningarna "ökad konsumtion" och "utjämnade konsumtionsskillnader" är de värderingar som visar de klaraste skillnaderna beroende på social bakgrund. Bland de lägst utbildade prioriteras utjämnade konsumtionsskillnader lika med miljövärdens, medan miljövärdens klart betonas bland de högst utbildade på utjämnade konsumtionsskillnaders bekostnad. Åldern inverkar inte mycket på dessa skillnader, fastän betoningen av miljövärdens betydelse minskar något i de äldre åldersgrupperna. Minst stöd får utjämnade konsumtionsskillnader bland 35–44-åringarna, medan de yngsta och de äldsta håller starkast på denna målsättning.

Kuvio 1: Yhteiskunnallisten tavoitteiden painottaminen taustan mukaan (mitä matalampi keskiarvo = sitä tärkeämpi)

Figur 1. Prioritering av samhällliga målsättningar enligt de svarandes samhälliga bakgrund (ju lägre medeltal desto viktigare)

Ympäristön suojelu korkealla ihmisten tavoitteissa

Yhteiskunnallisten tavoitteiden kartoitusta täydennettiin kokeellisella budjetointitehtävällä. Vastaajan piti jakaa tietty kuvitteellinen summa eri tehtäväkokonaisuuksille. Tämän jälkeen piti vielä erikseen painottaa ympäristönsuojelulle varattua määrärahaa eri osa-alueiden kesken. Mainittakoon, että tätä kysymystyyppiä sovellettiin hyvällä menestyksellä valmisteltaessa vuoden 1973 kaupunkipäiviä. Nyt saatujen tulosten rinnalla esitellään myös Helsingistä vuonna 1973 kerätyt tulokset. Kysymys esitettiin muodossa:

”Ajatellaanpa, että olisitte päättämässä Helsingin asioista ja että teillä olisi käytettävissä 1 000 rahayksikköä (esim. tuhansia, miljoonia) asioiden tilan parantamiseen. Miten jakaisitte tämän summan seuraavien pääluokkien kesken?”

Miljövården ligger högt bland folks värderingar

För att kartlägga folks inställning till olika samhälliga målsättningar tillämpade vi en s.k. budgetmetod, där svararna fick fördela en imaginär budget för olika ändamål. Den post som veks för miljövården skulle dessutom specificeras för olika delfaktorer. Samma teknik tillämpades f.ö. med framgång då Stadsdagarna i Helsingfors 1973 planerades. Medelvärdena för de ”fantasibudgeter” som då gjordes presenteras här tillsammans med de nya rönen. Frågorna ställdes efter följande inledning:

”Låt oss anta, att ni satt med och fattade beslut om Helsingfors och att ni hade 1000 penningheter till förfogande för att förbättra saker och ting i staden. Hur skulle ni fördela summan på följande huvudklasser?”

Taulukko 2: Korjausbudjetin jako 2005 ja 1973

Tabell 2: Imaginär budget för samhällsförbättring åren 2005 och 1973

	2005	1973
1 Työpaikkojen lisääminen Skapa nya arbetstillfällen	20,3	13,8
2 Asumisolojen parantaminen Förbättra boendeförhållandena	13,9	27,2
3 Kulttuuri ja koulutus Kultur och utbildning	13,0	10,0
4 Sosiaali -ja terveystalvetut Förbättra social- och hälsoservicen	25,5	20,6
5 Liikenneolot Trafikförhållandena	11,8	12,6
6 Ympäristön suojelu Miljövård	15,4	13,5
Yhteensä Sammanlagt, %	100,0	100,0

Sosiaali- ja terveystalvetutjen parantaminen saa tässä jaossa nyt suurimman painon. Työpaikkojen lisääminen tulee toiselle sijalle ja ympäristön suojelu kolmannelle. Näissä kolmessa sektorissa on todettavissa selvää kasvua 32 vuoden takaisesta ajasta. Eri-tyisen paljon on ongelmakohtien listalla pudonnut asumisolojen parantaminen. Ehkä tämä kuvastaa asumistason nousua tällä ajanjaksolla. Asumisväljyys on noussut vuoden 1973 22 m²:sta nykyiselle 34 m² tasolle. Myös liikenneolojen parantamiseen ei koeta aivan yhtä suurta panostamisen tarvetta kuin 1970-luvun alkupuolelle. Pitkän aikavälin perspektiivi avaa mielenkiintoisia näköaloja harjoitetun kaupunkipolitiikan vaikutusten arviointiin.

Tutkimuksessa selvitettiin myös vastaajien käsityksiä ympäristönsuojelun ja talouskasvun yhteyksistä, luontokokemusten arvottamista, mielipiteitä Helsingistä asuinympäristönä sekä liikenneongelmien ratkaisukeinojen kannatusta. Näistä ajonopeuksien alentaminen jakaa selvästi eniten mielipiteitä. Sen taustoittumista tarkastellaan seuraavassa.

Nuorten autottomien keskuudessa torjutaan ajonopeuksien rajoittamisvaatimus melko useasti, kun taas vanhemmissa autottomien ikäryhmässä vain harva sitä vastustaa. Auton omistus kohottaa vastustusta selvästi, jyrkin kanta on 25–35-vuotiailla miehillä. Tästä jyrkkä vastustus kuitenkin putoaa lähes iän funktiona. Naisilla tämä ikään liittyvä trendi on samaten olemassa, mutta se ei piirry yhtä selvänä. Autottomien vastaajien ilmaisema huomattavan kova rajoitusten vastustus ikäjakauman nuoremassa päässä nousee samoihin lukemiin kuin auton

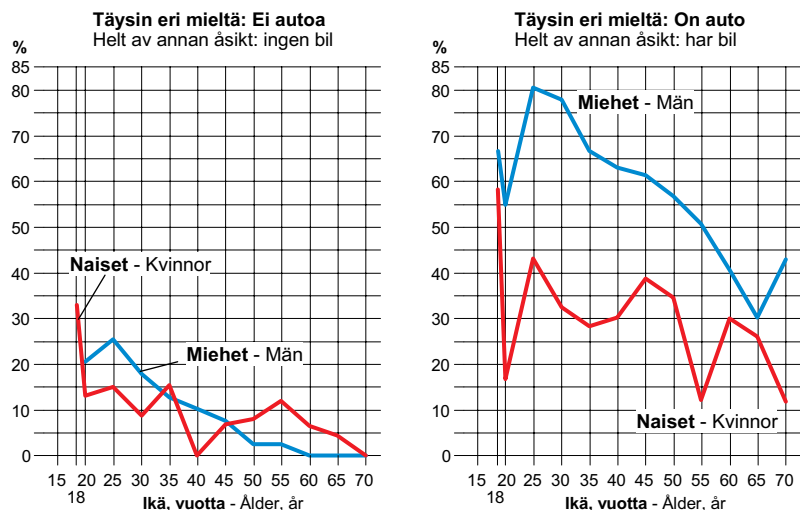
År 2005 fick förbättrad social- och hälsoservice största posten. Tvåa kommer skapandet av nya arbetstillfällen, och miljövård kommer trea. Dessa tre sektorer fick klart mera nu än för 32 år sedan. Förbättrade bostadsförhållanden har rutschat ner på listan av problempunkter, vilket kanske säger något om den utveckling som skett dessa årtionden. Boendetrymmet per person har ju sedan 1973 vuxit från 22 till 34 kvadratmeter. Inte heller förbättring av trafikförhållandena upplevs längre som så viktigt som i början av 1970-talet. Ett dylikt långtidsperspektiv öppnar intressanta aspekter på den stadspolitik som bedrivits.

Vår undersökning tog också fasta på enkätsvararnas uppfattningar om sambanden mellan miljövård och ekonomisk tillväxt, värdet i naturupplevelser, åsikter om Helsingfors som boendemiljö och stöd för olika lösningar av trafikproblemen. Bland dessa skilljer hastighetssänkningarna klarast åt åsikterna. I det följande tittar vi lite på detta.

Bland unga som inte har bil avvisas förslaget om sänka hastigheter ganska ofta, medan bara ett fåtal av billösa äldre är avvisande. Äger man bil ökar sannolikheten att man är emot hastighetsbegränsningarna, och störst är motståndet bland 25–35-åriga män. Men därefter minskar motståndet nästan i takt med åldern. En liknande åldersbetingad trend kan skönjas bland kvinnorna, men inte alls lika klart. Det anmärkningsvärt starka motståndet mot begränsningarna bland billösa av den yngsta kategorin är av samma storleksordning som bland bilinnehavare av de äldsta åldersklasserna. Detta kan verka motsägel-

Kuvio 2: Ajonopeuden alentamisen kannatus iän, sukupuolen ja auton omistuksen mukaan

Figur 2: Stöd för hastighetsbegränsningar enligt ålder, kön och innehav av bil

omistavilla vastaajilla ikäjakauman vanhemmassa päässä. Tämä ristiriitaiselta vaikuttava tilanne johti laajemminkin ympäristöasenteiden, ympäristökäyttäytymisen ja vastaajien tilanteen välisten yhteyksien tutkimiseen.

Työmatkan kulutapa on osa ympäristökäyttäytymistä

Yhden auton omistus ei sinänsä saa aikaan työmatkan teon siirtymistä henkilöautolla tapahtuvaksi. Osuus on pysynyt neljänneksessä, kun taas julkisen liikenteen käyttö näyttää lisääntyneen. Sitä vastoin kahden auton tapauksessa myös niiden käyttö työmatkoihin on kasvanut kovasti. Työpaikkojen seutuistuminen kahden työssäkävyn tapauksessa johtaa yhä useammin kahden auton tarpeeseen, hankintaan ja käyttöön.

Myös asuinpaikalla on merkitystä. Koko aineistossa korostuu oman auton käyttö esikaupunkien pientaloalueilla. Kantakaupungissa jalan tehtävä työmatka kompensoi julkisen liikenteen tarvetta. Koska autonomistus vaihtelee asuinalueittain mukaan, on syytä vakioida se. Autottomilla julkisen liikenteen

sefullt, och därför tar vi en mera omfattande titt på sambanden mellan miljöattityder, miljöbeteende och enkätsvararnas personliga situation.

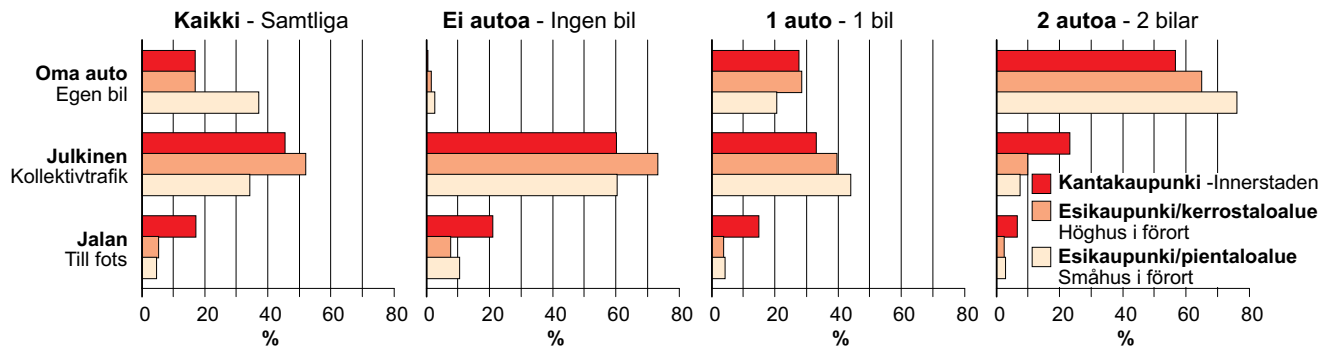
Sättet att åka till jobbet är en del av miljöbeteendet

Att inneha en bil (i stället för två eller flera) gör inte att folk börjar ta bilen till jobbet. Andelen personer som har en enda bil och tar den till jobbet har hållits kring en fjärdedel, medan anlitandet av kollektivtrafiken ser ut att ha ökat. Men har man två bilar ökar sannolikheten att man bilar till jobbet märkbart. I och med att folks arbetsplatser i allt högre grad ligger i ett annat hörn av regionen och att båda föräldrarna jobbar finns det ökad motivation att skaffa bil i allt flera familjer.

Givetvis har även bostadens läge sin betydelse. Vårt material som helhet visar att egen bil används mest av dem som bor i förorterna. I innerstaden är det i sin tur många som går till jobbet och därmed inte behöver anlita kollektivtrafiken. I det avseendet intar innerstaden en specialställning. Eftersom bilägandet varierar med bostadsområdet är det metod-

Kuvio 3: Työmatkan kulkutavan valinta asuinpaikan ja autonomistuksen mukaan

Figur 3: Val av färdssätt till arbetet enligt boende och innehav av bil

käyttöosuus on korkea asuinalueesta riippumatta. Kahden auton omistajilla oman auton käyttöaste työmatkaliikenteessä on korkea, joskin asuinalueella on tähän jonkin verran vaikutusta. Asutuksen tiivyyden lisääntyminen lisää muuta kuin oman auton käyttöä työmatkoilla myös yhden tai useamman auton kotitalouksissa. Jalkaisin tehtävän työmatkan yleisyys erottaa kantakaupungin muista alueista.

Kierrätys jo rutiinia

Ympäristökäyttötymisen toinen keskeinen osa koostuu jätteiden lajittelusta ja kierrätyksestä. Jätepaperin, lasin ja kertakäyttöisten pakkausten kierrätystä voidaan seurata pitkällä aikavälillä. Paperinkeräyksen säännöllisyys oli korkealla tasolla jo vuonna 1989, mutta nyt se näyttää muuttuneen jo lähes normiksi tai rutiiniksi. Jätelasin kohdalla kierrätyksen yleistymisen on jatkunut lähes lineaarisesti. Myös kertakäyttöpakkauksissa (maito-, mehutölkit, peltitölkit) esiintyy kierrätyksen kasvua, mutta vielä ei säännöllisessä toiminnassa ole päästy puoliväliin. Havaitaan, että jätteiden säännöllisesti tapahtuva lajittelu on jatkuvasti yleistynyt ja tätä muutosta on tapahtunut kaikkien tavararyhmien kohdalla. Keräys-toiminnan organisoinnilla on siten suuri merkitys ympäristökäyttötymisen suuntautumisessa.

mässägigt bäst att standardisera det. Bland ickebilägare är andelen kollektivtrafikresenärer stor oberoende av var man bor. Bland tvåbilsägare är andelen personer som bilar till jobbet stor, men där inverkar bostadens läge i någon mån. Mönstret ju tätare bebyggelse, desto mindre bilande till jobbet gäller även för hushåll med flera bilar.

Återvinning rena rutinen

En annan viktig del av miljöbeteendet består av avfallssortering och återvinning. Insamling av papper, glas och engångsförpackningar kan studeras långt tillbaka. Redan år 1989 var regelbunden återvinning av tidningspapper på hög nivå, men nu tycks den ha blivit nästan en regel eller rutin. För glasets del har återvinnandet ökat nästan lineärt med tiden. Även för engångsförpackningarnas del (mjölk- och safttetrar, ölburkar etc.) har återvinningen ökat, men under hälften återvinner ännu dessa produkter regelbundet. Regelbunden sortering av avfall har fortsatt att bli vanligare inom alla avfallsslag. Man kan alltså dra slutsatsen att organiserade möjligheter till återvinning ökar folks benägenhet att återvinna och därmed har stor betydelse för hur miljöbeteendet utvecklas.

Ympäristöasenteet ja käyttäytyminen ovat osin eri asia

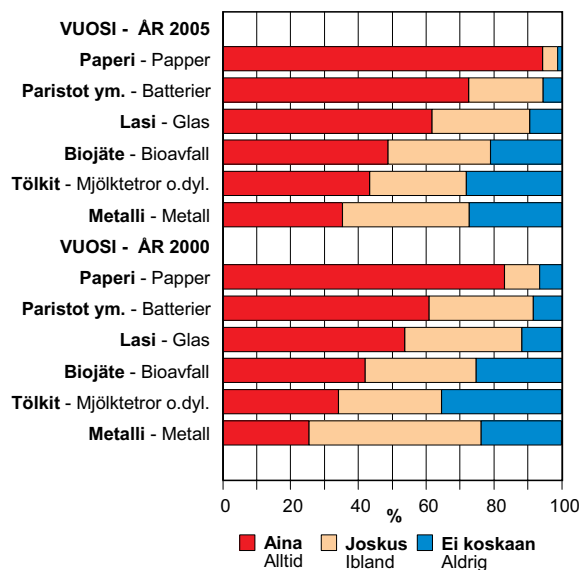
Tutkimuksessa havaittiin, että ympäristönsuojeluun kohdistuvat asenteet ovat voittopuolisesti myönteisiä. Suhteessa ympäristöön vaikuttaviin tekoihin ja toimintatapoihin esiintyy kuitenkin enemmän vaihtelua. Käyttäytyminen voi olla sopusoinnussa asennoitumisen kanssa, konsonanssista. Voi kuitenkin olla myös niin, että asenteista ja katsomuksista puhuttaessa ympäristömielisyys voi olla korkealla, mutta teot eivät vastaa näitä. Tällöin on kysymys dissonanssista, riitasoinnusta. Tilannetta voidaan jäsentää ulottuvuuksilla, jotka muodostuvat yhtäältä ympäristötietoisesta asennoitumisesta, toisaalta ympäristötietoisesta käyttäytymisestä:

		Ympäristötietoisesta käyttäytymisen aste	
		Korkea	Matala
Ympäristötietoinen asennoituminen	Korkea	1.	2.
	Matala	3.	4.

Ensimmäinen tyyppi koostuu ihmisistä, joilla johdonmukaisuus sitoo ajatukset ja käyttäytymisen yhdeksi kokonaisuudeksi. Erityinen mahdollisuus muodostuu tapauksesta 2, jossa ilmaistu asennoituminen osoittaa korkeaa tietoisuutta tai halua suojella ympäristöä, mutta se ei ulotu käyttäytymiseen asti. Tässä tyyppissä on "vapaamatkustajan ongelma" varsin lähellä. Ympäristöstään huolestuneet ihmiset eivät aina käyttäydy juuri sen ympäristöystävällisemmin kuin ne, jotka eivät ilmaise suurta huolestuneisuuttaan ympäristön tilasta. Myös tyyppi 3, jossa ilmaistu asennoitumisen taso lukeutuu luokkaan "matala", mutta käyttäytyminen kuluttajana ja kierrättäjänä on lähinnä tasoa "korkea", on mahdollinen. Kysymyksessä voisi olla rutiinimaiseksi nimitettävä käyttäytymisen muoto. Tyyppi 4, jossa tietoisuus ja toiminta ovat matalalla tasolla, on eräällä tavalla johdonmukainen, johon voisi liittää piittaamattomuuden määreen.

Kuvio 4: Eri jätteiden lajittelu 2005 ja 2000

Figur 4: Avfallssortering 2005 och 2000

Miljöattityder och miljöbeteende inte alltid i samklang

Vår studie visade att folk överlag är välvilligt inställda till miljövard. Men då det gäller att omsätta attityden i praktiken förekommer mera variation. Det finns de som tänker och handlar helt konsekvent, i samklang, men det tycks också vara fullt möjligt att prioritera miljövard högt i princip och ändå bete sig ganska miljöomedvetet, i dissonans med idealen. Vi schematiserade detta genom att dela in svaren i fyra olika grupper enligt grad av miljömedvetenhet och grad av miljövänligt beteende:

		Grad av miljövänligt beteende	
		Hög	Låg
Grad av miljömedvetenhet	Hög	1.	2.
	Låg	3.	4.

Den första typen består av människor som tänker och handlar i samklang. Grupp två, som har hög miljömedvetenhet men låg grad av miljövänligt beteende:

Näiden tyyppien esiintymisen kartoittamiseksi muodostettiin kaksi summa-asteikkoa. Ympäristöasenteiden mittareiksi valittiin seitsemän avainmuuttujaa, jotka koskevat yleistä suhdetta ympäristönsuojeluun, yksityisauton käytön haittojen mahdollista rajoittamista, luontosuhdetta sekä kierrätystä. Koodauksesta johtuen pienimmät arvot viittaavat ympäristömyönteisyyden korkeaan tasoon.

Ympäristökäyttäytymistä puolestaan mitattiin jätteen lajittelun ja kierrätyksen intensiteetin avulla. Kuudesta eri lajittelumuodosta laskettiin summaindeksi. Tässäkin kysymysten koodauksen vuoksi pienin luku (6) tarkoittaa suurinta intensiteettiä, jolloin kaikkia kotitalousjätteitä lajitellaan aina. Heikoin intensiteetti (18) tarkoittaa, että mitään lajittelua ei harjoiteta. Näin muodostettujen summa-asteikkojen jakaumat ovat seuraavan kaltaisia.

Eri väestöryhmien välillä on merkittäviäkin eroja näillä asteikoilla mitattuna. Tutkimuksessa aiemmin havaittu ero ikäryhmien välillä ympäristömerkinnän ja muiden ostopäätöksiin vaikuttavien tekijöiden tärkeyden tunnustamisessa toistuu tässäkin yhteydessä: ikäluokkaan 35–45 kuuluvat ovat vähiten muka-

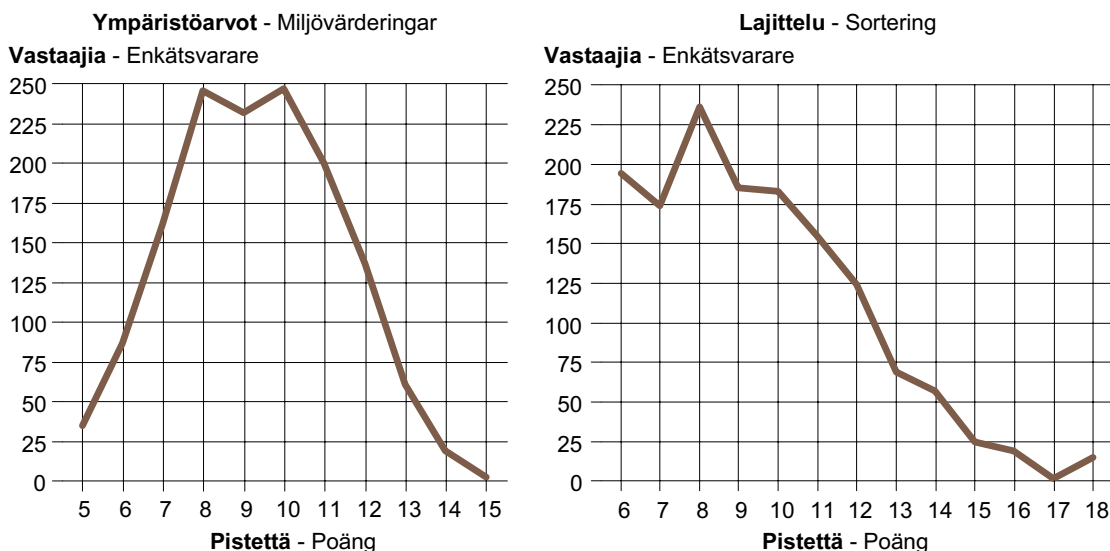
de, dvs. som inte lever som de lär, är intressant, och epitetet "fripassagerare" ligger mycket nära till hands. De människor som bekymrar sig om miljön beter sig alltså inte alltid desto miljövänligare än de som inte uttrycker någon större oro för miljöns tillstånd. Även typ 3, som visar låg miljömedvetenhet men ändå beter sig miljömedvetet, är paradoxal, intressant. Det kan väl handla om att en viss rutin uppstått med återvinning av t.ex. tidningspapper. Typ 4, som varken bekymrar sig för miljön eller försöker bete sig miljövänligt, är sedan följdriktigt nonchalant.

För att kartlägga förekomsten av dessa fyra typer bildade vi två summaskalor. Som mätare för folks miljöattityder valde vi sju nyckelvariabler, som gäller den allmänna inställningen till miljövard, till eventuell begränsning av vådorna av privatbilism, till naturen över lag och till återvinning. På grund av det kodningssystem vi använde kom de lägsta värden att syfta på den högsta nivån av miljövälvillighet.

Som måttstock för själva miljöbeteendet tog vi hur intensivt folk sorterar och återvinner (Figur 5.) Vi beräknade ett summaindex för sex olika former av sortering. Även här gjorde det kodningssystem vi använ-

Kuvio 5: Ympäristöasenteiden ja lajitteluun osallistumisen intensiteetti summa-asteikolla mitattuna

Figur 5: Fördelningen hos de svarandes poäng för intensitet i miljöattityder resp. återvinning

na korkean intensiteetin lajittelussa. Tästä ei kuitenkaan seuraa, että tämä heijastuisi suoraan erittäin matalana intensiteettinä kierrätyksessä. Miesten kohdalla toki näin käy, mutta kyseiseen ikäryhmään kuuluvat naiset kuuluvat tavanomaista harvemmin huonoihin kierrättäjiin.

Iän ja koulutuksen yhteys osoittaa lajittelun säännöllisen harrastamisen olevan erittäin harvinaista 30–40 vuoden iässä erityisesti koulutustason ollessa matala. Osuudet kohoavat olennaisesti tätä ryhmää korkeammalla nuorimmissa ja keski-ikää vanhemmissa ikäryhmissä. Myös korkeammassa koulutusryhmissä esiintyy kaksihuippuisuutta, jossa ikäryhmään 35–45 kuuluvat osoittavat vähemmän kiinnostusta kierrätykseen kuin muut. Vanhin väestö menee tässäkin ryhmässä kärkeen.

Onko tämän, nyt parhaassa työiässä olevien sukupolvikokemuksessa jotakin sellaista, joka tuottaa tällaisen erityisen poikkeaman? Onko kysymyksessä kohortti-ilmiö, jossa sukupolvikokemuksilla on tärkeä sija, vain onko kysymyksessä ikäkausi-ilmiö, jossa nuoruuden idealismi saa väistyä aikuistumisen myötä hiipivän materialismin tieltä? Aineisto viittaa enem-

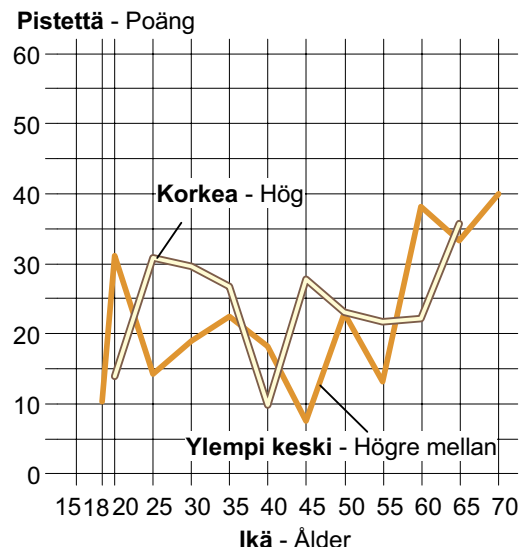
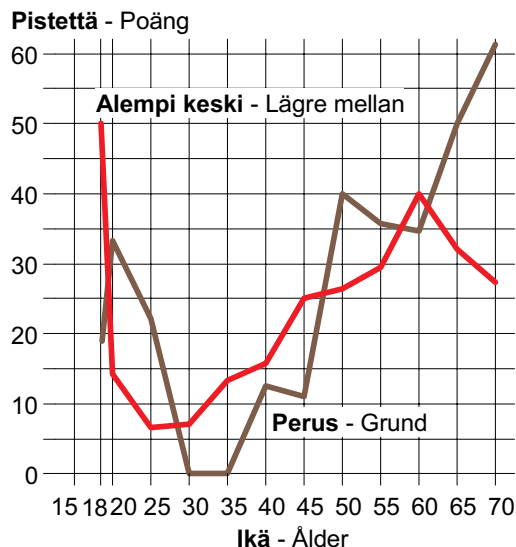
de att ett lågt tal betydde hög intensitet, och ett högt att man inte sorterar alls. Lägsta värdet (6) betydde att alla avfallsslag sorterades. Summaskalornas fördelning framgår av Figur 5.

På detta sätt mätt föreligger klara skillnader mellan olika befolkningsgrupper. Vi fick bestyrkning för den skillnad som finns mellan åldersgrupper i åsikterna om hur viktig miljömärkning och andra konsumtionsstyrande faktorer är: åldersgrupperna 35–45 är de lataste sorterarna. Men detta innebär inte automatiskt låg intensitet i återvinningen. För männens del nog, men kvinnorna i denna åldersgrupp är flitigare återvinnare än medeltalet.

När vi dessutom tog folks utbildning med i vår analys (Figur 6.) visade sig regelbunden avfallssortering vara mycket ovanlig i synnerhet bland lågt utbildade 30–40-åringar. Bland yngre och äldre åldersgrupper vara andelen regelbundna sorterare väsentligt större. Även bland de högre bildningsgrupperna återkommer fenomenet att 35–45-åringarna visar mindre intresse för återvinning än andra. Och även här är de äldsta åldersgrupperna flitigast.

Kuvio 6 Lajittelun intensiteetti iän ja koulutuksen mukaan

Figur 6: Återvinningsintensitet enligt ålder och utbildningsnivå

män kohorttitulkintaan, sillä tätä vanhemmat, ns. suuriin ikäluokkiin kuuluvat ovat selvästi korkeammalla ympäristötietoisuuden tasolla.

Tutkimuksessa arvioidaan lopuksi miten Helsingin väestö jakautuu määrällisesti aiemmin käsitellyssä nelikentässä hahmotettuihin ryhmiin. Kuinka suuri osa kuuluu johdonmukaisiin, kuinka moni piittaamattomiin. Taulukoimalla muodostetut summamuuttujat ristiin voidaan osoittaa, minkä suuruiset osat väestöstä sijoittuvat edellä kuvattuun arvojen ja toiminnan muodostamaan kenttään.

Tässä analyysissä päädyttiinkin nelikentän sijasta 9-ruutuihin kenttään. Tulos paljastaa että molemmilla ulottuvuuksilla konsonanssin kärkeen sijoittuu ympäristöintensiteetin tiukemmassa rajauksessa noin 6 % miehistä ja 8 % naisista. Väljemmällä rajauksella nämä osuudet kohoavat noin kaksinkertaisiksi. Vastaavasti johdonmukaisen välinpitämättömästi ympäristönsuojeluun suhtautuvat ja jätteiden lajitteluun osallistuvat muodostavat varsin pienen, edellistä ryhmää vähäisemmäksi jäävän joukon. Laajassa määritelmässä sen osuus kohoaa miehistä kahdeksaan prosenttiin. Vielä pienempiä ovat ryhmät, joilla on korkea ilmaistu ympäristömyönteisyys, mutta lajittelun intensiteetti jää heikoksi. Hieman suurempi osuus koostuu niistä, joilla ilmaistu myönteisyys jää vähäiseksi, mutta lajitteluun osallistutaan silti tunnollisesti. Tämä tyyppi on miesten joukossa tavallisempi kuin naisten, kun taas edellisessä tapauksessa naisten edustus nousi suuremmaksi.

Frågan inställer sig osökt om det finns någon generationsspecifik upplevelse som leder till detta beteende bland människor i bästa arbetsålder. Rent forskningsmässigt handlar det om huruvida vi har att göra med ett kohortfenomen, där generationsspecifika kollektiva upplevelser är viktiga, eller med någonting som kommer med åldern, dvs. att ungdomens idealism får vika för vardagens materiella realiteter. Vårt material skulle närmast tala för kohortfenomenet, eftersom de som är äldre än 30–40-åringarna har en klart större miljömedvetenhet.

Vår studie bedömer till sist hur Helsingfors befolkning beträffande miljöattityd och -beteende uppdelas i de fyra typer vi nyss såg. Hur stor del är alltså konsekventa, hur stor del är nonchalanta. Tabell 3 visar en matris bestående av tre klasser av attitydintensitet på lodräta axeln och tre klasser av beteendintensitet på vågräta axeln. Talen anger hur stor del av befolkningen som hör till de olika grupperna, som alltså blev nio till antalet.

Varför nio rutor i stället för fyra? Främst därför att en indelning av normalfördelningen i två inte ger särskilt rena typer, och att en finare indelning därför behövdes. Med en snäv definition ligger både attitydintensiteten (ideal) och beteendintensiteten (verklighet) vid 6 procent bland männen och 8 procent bland kvinnorna inom kategorin konsekvent miljömedvetna, som alltså lever som de lär. Med en mindre snäv definition (Tabell 3) grovt sett fördubblas andelarna. I andra ändan finns alltså de konsekvent miljömed-

Taulukko 3: Ympäristöintensiteetti lajittelun intensiteetin ja sukupuolen mukaan

Tabell 3: Attitydintensitet och beteendintensitet bland män och kvinnor

Ympäristöintensiteetti Attitydintensitet	Lajittelun intensiteetti (korkea intensiteetti=vähän pisteitä) Beteendintensitet (hög intensitet = lågt värde)							
	Miehet Män				Naiset Kvinnor			
	6–7	8–12	13–18	Yhteensä Totalt	6–7	8–12	13–18	Yhteensä Totalt
Jako 1 (lavea) Indelning 1 (icke-snäv)								
5–8	9,9	14,2	2,6	26,6	14,3	26,7	3,6	44,6
9–10	7,3	22,9	4,3	34,5	8,9	20,9	3,0	32,8
11–15	6,1	24,6	8,2	38,9	4,0	13,7	4,9	22,6
Yhteensä Totalt	23,4	61,6	15,0	100,0	27,2	61,4	11,4	100,0

Näiden ”puhtaiden tyyppien” osuus koko vastaajajoukosta kohosi miehillä 21 %:iin ja naisilla 27 %:iin. Käytettäessä laajempaa rajausta nousi miesten joukossa suurimmaksi ryhmäksi ne, joilla ilmaistu ympäristöasenne jäi matalaksi, mutta kierrätykseen osallistuttiin keskimääräisesti. Naisilla vastaavasti suurimmalla ryhmällä ilmaistu asenne oli hyvin ympäristömyönteinen, mutta kierrätys keskimääräistä.

vetna, d.v.s. de helt nonchalanta som inte sorterar eller återvinner vare sig i tanke eller gärning. Enligt en helt snäv definition är de bara ett fåtal, men med en bredare stiger deras andel till ca. 8 procent bland männen. Ännu mindre är de motstridiga grupper som säger sig vara mycket miljömedvetna men ändå är lata återvinnare, som alltså inte lever som de lär. Lite flera är sedan de som samvetsgrant återvinner trots att de inte uppger någon större miljömedvetenhet. Denna sistnämnda typ är vanligare bland män än kvinnor, medan kvinnorna dominerade bland dem som inte levde som de lärde.

De konsekvent miljövänliga och de nonchalanta stod sammanlagt för 21 procent av männen och 27 procent av kvinnorna. Den största gruppen bland männen blev med en icke-snäv avgränsning de som hade låg intensitet i miljöattityderna men ändå sorterade och återvann i genomsnittlig mån. Bland kvinnorna var den största gruppen de som var mycket miljömedvetna men ändå sorterade och återvann bara i genomsnittlig mån.

Kirjallisuus: | Litteratur:

Haavisto, Teija – Lankinen, Markku (1991). Ympäristöasenteet Helsingissä 1989. Helsingin kaupungin tietokeskuksen tutkimuksia 1991:6

Lankinen, Markku (1973). Aukkaat ja kaupunkiympäristön ongelmat. Tutkimustoimisto Sosplan ky ja Suomen kaupunkiliitto, Kaupunkipäivät 1973.

Lankinen, Markku (1995). Ympäristöasenteet Helsingissä vuonna 1994. Helsingin kaupungin tietokeskuksen tutkimuksia 1995:13.

Lankinen, Markku ja Sairinen, Rauno (2000). Helsingiläisten ympäristöasenteet vuonna 2000. Helsingin kaupungin tietokeskus, tutkimuksia 2000:6.

Lankinen Markku (2005): Helsingiläisten ympäristöasenteet ja ympäristökäyttäytyminen vuonna 2005. Helsingin kaupungin tietokeskus, tutkimuksia. Ilmestyy syksyn aikana.

Mitä mieltä oltiin Suomen nuorisosta vuonna 1959?

Vad tyckte folk om ungdomar i Finland år 1959?

Vesa Keskinen

Viikkosanomat julkisti vuoden 1959 marraskuun numerossa 46 suuren kansalaiskyselyn aiheesta "Mitä mieltä olette Suomen nuorisosta?" Lehdessä seuraavassa numerossa oli kuuden sivun reportaasi Helsingin "kadunkulmanuorisosta". Lehdessä nuorisoreportaasi ja massiivisen vastaajamäärän saanut mielipidetiedustelu ovat jääneet unohduksiin – viittauksia niihin ei löydy tietokannoista tai nuorisoa koskevista tutkimuksista. Palatkaamme siis ajassa taaksepäin 46 vuotta.

Marraskuussa 1959 Viikkosanomat johdatteli lukijoitaan sanomaan mielipiteensä nykykuorisosta seuraavaan tapaan:

Nuoriso-ongelma ei liene väärä sana nykytilanteessa. Sen syynä on tuskin niinkään nuoriso itse kuin yhä monimutkaistunut yhteiskunta – teollistuva, kaupunkilaistuva, modernisoituva elämäntilanne. Tämän ongelman olemassaolosta kertoo päivittäin lehdistö, radio, kirjallisuus, keskustelu. Täysikäisillä sukupolvilla on aina ollut tapana arvostella oman aikansa nuorisoa sekä syytä että syyttä. Aivan viime vuosina tämä arvostelu ja keskustelu on kuitenkin Suomessakin kehittynyt niin voimakkaaksi, että se jo todistaa tietyn pulman esiintymistä. Tämä pulma voi olla myös kuviteltu tai ainakin liioiteltu, toisten mielestä taas asiaa ei ole tuotu esille tarpeeksi. Mitä mieltä Te olette?

I sitt novembernummer 46 år 1959 utgav veckotidningen Viikkosanomat en stor medborgarenkät om ämnet "vad tycker ni om Finlands ungdom". I därpå följande nummer ingick ett sex sidors reportage om "gathörnsungdomarna" i Helsingfors. Detta reportage och den massiva responsen har fallit i glömska – inga databaser eller ungdomsstudier nämner den. Låt oss därför gå 46 år tillbaka i tiden.

I november 1959 lockade Viikkosanomat med följande ord (övers. från finskan) sina läsare att säga sin åsikt om nutidsungdomen.

I dag torde det knappast vara fel att tala om ett ungdomsproblem. Dess upprinnelse är näppeligen de unga själva utan snarare vårt allt mera invecklade – industrialiserade, urbaniserade och moderna – samhälle. Om detta problems existens påminns vi dagligen av press, radio, litteratur och debatt. De vuxna har alltid haft för vana att kritisera sin tids ungdom – både med eller utan orsak. Under de allra senaste åren har denna kritik och debatt dock vuxit sig så stark i vårt land att det vittnar om att ett visst problem föreligger. Detta problem kan enligt somliga vara påhittat eller åtminstone överdrivet, medan andra tycker det talas alldeles för litet om det. Vad tycker Ni själv?

Viikkosanomat (1922–1972) oli kerran viikossa ilmestynvä uutiskuvalehti, samantapainen kuin amerikkalainen Life. Sen päätoimittajana oli alkuvuosina Aatos Erkko. - | Veckotidningen Viikkosanomat, som utgavs åren 1922–72, var en bildjournal i stil med amerikanska Life. Dess chefredaktör under de första åren var Aatos Erkko.

Nuorisoamme moititaan paljosta, viitataan lisääntyneeseen nuorisorikollisuuteen, puhutaan tuomitsevassa sävyssä "lättähatuista", "villamyssymisseistä", "pärinäpojista", rock'roll sukupolvesta, hulinoimisesta ja kurittomuudesta. Mutta toisaalta nyky-nuorisomme sanotaan olevan älykästä, terveellä tavalla kypsyynttä, modernia ja tyylikästä, rehtiä ja reilua. Minkälaisen kuvan Te olette asiasta saanut?"

Lukijoita pyydettiin vastaamaan kymmeneen kysymykseen ja palauttamaan vastaukset eli kyselylomakkeen (lehden yksi sivu) toimitukseen vajaan viikon kuluessa.

Våra ungdomar klandras för en hel del. Det talas om ökad ungdomsbrottslighet och, med rynkad näsa, om en generation av ungdomsklädda, mopedåkande och rock'n rollspelande ungdomar, om huliganism och otyglade vanor. Men samtidigt sägs vår ungdom av idag vara intelligent, sunt mogen, modern och snygg, hurtig och rättvis. Vilken är Er egen uppfattning om saken?

Läsarna ombads besvara tio frågor och returnera svarsblanketterna (en sida av journalen) till redaktionen inom en knapp vecka.

Jotta mahdollisimman moni vastaisi kyselyyn, se oli laadittu suurkilpailun muotoon. Vastanneille oli luvassa 600 000 markan (12 000 euroa) arvosta palkintoja. Voittosummalla sai valita loman Kanarian saarille (3 viikkoa), Espanjan aurinkorannikolle tai

För att få så många som möjligt att fatta pen-nan hade enkäten gjorts upp som en stor tävling. Penningpris för sammanlagt 600 000 mark (motsv. ca. 12 000 euro) utlovades. För vinstsumman fick man välja en semester på Kanarieöarna (3 veckor),

talviloman Itävallan Alpeille tai vaihtoehtoisesti erilaisia esinepalkintoja (polkupyöriä, mopedeja, radioita, televisioita, kelloja, soittimia, kotitalouskoneita). Viikkosanomat harrasti yleisemminkin vastaavia kansalaiskyselyitä, joihin houkuteltiin vastaamaan runsailla palkinnoilla. Mm. vuoden suomalainen merkkihenkilö valittiin tällä tavalla.

Lehden seuraavassa numerossa 47 oli kuuden sivun reportaasi Helsingin ”kadunkulmanuorisosta”. Sakari Räsänen kirjoittaman jutun ”Isänmaan toivot”, ingressissä todettiin: *...kirjoituksen ja kuvien nuoret ovat vain pieni osa maan nuorisoa, mutta he näkyvät ja kuuluvat ehkä eniten. Heidän mukaansa on muodostettu monta yleistävää mielipidettä, enimmäkseen vääriä, mutta osin oikeitakin. Heidän tunnustauseensa kuvaa heidän ongelmansa: mitäs tulevaisuudesta kunhan tiedämme, mitä teemme tänä iltana.*

Tunnuslause on muuten sitaatti ranskalaisesta elokuvasta ”Suurkaupungin nuoriso” (Les Tricheurs), jota esitettiin Helsingissä syksyllä 1959.

Positiivisesti nuorisosta

Ingressi tiivistää monen sivun reportaasin hengen, jossa nuoret nähdään yllättävän positiivisin silmin. *”Kokonaiskuva ei harvojen paatuneiden virheistä ja rikoksista huolimatta ole mielestäni synkkä, pikemminkin vähällä vaivalla korjattavissa. Tärkein vastuu kuuluu vanhemmille. Juttu päättyy seuraaviin sanoihin: Pohjaltaan ainakin helsinkiläisnuorison näkyvin ja liikkuvinkin osa on tervettä, reilua ja ennakkolootonta.*

Lehden värillisen kansikuvan ja artikkelin lukuisat mustavalkoiset kuvat otti Pertti Jenytin (s. 1932), joka toimi Sanoma Oy:n Lehtikuvassa vuodesta 1959 vuoteen 1987.

Saman numeron pääkirjoitus ”Nuoriso ja puku-
muoti” käsitteli niin ikään huomattavan ymmärtävään sävyyn nuorten pukeutumista. Sen pointtina oli,

på spanska Costa del Sol eller österriskiska alperna. Alternativt kunde olika föremål såsom cyklar, mopeder, radiator, televisioner, klockor, skivspelare, hushållsmaskiner väljas. Dylika medborgarenkäter med lockande pris hörde till Viikkosanomats linje. Bl.a. valdes ”årets finländare” på detta sätt.

I följande nummer av journalen ingick ett sex sidors reportage om ”gathörnsungdomarna” i Helsingfors. Ingressen till Sakari Räsänen’s artikel Isänmaan toivot (fosterlandets hopp) konstaterar att de ungdomar som syns på bilderna och i texten bara är en liten del av landets ungdom, men att de kanske syns och hörs mest, och att ungdomarna själva tycker folk har en massa uppfattningar om dem, oftast felaktiga, men delvis riktiga. Räsänen citerar deras valspråk, som lyder ungefär ”*framtiden är väl inte så viktig, bara man vet vad man gör i kväll*”.

Valspråket är för övrigt lånat från den franska filmen Les Tricheurs (ordagrant ”fuskarna”, om storstadsungdomar), som visades i Helsingfors hösten 1959.

Positivt om ungdomarna

Ingressen komprimerar andan i det flersidiga reportaget, som ser förvånansvärt positivt på de unga. Den konstaterar att ungdomen, trots vissa hårdingars fel och förbrytelser, inte framstår i en dyster dager, att läget snarare kunde rättas till med föga ansträngning, och att huvudansvaret ankommer på föräldrarna. Artikeln slutar med att konstatera att den synligaste och rörligaste delen av helsingforsungdomarna i grund och botten är sunda, rejäla och fördomsfria.

Journalens pärmbild i färg och de talrika svartvita fotona togs av Pertti Jenytin (f. 1932), som verkade vid pressfotoföretaget Lehtikuva (inom tidningshuset Sanoma Oy) från år 1959 till år 1987.

Ledaren i samma nummer handlar om ungdomar och mode och nämner även den i uppenbart förstäl-

KANSALLA AILLILLA PIIRITÄN HIRVITÄMÄÄN IKKUNOIKSEN SUUNNITTELUSTA JA VANHEMPIEN HUOLETTA, KARTTOI ON LUONNOLLISET KÖYKÄSHEITTYÄ, MUTTA ELÄMÄ

Yhdistyneet nuoret on nuorten keskeinen ja aktiivinen ryhmä.

Keskustelu, kirjallisuus ja tanssi ovat keskeisiä asioita nuorten elämässä. Nuorisokeskus toimii nuorten kohtaamispaikkana ja tarjoaa erilaisia ohjelmia ja toimintaa.

Elämä on vaihtelevaa, ja se tarjoaa paljon mahdollisuuksia kasvaa ja kehittyä. Nuorisokeskus on paikka, jossa nuoret voivat olla itsensä ja löytää uusia ystäviä.

Keskustelu on tärkeää, ja se tarjoaa mahdollisuuden ilmaista omat ajatukset ja tunteensa. Nuorisokeskus on paikka, jossa nuoret voivat keskustella keskenään ja saada tukea ja apua.

nuori ihminen on täynnä energiaa ja halua oppia uutta. Nuorisokeskus tarjoaa mahdollisuuden oppia uusia taitoja ja kokemuksia.

Nuorisokeskus on paikka, jossa nuoret voivat olla itsensä ja löytää uusia ystäviä. Nuorisokeskus on paikka, jossa nuoret voivat keskustella keskenään ja saada tukea ja apua.

Nuorisokeskus on paikka, jossa nuoret voivat olla itsensä ja löytää uusia ystäviä. Nuorisokeskus on paikka, jossa nuoret voivat keskustella keskenään ja saada tukea ja apua.

nuorisokeskus on paikka, jossa nuoret voivat olla itsensä ja löytää uusia ystäviä. Nuorisokeskus on paikka, jossa nuoret voivat keskustella keskenään ja saada tukea ja apua.

Nuorisokeskus on paikka, jossa nuoret voivat olla itsensä ja löytää uusia ystäviä. Nuorisokeskus on paikka, jossa nuoret voivat keskustella keskenään ja saada tukea ja apua.

Nuorisokeskus on paikka, jossa nuoret voivat olla itsensä ja löytää uusia ystäviä. Nuorisokeskus on paikka, jossa nuoret voivat keskustella keskenään ja saada tukea ja apua.

nuorisokeskus on paikka, jossa nuoret voivat olla itsensä ja löytää uusia ystäviä. Nuorisokeskus on paikka, jossa nuoret voivat keskustella keskenään ja saada tukea ja apua.

Nuorisokeskus on paikka, jossa nuoret voivat olla itsensä ja löytää uusia ystäviä. Nuorisokeskus on paikka, jossa nuoret voivat keskustella keskenään ja saada tukea ja apua.

Nuorisokeskus on paikka, jossa nuoret voivat olla itsensä ja löytää uusia ystäviä. Nuorisokeskus on paikka, jossa nuoret voivat keskustella keskenään ja saada tukea ja apua.

ettei nuoria tule jakaa vaatetuksen perusteella vuohiin ja lampaisiin. Esimerkkinä mainittiin muuan pääkaupunkilainen baari, joka ei tietyn iltahetken jälkeen avaa oviaan ”epäilyttävälle” nuorisolle eli ”nahkatakkipojille”, ”villamyssymisseille” tai ”lättähatuille”. Pääkirjoituksen kirjoittaja kuitenkin väitti, ...*että nykynuorisomme on kansamme parhaiten pukeutuva osa, jos arvosteluperusteeksi otetaan se, että on tajuuttava kehityksen suunta, on paremmin ymmärrettävä pukujen värejä ja viivoja, on osattava yhdistää koristavuus käytännöllisyyteen. Se taju on kanssamme kokonaisuudessaan melko mitätön.* Pääkirjoituksessa viitattiin sosiologeihin MacDougall, James Laver sekä ranskalaiseen Pierre Clergetiin. Pääkirjoitus päättyi MacDougallin lauseeseen: *Kukaan ei ole koskaan pystynyt todistamaan, vaikka asiaa on tieteilisestikin todistettu ja tilastoin tutkittu, että moraalikäytäntöjen noudattamisella sekä vaatemuodin tyyllillä tai vaatteiden runsaudella tai vähyydellä olisi minäänlaista keskinäistä vaikutusyhteyttä.*

Näin jälkikäteen ajatellen voisi jopa väittää, että lehden ”nuorisoteemanumero” johdatteli lukijoiden mielipiteitä ”positiiviseen suuntaan” vaikka nuorisongelmasta lähdettiin liikkeelle. Toisaalta on huomattava, että suuremmassa mittakaavassa Helsingin nuorisongelma tuli julkisuuskeskusteluun vasta hieman myöhemmin 60-luvun alussa. Helsingin ensimmäiset lähiöalueet syntyivät 50-luvun lopulla. Uusilta asuinalueilta puuttuivat palvelut ja nuorilta harrastusmahdollisuudet. Nuorten vapaa-ajanvietto-tavoiksi yleistyi pyöriskely kaupungin keskustassa. Tämä nuorison laajamittainen kokoontuminen keskustaan alkoi huolestuttaa vanhempia, nuorisotyöntekijöitä ja viranomaisia (Ilves 1998, 69). Helsingin ensimmäiset suuret kaupungin vuokra-asuntojen keskittymät valmistuivat 1950/60-lukujen taitteessa Siilitielle ja Maunulaan. Niissä ilmeni kaikenlaisia ongelmia. Siilitien nuorisongelma oli tutkimuksenkin kohteena (Grönholm 1961).

sefull ton de ungas klädsel. Poängen var att man inte skall döma hunden efter håren. Man nämnde som exempel en bar i huvudstaden som efter ett visst klockslag inte längre släpper in misstänkliga ungdomar i stil med skinnknuttar eller andra med trendklädsel. Ledarskribenten påstod rentav att dagens ungdom var den bäst klädda delen av vår nation om man som måttstock tar känsla för utvecklingens riktning, förståelse för klädernas färg och snitt, förmåga att kombinera utsmyckning och praktiskhet – egenskaper som enligt honom var ganska illa företräda bland vårt folk. Ledaren hänvisar till sociologerna MacDougall, James Laver samt fransmannen Pierre Clerget. Slutvinjetten består av MacDougalls påstående att ingen ännu någonsin, trots all forskning och statistik, lyckats bevisa att iakttagande av moralregler skulle ha något samband med en viss klädsel eller en riklig eller knapp garderob.

Så här i efterskott kunde man rentav påstå, att tidningens ungdomstemanummer påverkade läsarna i en positiv riktning trots att man talade om ett ungdomsproblem. Samtidigt bör vi minnas att ungdomsproblemet i Helsingfors steg fram i den allmänna debatten i större skala först lite senare, i början av 1960-talet. De första förorterna i Helsingfors uppstod på 1950-talet. Dessa nya bostadsområden saknade offentlig service och fritidsmöjligheter för de unga. Så det blev allt vanligare bland de unga att hålla till i stadskärnan under fritiden. Då fenomenet blev allt synligare började föräldrar, ungdomsledare och myndigheter småningom oro sig (Ilves 1998, 69). De första stora områdena med kommunala hyresbostäder färdigställdes kring år 1960, vid Igelkottsvägen i Hertonäs samt i Månsas. Där förekom allsköns problem. Ungdomsproblemet vid Igelkottsvägen blev rentav utforskat (Grönholm 1961).

Lähes 32 800 mielipidettä!

Kyselyn tulokset esiteltiin niinkin pian kuin joulukuun numerossa 50 otsikolla ”Tällaista on nuorisomme.” Vastauksia saatiin peräti 32 794! Näistä 5 769 (18 %) oli itse nuorilta, 15–20-vuotiailta ja loput vanhemmilta. Runsailla palkinnoilla oli varmaan suuri osuus hurjaan vastausintoon.

Suurta vastausmäärää tulkittiin lehdessä seuraavasti: *Vaikka lukijoilta pyydettiin melko suuritöistä tehtävää, kymmeneen kysymykseen vastaamista, vastausmäärä kohosi yli kolmenkymmentuhannen. Se kertoo selvästi, miten voimakasta mielenkiintoa nuoriso-ongelmaa kohtaan tällä hetkellä tunnetaan.*

Tulokset esiteltiin suorina jakaumina (”tukkimiehenkirjanpidolla”) eli kuinka moni oli valinnut kunkin vastausvaihtoehdon. Luvut esitettiin erikseen nuorilta vastaajilta ja muilta. Näidenkin laskemisessa on ollut melkoinen työ, joten esim. sukupuolittaisia tai alueellisia eroja ei esitelty. Ehkä yllättävin tulos näin nykypäivän näkökulmasta on se, että nuorten ja muiden mielipiteet eivät juuri eronneet toisistaan. Ainoastaan moottoriurheilua ymmärättäviä oli nuorten keskuudessa selvästi enemmän kuin sitä kurittomuudeksi arvostelevia. Tulosesittelyn otsikot puhuvat puolestaan:

- Ei parempaa eikä pahempaa kuin nuoriso kautta aikain
- Enimmäkseen reippaasti ja sopivasti pukeutunutta
- Tupakanpolton ongelmat
- Alkoholien käyttö huolestuttaa
- Edesvastuuttomuutta ja sukupuolikurin puutetta
- Nuorison musiikkimaku hyväksytään
- Harrastusmahdollisuuksia hieman liian vähän

Nästan 32 800 åsikter!

Resultaten av enkäten framlades redan i december-numret 50, under rubriken Tällaista on nuorisomme, d.v.s. sådan här är vår ungdom. Hela 32 794 svar inkom, varav 5 769 (18 %) från 15-20-åringar, resten från äldre personer än så. De frikostiga prisen var säkert en orsak till att så många svarade.

Om det stora antalet svar konstaterar journalen att intresset för ungdomsproblemet måste vara stort, eftersom så många gjort sig besväret att besvara det tio ganska omfattande frågorna. Över trettiotusen var en mycket hög svarssiffra i en veckotidning i den tidens Helsingfors och Finland.

Resultaten framfördes i form av raka fördelningar, dvs. hur många som valt vederbörande svarsalternativ. En distinktion gjordes mellan unga svarande och övriga. Redan att räkna svaren från över trettiotusen blanketter vart ju ett ansenligt arbete, så inga rön om kön eller område togs med. Det kanske mest förvånande rönet ur nutidsperspektiv är att de ungas och övrigas åsikter inte skilde sig nämnvärt. Men bland de unga fanns betydligt flera sådana som förstod varför motorsport finns än sådana som tyckte denna sport var ofog. Rubriceringen av rönen talar för sig:

- Varken bättre eller värre än ungdomen genom tiderna
- Mest raskt och lämpligt klädda
- Rökning ett problem
- Alkoholbruket oroande
- Ansvarslöshet och brist på sexuell disciplin
- Ungdomens musiksmak godkänns
- Lite för lite fritidsmöjligheter

Kysymyssarjan viimeinen kysymys ”Mikä nuorisossa on silmiinpistävimmin kielteistä ja myönteistä” oli avoin, ts. Siihen sai vastata omin sanoin. Kielteisissä asioissa tulivat esiin edellisten kysymysten teemat tupakasta, alkoholista, huonosta käytöksestä jne. Myönteisinä puolina esiin nousivat seuraaventyypiset: *Ovat itsenäisiä ja huolehtivat itsestään. Hyvin kehittyneitä ja terävä-älyisiä. Aloittavat aikaisin työnteon. Vilkasta ja reipasta. Eivät tee luokkeroa kuten vanhemmat – rikkaat ja köyhät sekaisin. Yritteliästä ja halu riippumattomuuteen. Kehittynyt keskustelemaan monista asioista paremmin kuin edelliset nuorisopolvet. Nuorisolla on huumorintajua. Nuorisolla on hyvä yleissivistys. Niin henkisesti kuin ruumiillisesti paremmin kehittyntä kuin edellinen sukupolvi.*

Kilpailun muotoon laaditun mielipidetiedustelun pääpalkinnot menivät abiturienttityölle Heinolaan ja metsäteknikolle Kuhmoisiin. Abiturientin teki mieli lähteä palkintorahoilla *Andalusian aurinkorannikolle, jossa voi käytännössä puhua vieraita kieliä ja lopulla rahalla haluttaa hankkia ainakin oma ompelukone.* Kouluhipoissa hän ei käynyt, koska niissä kuuli *huonoa musiikkia ja hölmöä jiveä.* Metsäteknikon haaveilema Itävallan alppimatka *taitaa sittenkin muuttua tavaraan, joko mopediin tai sitten moottoriin.*

Svaren till den sista frågan, som gällde vad som var mest iögonenfallande negativt resp. positivt hos de unga var fritt formulerade. Bland det negativa framträdde tobaks- och alkoholvanor och dåligt uppträdande m.m.. Bland det positiva anfördes bl.a. att de unga är självständiga och tar vara på sig själva, att de är välutvecklade och fiffiga, att de börjar jobba tidigt, är livliga och raska. De känns inte vid klassskillnader som sina föräldrar – man är inte ”rik” eller ”fattig”. De är företagsamma och vill vara oberoende, de är bättre än tidigare generationer på att diskutera saker och ting. De har humor och allmänbildning och är både andligen och kroppsligen bättre utvecklade än föregående generation.

Huvudvinsterna i svarslotteriet gick till en kvinnlig abiturient i Heinola och en skogstekniker i Kuhmois. Abiturientskan ville för prispengarna åka till solkusten i Andalusien, ”där man kunde öva främmande språk i praktiken”, och för resten av pengarna ville hon köpa ”åtminstone en symaskin”. Hon gick inte på skolhippor, för där hörde man bara ”dålig musik och idiotisk jive”. Skogsteknikern, som drömt om en resa till österrikiska alperna, kom fram till att ”det väl nog kanske ändå blir någonting praktiskt, en moped eller en motor”.

Lähteet/viitteet: | Källor/referenser:

Grönholm Leo (1961): Siilitien nuoriso-ongelma. Helsingin yliopiston sosiologian laitoksen tutkimuksia N:o 8.

Ives Kirsi (1989): Stadi ja sen nuoret. Nuorisotyötä Helsingissä 1948–1997. EDITA, Helsingin kaupungin nuorisoasian-keskus.

Räsänen Sakari (1959). ”Isänmaan toivot”. Viikkosanomat, No 47, s. 12–17.

Viikkosanomat No 46/1959 (13.11.1959). ”Mitä mieltä Te olette Suomen nuorisosta?” Kansalaiskyselyn esittely, kilpailusäännöt, palkinnot ja kyselylomake, s. 10–13.

Viikkosanomat No 47 (20.11.1959). Pääkirjoitus ”Nuoriso ja pukeutuminen”, s.11.

Viikkosanomat No 50/1959 (11.12.1959). ”Tällaista on nuorisomme”, s. 31–33.

Helsingin uusi väestöennuste:

Helsingin väkiluvun arvioidaan kasvavan 25 000 asukkaalla vuoteen 2020 mennessä

Helsingissä laaditaan nyt vuosittain uusi väestöennuste, vuosina 1982-2004 ennusteet tehtiin joka toinen vuosi. Samalla ennusteen tuotantoa aikaistettiin siten, että se on käytössä ajoissa kaupungin seuraavan vuoden toimintaa suunniteltaessa. Helsingin väestöennuste 2006–2030 on nyt ilmestynyt Tietokeskuksen verkkojulkaisuna. Osa-alueittainen ennuste on laadittu kymmeneksi vuodeksi, 1.1.2006–2015.

Helsingin uuden väestöennusteen perusvaihtoehdon mukaan Helsingissä on 575 000 asukasta vuonna 2015 ja 584 000 asukasta vuonna 2020. Nykytilanteesta Helsingin väestö kasvaa 16 000 asukkaalla vuoteen 2015 mennessä ja 25 000 asukkaalla vuoteen 2020 mennessä. Väestönkasvun ennustetaan pysähtyvän vuonna 2027, jolloin kaupungissa asuu 587 000 asukasta. Kasvusta vajaa puolet on muuttovoittoa ja suurempi osa luonnollista väestönkasvua.

Väestöennustemenetelmä perustuu malliin, jossa arvioidaan koko Helsingin työmarkkina-alueen, Helsingin seudun vetovoimaa muuhun Suomeen ja ulkomaihin nähden. Tänäkin vuonna esitetään kolme väestöennustevaihtoehtoa, jotka perustuvat Suomen taloudellisen kehityksen eri vaihtoehtoihin. Helsingin väestökehitys riippuu siten sekä koko seudun aseman kehityksestä että kaupungin kehityksestä laajenevan seudun keskuksena. Nopean kasvun oloissa Helsingin rakentamismahdollisuudet rajoittavat kaupungin kasvua. Luonnollisen väestönkasvun vaihtelulla on ollut paljon pienempi merkitys Helsingin väestökehitykseen kuin muuttoliikkeellä.

Den nya befolkningsprognosen för Helsingfors:

Folkmängden väntas öka med 25 000 fram till 2020

Mot att ha uppgjorts vartannat år från 1982 till 2004 uppgörs befolkningsprognosen för Helsingfors numera årligen. Den blir också färdig lite tidigare nu, i tid för planerandet av följande års verksamhet. Prognosen för åren 2006–2030 utgavs nyligen som en webbpublikation från Faktacentralen. En prognos delområdesvis ingår, gällande det väntade läget den första januari åren 2006 till 2015.

Enligt det grundläggande alternativet i den nya befolkningsprognosen kommer Helsingfors att ha 575 000 invånare år 2015, och 584 000 år 2020. Från nuläget växer Helsingfors befolkning alltså med 16 000 fram till år 2015 och med 25 000 fram till år 2020. Sedan antas folkökningen avstanna år 2027, då staden har 587 000 invånare. Nästan hälften av ökningen består av flyttningsöverskott, och lite över hälften av naturlig befolkningstillväxt.

Befolkningsprognosens metod bygger på en modell som försöker beakta Helsingforsregionens, dvs. Helsingfors pendlingsområdes, dragningskraft jämfört med övriga Finland och utlandet. Även i år framläggs tre alternativa prognoser, som bygger på olika antaganden om Finlands ekonomiska utveckling. Folkmängdsutvecklingen i Helsingfors beror alltså både på hur regionens läge utvecklas och på stadens utveckling som centrum i en växande region. Blir det snabb tillväxt begränsar byggpotentialen stadens tillväxt. I Helsingfors har den naturliga folkökningen spelat en klart mindre roll än flyttningsrörelsen.

Nopean kasvun vaihtoehdossa Helsingin väkiluku olisi 620 000 vuonna 2030 ja hitaan kasvun oloissa vain hieman nykyistä korkeampi, 565 000.

Kolme vuotta jatkuneen väestön vähenemisen ennakoitaan kääntyvän tänä vuonna uudelleen pieneneen kasvuun. Helsinki saa edelleen muuttovoittoa ulkomaalaisista sekä työmarkkina-alueen ulkopuolelta kotimaasta. Sen sijaan seudun sisäisen muuttoliikkeen arvioidaan pysyvän jatkossakin Helsingille tappiollisena. Luonnollinen väestönkasvu hidastuu selvästi vasta 2020-luvulla väestön ikääntyessä.

Helsingin väestörakenne muuttuu merkittävästi vuoteen 2030 mennessä. Suurin muutos tulee olemaan ikääntyneiden asukkaiden määrän ja väestöosuuden kasvu. Yli 75-vuotiaiden määrän jyrkin kasvu ajoittuu vuoden 2020 jälkeen, ja vuonna 2030 ikäluokka on 75 prosenttia nykyistä suurempi.

Päivähoitoikäisten vuoden 1997 huipusta alkanut lasku jatkuu hidastuen vuoteen 2008 saakka, jolloin lasten määrä on 750 nykyistä pienempi. 7–15-vuotiaiden eli peruskouluikäisten määrän ennustetaan laskevan vuoteen 2010 mennessä noin 5 000 hengellä vuoden 2005 alusta lukien. Vähenemisen arvioidaan jatkuvan vielä vuoteen 2017 saakka, jolloin Helsingissä olisi noin 9 000 peruskoululaista vuonna 2004 saavutettua huippua vähemmän.

Helsingin tärkeimmät väestönkasvualueet seuraavan kymmenen vuoden aikana ovat Vuosaari, jonka väkiluku lähenee 40 000 asukasta, Viikin – Lato-kartanon alue, Arabianranta – Hermanni sekä Jätkäsaari.

Helsingin väestöennuste 2006–2030. Helsingin kaupungin tietokeskuksen verkkojulkaisuja 2005:32

www.hel.fi/tietokeskus/julkaisut/verkkojulkaisut.html

Enligt det alternativ som utgår från snabb ekonomisk tillväxt skulle Helsingfors folkmängd vara 620 000 år 2030, och enligt alternativet svag tillväxt 565 000, bara lite större än idag.

Den folkminskning som pågått i tre år väntas i år övergå i svag ökning igen. Helsingfors får fortfarande flyttningsöverskott från utlandet och från övriga delar av Finland. Däremot väntas flyttandet inom Helsingforsregionen fortfarande ge förlust för Helsingfors. Först på 2020-talet avtar den naturliga folkökningen i och med att befolkningen åldras.

Befolkningsstrukturen i Helsingfors förändras märkbart fram till år 2030. Största förändringen blir att antalet och andelen åldrande invånare växer. Starkaste tillväxten i antalet över 75-åringar infaller efter år 2020, och år 2030 är denna åldersklass 75 procent större än idag.

Den minskning i antalet barn i daghemsålder som började efter toppnoteringen år 1997 fortgår, om och långsammare, fram till 2008, då under 6-åringarna är 750 färre än idag. Antalet 7–15-åringar, dvs. grundskolelever, väntas minska med ca. 5 000 mellan januari 2005 och 2010. Minskningen väntas fortgå ännu år 2017, då Helsingfors skulle ha ca 9 000 färre grundskolelever än under toppåret 2004.

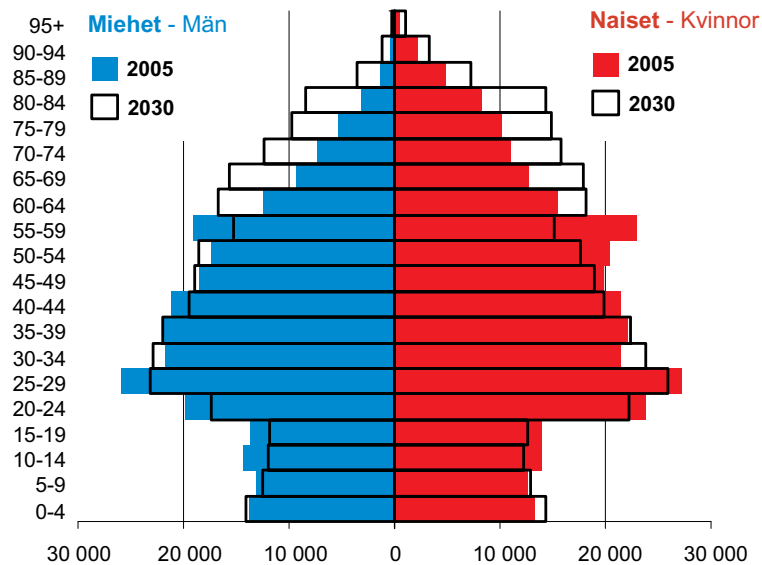
De viktigaste folkökningsområdena i Helsingfors under de närmaste tio åren är Nordsjö, vars befolkning närmar sig 40 000, Vik-Ladugård, Arabia-Hermanstad samt Busholmen.

Helsingin väestöennuste 2006–2030. Helsingin kaupungin tietokeskuksen verkkojulkaisuja 2005:32 (befolkningsprognos för Helsingfors 2006-2030). Helsingfors stads faktabacentrals webbpublikation 2005:32.

www.hel.fi/tietokeskus/julkaisut/verkkojulkaisut.html

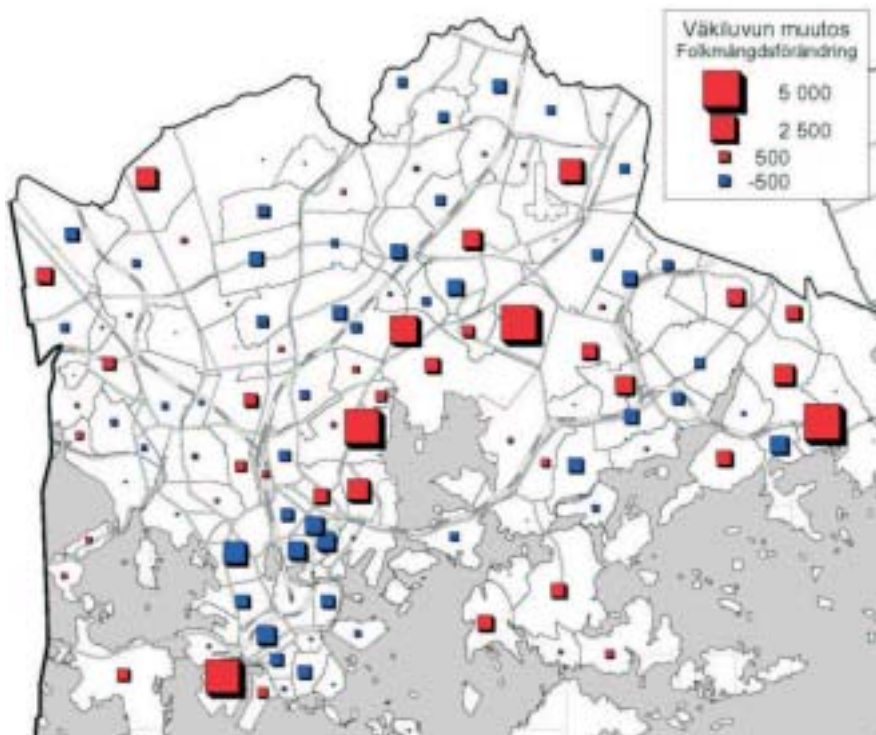
Helsingin väestö 1.1.2005 ja ennuste 1.1.2030

Helsingfors folkmängd 1.1.2005 och prognos för 1.1.2030

Väkiluvun muutos osa-alueittain 1.1.2005–2015

Folkmängdsförändring delområdesvis 1.1.2005-2015

Pääkaupunkiseudulla tutkitaan 2000-luvun nuorten uusia ilmiöitä

Nuorisokulttuuri on myöhäismodernissa ajassa muuttunut 1990-luvun ja 2000-luvun alun aikana merkittävästi siitä millaisena sen nähtiin 1960-, 1970- ja 1980-luvuilla. Uudet sukupolvet ovat marsineet nuorisokulttuurin näyttämölle ja ilmentävät omaa aikalaiskuvaansa omasta sukupolvestaan kumpuavalla tavalla.

Pääkaupunkiseudulla pyörähtikin kesäkuussa käyntiin tutkimushanke, jossa Helsingissä, Espoossa ja Vantaalla selvitetään nuorisokulttuurin (13–17-vuotiaat) uusia ilmiöitä ja virtauksia, ja samalla sitä, miten nuorisotoimen palvelujärjestelmä uuden vuosituhannen alussa pystyy vastaamaan siihen kohdistuviin haasteisiin. Yhteistyötahoina kuntien lisäksi tutkimuksessa toimivat Helsingin kaupungin tietokeskus, Humanistinen ammattikorkeakoulu ja Nuorisotutkimusverkosto.

Tiivistetysti tutkimuksesta voidaan erottaa neljä hieman toisistaan poikkeavaa tutkimuskysymystä, jotka yhdistyvät tutkimustuloksissa. 1) Keskeistä on tavoittaa millaisia ilmiöitä ajassa liikkuu, 2) toisaalta millaista palvelua nuorille on tarjolla valituilla alueilla, 3) tulosten kannalta olennaista on se interaktio, joka yhdistää nuorten ilmiöt tarjolla olevaan palvelujärjestelmään, 4) lisäksi tarkastellaan millaisia palveluja nuoret luovat itse itselleen ja vertaisryhmilleen.

Tutkimusalueiksi on valittu jokaisesta kaupungista kakis kaupunginosaa. Lisäksi Helsingin keskustan alue on otettu mukaan sen keskeisen nuorten ”sulatusuuni” aseman vuoksi. Näin tutkittavia alueita on kaiken kaikkiaan seitsemän. Alueet ovat Helsingissä Ruoholahti, Pihlajamäki ja ydinkeskustan alue, Espoossa Olari ja Kauklahti ja Vantaalta Tikkurila ja Myrämäki.

Keskeisenä metodina tutkimuksessa ovat nuorten teemahaastattelut, joita tehdään noin 150. Haastattelut tehdään kouluissa, nuorisotaloilla ja kaduilla. Lisäksi haastatellaan alueiden viranomaisia ja nuoriso-

Forskning om nya ungdomsfenomen i Huvudstadsregionen under 2000-talet

I postmodern tid, dvs. under 1990- och 2000-talet, har ungdomskulturen förändrats avsevärt från det man upplevde som ungdomskultur på 1960-, 1970- och 1980-talet. Nya generationer har stigit fram på ungdomskulturens arenor och uttrycker sin egen samtidsbild utgående från sin egen generations utgångspunkter.

I juni 2005 inleddes ett nytt forskningsprojekt i Huvudstadsregionen, där nya fenomen och strömningar inom ungdomskulturen (13–17-åringar) klarläggs, liksom också hur ungdomsväsendets service-system i början av årtusendet förmår svara på de utmaningar det möter. Förutom kommunerna är även Helsingfors stads faktacentral, Humanities Polytechnic (Humanistinen ammattikorkeakoulu) och ungdomsforskningsnätverket Nuorisotutkimusverkosto inkopplade.

I korthet kan fyra sinsemellan något avvikande frågeställningar urskiljas, som förenas i forskningsrönnen: 1) det viktiga är att sätt fingret på de fenomen som rör sig i tiden, 2) hurdan service för ungdomar det finns i vissa utvalda områden, 3) väsentligt med tanke på rönen är den växelverkan som förenar de ungas fenomen med det tillgängliga servicesystemet, 4) dessutom analyseras hurdana former av service de unga skapar för sig själva.

Två stadsdelar i varje stad ingår i studien. Dessutom har stadskärnan i Helsingfors tagits med p.g.a. dess roll som ”smältdegel”. Så det blir sju undersökta områden sammanlagt, dvs. Gräsviken, Rönnebacka och stadskärnan i Helsingfors, Olars och Köklax i Esbo samt Dickursby och Myrbacka i Vanda.

En central metod i studien är temaintervjuer med de unga, sammanlagt ca. 150 stycken. Intervjuerna görs i skolor, ungdomsgårdar och på gatan. Dessutom intervjuas myndigheter och ungdomsarbetare.

työntekijöitä. Tämän aineiston kautta poraudutaan laadullisin menetelmin nuorten kulttuuriseen ilmiömaisemaan ja etsitään uusia väyliä nuorisotoimen kehittämiseksi.

Sukupolviematiikan mukaisesti voitaisiin puhua vaikkapa 2000-luvun alun atomisoituneen sukupolven kulttuuristen ilmiöiden kartoittamisesta. Selvää on, että yksilölliset vallinnat eivät seuraa lineaarisia muotoja kuten aiemmin, vaan muodostavat hyvin erilaisia elämänpolkuja ja valintoja. Mitkä ovat sitten ne keinot, joilla paikallinen palveluntarjonta pystyy vastaamaan nykyajan haasteisiin?

Tutkimuksen vastaavana tutkijana toimii valtiotieteiden tohtori Mikko Salasuo Nuorisotutkimusverkostosta, ja sen on tarkoitus valmistua kesän 2006 aikana.

Via detta material och med hjälp av s.k. kvalitativa forskningsmetoder tränger analysen sig in i de ungas kulturella fenomenlandskap, och nya banor för ungdomsväsendets utvecklande söks.

Om man tillämpade en s.k. generationstematik på detta sammanhang kunde man tala om en kartläggning av en atomiserad generations kulturyttringar. Det är uppenbart att de individuella valen inte följer lineära former såsom tidigare, utan att de bildar mycket olika livsstilar och val. Vilka är alltså de medel med vilka det lokala serviceutbudet kan svara på vår tids utmaningar?

Som ansvarig utredare vid projektet verkar pol.dr. Mikko Salasuo från Nuorisotutkimusverkosto. Undersökningen skall bli färdig sommaren 2006.

SUMMARY

**by translator
Magnus Gräsbeck**

Asta Manninen, acting CEO of Helsinki City Urban Facts, in her editorial:

"In August 2005, the ECAS (European Citizen Action Service) issued the 'Report on the Free Movement of Workers in EU – 25. Who's afraid of EU enlargement?' This migration study is based on extensive statistical material obtained from the national statistical offices and other authorities of the countries involved. As expected, whilst the study shows there to be migration taking place from the new EU Member States to the old ones, there is no 'stampede'. Only an estimated one per cent of the labour force in the new EU Member States has moved.

Mrs Manninen also notes that "the theme in the present issue of Kvartti is the citizen / resident of Helsinki. In one of his two articles, Vesa Keskinen analyses how Helsinki residents feel about public services in their city today as compared to 2001."

Mr. Keskinen, who is a researcher of the Urban Studies Unit of Helsinki City Urban Facts and the editor of Kvartti, gives us details:

"The feelings of Helsinki residents towards public services have been surveyed in similar surveys in 1983, 1989, 1993, 1997, 2001 and 2005. Sixty-five questions were asked. Changes in the findings were mostly minor, with shifts of just a few per cent points.

Whereas in spring 2001, 70 per cent of respondents thought public order and safety were good in

Helsinki, 74 per cent did so in spring 2005. And indeed, Helsinki has been ranked second among the safest major cities in the world, after Luxembourg. The same category includes Geneva, Zurich and Bern as well."

Speaking of which, as Keskinen's colleague Martti Tuominen reports in his article on a recurrent security survey in Helsinki, "... Crime statistics for Helsinki as a whole show a favourable trend in many respects. The number of thefts reported seems to be falling, and violent crime seems fairly unchanged despite rising population figures in the 1990s. Perceived insecurity does not seem to have kept growing, either.

But there are clear differences between districts. So, in future we would have to keep an eye on the situation in various parts of town. If we want social cohesion to remain good in Helsinki, differences between districts should not be allowed to grow."

Ari Niska, also an urban studies researcher at Helsinki City Urban Facts, reports on a unique study of his on the social standing of neighbourhoods. Starting from the concept of the "character of a neighbourhood", he uses not only the income of the population to describe a neighbourhood's social appeal, but the mean price per square metre of second hand housing in the neighbourhood, too. He finds that the quota between these two is basically what makes up the purchasing power of a neighbourhood's

population, and makes a purchasing power ranking between the districts of Helsinki.

"We might say that purchasing power better describes the character of a neighbourhood than just the level of income would. It gives more substance than merely saying that people with high incomes live in expensive neighbourhoods." He also notes that whereas in Holland and Great Britain, a suitable school is what decides where middle class people settle, it is other factors in Finland.

Markku Lankinen, a senior researcher of Helsinki City Urban Facts, reports on a survey on environmental attitudes that has been made roughly every five years since 1989. He reports people's environmental attitudes in Helsinki have not changed very much over the past five years. But more interestingly, he has made a taxonomy of environmental behaviour, based on to what extent people "practice what they preach" in environment-related matters.

"When we also included people's education in our analysis, we found that regular recycling was very rare among, especially, low-educated 30–40 year olds Among better educated people, too, 35–45 year olds showed less interest in recycling ...

The obvious question here is whether or not we are dealing with a generation-specific phenomenon, something that makes an entire generation of people at their best working age behave like this. In scientific terms, it is a matter of whether we are dealing with a cohort phenomenon or with something that comes with age, i.e. the idealism of youth that faces the facts of life. Our material would suggest rather the cohort explanation, because those who are older than the 30–40 year olds have a distinctly higher environmental awareness."

Tuula Joronen, an urban studies researcher of Helsinki City Urban Facts, reports on a compilation of articles issued by Helsinki City Urban Facts and edited by herself on the living conditions of immigrants in the Helsinki Metropolitan Area:

"Many good results have been achieved, but there are still many challenges. The attitudes of Finns, and thereby the security of immigrants, could still be improved. ... among Somalis, 40 per cent in the Metropolitan Area and 50 per cent in Helsinki, had been subject to at least petty violence, and perceived violence rather fills the criteria of racism.

... The housing conditions of immigrants are still worse than those of average Finns, at least as measured in square metres per person. ... The employment situation among immigrants is also a great challenge. The four linguistic groups included in the living condition study were found to have been rather set aside on the labour market."

Hannu Kalajoki, a planning expert of the City of Helsinki, provides the theoretical part of this issue of *Kvartti*. He presents a brief history of various ideologies or maxims that have labelled the strategic thinking of the City of Helsinki since 1950, and concludes with a quotation from the famous philosopher in Veikko Huovinen's classic novel *Havukka-aho*.

Strategic thinking means considering an event vividly enough beforehand to allow you to do the right thing when the event actually does occur. In this game, however, there are two things that can go seriously wrong: either the event never occurs – or it occurs in a different way than envisaged. Bear these two things in mind and it will all be plain sailing.

(free translation)

Veikko Huovinen: *Havukka-ahon ajattelija*, WSOY 1952.

And finally, Vesa Keskinen reports on a survey made by *Viikkosanomat* magazine in 1959 on what people thought about the youth of their day:

"[The article] notes that, despite the wrongdoings of certain 'tough guys', these young people do not come out in such a poor light, that the situation could easily be put right, and that the main responsibility lies with their parents. The article ends by noting that deep down the most visible and mobile element of

Helsinki youth is sound, fair and unprejudiced. ... In retrospect we may even feel that the article made the readers more favourable towards adolescents, although it talked about a "youth problem". But again, we should also keep in mind that the youth problem in Helsinki made the public debate more visibly only a bit later, in the early 1960s."

Our news bulletin reports the publication of a new population forecast, which gives Helsinki 25,000 more inhabitants according to one scenario, and briefly describes a recently launched research project on youth (13–17-year-olds) culture in Helsinki.

KIRJOITTAJAT | SKRIBENTER

VESA KESKINEN toimii kaupunkitutkimusyksikössä tutkijana ja on myös Kvartti-lehden toimittaja. | VESA KESKINEN verkar som forskare vid Faktacentralens stadsforskningsenhet och som redaktör för Kvartti.

ARI NISKA toimii projektitutkijana tietokeskuksen kaupunkitutkimusyksikössä. | ARI NISKA verkar som projektforskare vid Faktacentralens stadsforskningsenhet.

MARTTI TUOMINEN on tietokeskuksen tutkija. | MARTTI TUOMINEN är forskare vid Faktacentralen.

HANNU KALAJOKI on talous- ja suunnittelukeskuksen pääsuunnittelija. Toimenkuvana oli aiemmin kuntasuunnittelu, nyttemmin strateginen suunnittelu. | HANNU KALAJOKI är chefsplanerare vid Ekonomi- och planeringscentralen vid Helsingfors stad. Tidigare var hans gebit kommunplanering, numera strategisk planering.

TUULA JORONEN on tietokeskuksen tutkija. Hän on erikoistunut maahanmuuttajien yrittäjyyteen liittyviin kysymyksiin. | TUULA JORONEN är forskare vid Faktacentralen, med specialisering på företagsverksamhet bland invandrare.

MARKKU LANKINEN toimii erikoistutkijana kaupunkitutkimusyksikössä. | MARKKU LANKINEN verkar som specialforskare vid Faktacentralens stadsforskningsenhet.

TILASTOKATSAUS | STATISTISK ÖVERSIKT

Toimittanut | Sammanställd av: *Sirkka Koski*
Tilasto- ja tietopalveluyksikkö | Enheten för statistik och informationstjänst

Ympäristö Miljö	81
Väestö Befolkning	82
Rakentaminen Byggande	85
Liikenne ja matkailu Trafik och turism	87
Työmarkkinat Arbetsmarknaden	90
Sosiaalitoimi- ja terveystoimet Social- och hälsoväsende	91
Kulttuuri Kultur	96
Koko maan indeksisarjoja Indexserier för hela landet	97

Symbolit

Ei mitään ilmoitettavaa	-
Suure pienempi kuin puolet käytetystä yksiköstä	0
Tietoa ei ole saatu tai liian epävarma ilmoitettavaksi	..
Loogisesti mahdoton esitettäväksi	.
Ennakkotieto	*
Korjattu luku	◆

Vaakasuora aikasarjan katkaiseva viiva osoittaa, että viivan yläpuolella ja sen alapuolella olevat tiedot eivät ole täysin verrannollisia.

Symboler

Intet finns att redovisa	-
Storheten mindre än hälften av den använda enheten	0
Uppgift inte tillgänglig eller alltför osäker för att anges	..
Logiskt omöjligt uppgift	.
Preliminär uppgift	*
Korrigerat tal	◆

En horisontal linje som avskär en tidsserie markerar att uppgifterna ovanför och nedanför linjen inte är fullt jämförbara.

PÄÄKAUPUNKISEUTU

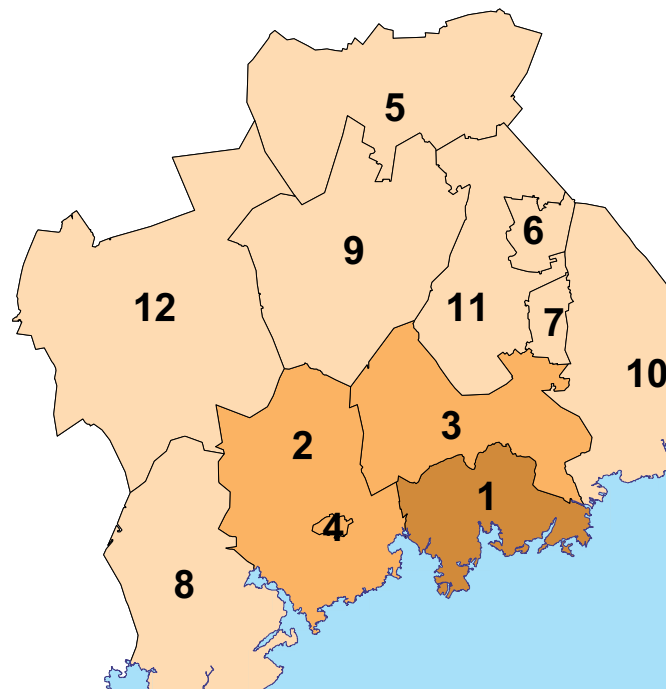
HUVUDSTADSREGIONEN

Helsinki Helsingfors	1
Espoo Esbo	2
Vantaa Vanda	3
Kauniainen Grankulla	4

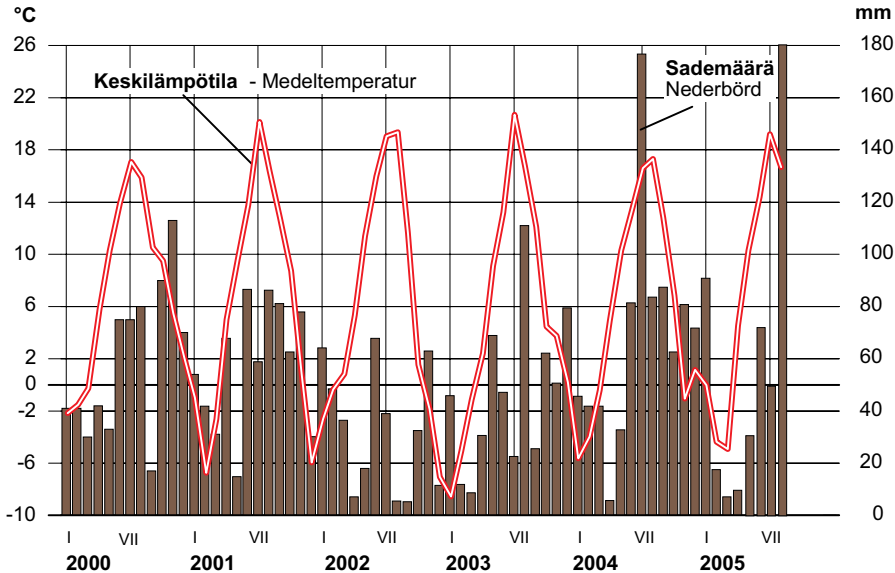
MUU HELSINGIN SEUTU

ÖVRIGA HELSINGFORSREGIONEN

Hyvinkää Hyvinge	5
Järvenpää Träskända	6
Kerava Kervo	7
Kirkkonummi Kyrkslätt	8
Nurmijärvi	9
Sipoo Sibbo	10
Tuusula Tusby	11
Vihti Vichtis	12

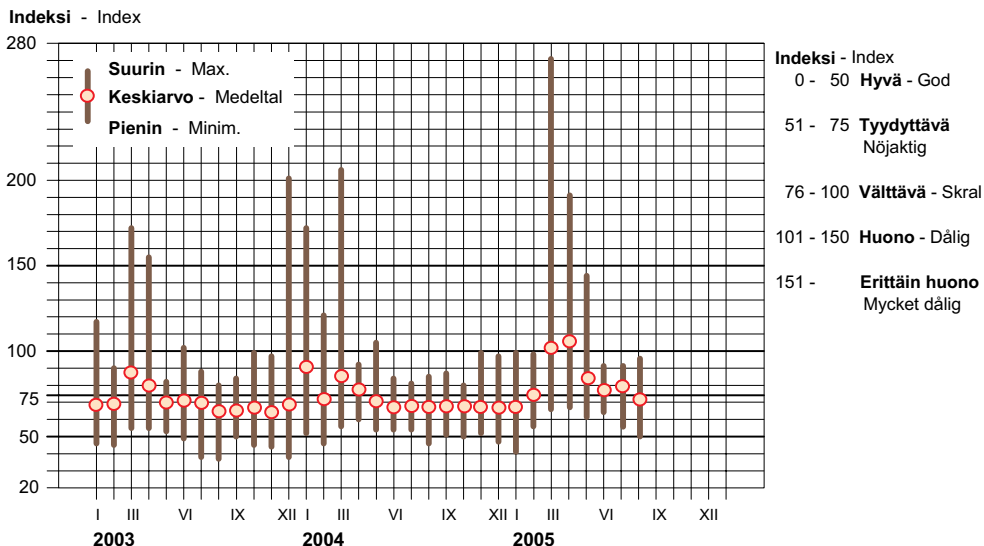

1. Sademäärä ja keskilämpötila Helsingissä, Kaisaniemen havaintoasemalla 1/2000–8/2005
 Nederbörd och medeltemperatur vid Helsingfors Kajسانیemi observationsstation 1/2000–8/2005

Lähde: Ilmatieteen laitos. Källa: Meteorologiska institutet.

2. YTV:n ilmanlaatuindeksi Helsingissä, Mannerheimintien¹ havaintoasemalla 1/2003–8/2005
 SADs luftskvalitetsindex i Helsingfors vid Mannerheimvägens¹ observationsstation 1/2003–8/2005

¹ Vuoteen 2004 asti Töölön havaintoasema. | Fram till 2004 Töölö observationsstation.

Ilmanlaatuindeksi on rikkidioksidin (SO₂), typpidioksidin (NO₂), hiilimonoksidin eli hään (CO), otsonin (O₃) ja hengitettävän pölyn (PM₁₀) mittaus-tuloksista päivittäin laskettava luku, joka kuvaa senhetkistä ilmanlaatua. Indeksien arvo 0-50 kuvaa hyvää, 51-75 tyydyttävää, 76-100 välttävää ja 101-150 huonoa I ja 151- erittäin huonoa ilmanlaatua. | Luftkvalitetsindexet är ett tal beräknat ur mätta halter av svaveldioxid (SO₂), kvävedioxid (NO₂), kolmonoxid (CO), ozon (O₃) och svävande partiklar (PM₁₀) under vissa dagar. Ett värde mellan 0 och 50 betyder god, 51-75 nöjaktig, 76-100 skral och 101-150 dålig och 151- mycket dåligt uftkvalitet.

Lähde: YTV. Källa: SAD.

3. Väestö Helsingissä, pääkaupunkiseudulla, Helsingin seudulla ja koko maassa

Befolkningen i Helsingfors, Huvudstadsregionen, Helsingforsregionen och hela landet

Vuosi År (1.1.)	Helsinki Helsingfors		Pääkaupunkiseutu Huvudstadsregionen		Helsingin seutu Helsingforsregionen		Koko maa Hela landet	
	Luku Antal	Väkiluvun- muutos ¹ Befolknings- förändringar ¹	Luku Antal	Väkiluvun muutos ¹ Befolknings- förändringar ¹	Luku Antal	Väkiluvun muutos ¹ Befolknings- förändringar ¹	Luku Antal	Väkiluvun muutos ¹ Befolknings- förändringar ¹
1993	501 527	3 985	848 050	9 563	1 071 767	13 216	5 055 199	26 138
1994	508 588	7 061	860 638	12 588	1 087 208	15 441	5 077 912	22 713
1995	515 765	7 177	874 953	14 315	1 103 310	16 102	5 098 754	20 842
1996	525 031	9 266	891 056	16 103	1 120 593	17 283	5 116 826	18 072
1997	532 053	7 022	905 555	14 499	1 137 244	16 651	5 132 320	15 494
1998	539 363	7 310	920 009	14 454	1 154 770	17 526	5 147 349	15 029
1999	546 317	6 954	933 669	13 660	1 171 596	16 826	5 159 646	12 297
2000	551 123	4 806	945 725	12 056	1 187 195	15 599	5 171 302	11 656
2001	555 474	4 351	955 748	10 023	1 200 568	13 373	5 181 115	9 813
2002	559 718	4 244	964 953	9 205	1 213 743	13 175	5 194 901	13 786
2003	559 716	-2	971 785	6 832	1 224 107	10 364	5 206 295	11 394
2004	559 330	-386	976 222	4 437	1 232 595	8 488	5 219 732	13 437
2005	559 046	-284	980 412	4 190	1 240 482	7 887	5 236 611	16 879

¹Edellisestä vuodesta. | Från föregående år.

Lähde: Henkikirjat ja Väestörekisterikeskus.

Källa: Mantalslängderna och Befolkningsregistercentralen.

4. Ulkomaalaiset Helsingissä, pääkaupunkiseudulla, Helsingin seudulla ja koko maassa

Utlänningar i Helsingfors, Huvudstadsregionen, Helsingforsregionen och hela landet

Vuosi År 1.1.	Helsinki Helsingfors		Pääkaupunkiseutu Huvudstadsregionen		Helsingin seutu Helsingforsregionen		Koko maa Hela landet	
	Luku Antal	Osuus koko väestöstä, % Andel av hela befolkningen, %	Luku Antal	Osuus koko väestöstä, % Andel av hela befolkningen, %	Luku Antal	Osuus koko väestöstä, % Andel av hela befolkningen, %	Luku Antal	Osuus koko väestöstä, % Andel av hela befolkningen, %
1993	12 732	2,5	18 390	2,2	20 576	1,6	46 250	0,9
1994	16 025	3,2	22 849	2,7	25 429	2,3	55 587	1,1
1995	18 669	3,6	26 444	3,0	29 181	2,6	62 012	1,2
1996	21 029	4,0	29 824	3,3	32 739	2,9	68 566	1,3
1997	22 154	4,2	32 120	3,5	35 188	3,1	73 754	1,4
1998	24 244	4,5	35 573	3,9	38 869	3,4	80 600	1,6
1999	25 465	4,7	37 696	4,0	40 959	3,5	85 060	1,6
2000	25 884	4,7	38 429	4,1	41 843	3,5	87 680	1,7
2001	26 363	4,7	39 460	4,1	42 879	3,6	91 074	1,8
2002	28 034	5,0	42 810	4,4	46 408	3,8	98 577	1,9
2003	28 812	5,1	45 148	4,6	48 881	4,0	103 682	2,0
2004	29 635	5,3	46 982	4,8	50 791	4,1	107 002	2,0
2005	29 186	5,2	46 827	4,8	50 725	4,1	108 346	2,1

Lähde: Väestörekisterikeskus.

Källa: Befolkningscentralen.

5. Muuttoliike Helsingissä

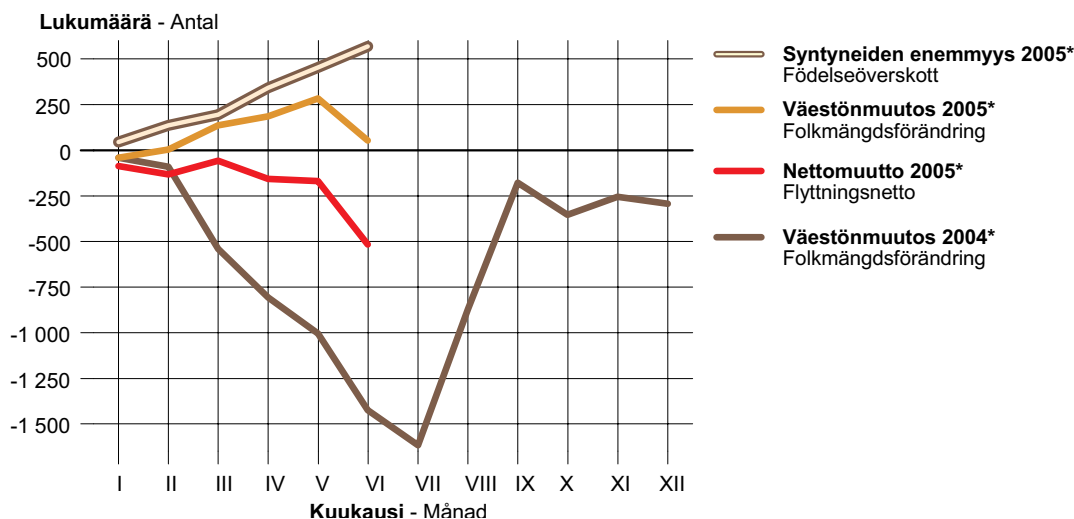
Flyttningsrörelse i Helsingfors

Vuosi, neljännes År, kvartal	Maassamuutto Flyttning inom landet			Maahan- ja maastamuutto In- och utvandring			Nettomuutto yhteensä Flyttningsnetto totalt
	Tulo Inflyttade	Lähtö Utflyttade	Netto	Tulo Inflyttade	Lähtö Utflyttade	Netto	
1996	26 514	21 024	5 490	3 129	3 061	68	5 558
1997	26 223	21 574	4 649	3 219	2 099	1 120	5 769
1998	27 951	23 206	4 745	3 133	2 123	1 010	5 755
1999	28 505	25 138	3 367	3 123	2 404	719	4 086
2000	28 229	25 535	2 694	4 042	3 487	555	3 249
2001	30 493	28 331	2 162	4 171	2 971	1 200	3 362
2002	28 049	29 648	-1 599	4 015	3 292	723	-876
2003	26 809	29 771	-2 962	4 151	2 730	1 421	-1 541
2004	27 758	29 705	-1 947	4 227	3 672	555	-1 392
2004*							
II	6 815	8 087	-1 272	966	896	70	-1 202
III	9 261	8 664	597	1 325	1 039	286	883
IV	6 115	6 628	-513	945	665	280	-233
2005*							
I	5 787	6 179	-392	1 028	698	330	-62
II	7 189	8 139	-950	1 065	620	445	-505

Lähde: Tilastokeskus ja Helsingin väestötietojärjestelmä.
Källa: Statistikcentralen och Helsingfors befolkningsdatasystem.

6. Väestönmuutosten kertymät Helsingissä 2004 ja 2005

Folkmängdsförändringarna i Helsingfors 2004 och 2005

Lähde: Helsingin väestötietojärjestelmä.
Källa: Helsingfors befolkningsdatasystem.

7. Väestömuutokset Helsingissä, pääkaupunkiseudulla ja Helsingin seudulla

Folkmängdens förändringar i Helsingfors, Huvudstadsregionen och Helsingforsregionen

Vuosi nelj. År, kvartal	Elävänä syntyneet Levande födda	Kuolleet Döda	Syntyneiden enemmyys Födelse- överskott	Tulomuutto Inflyttning	Lähtömuutto Utflyttning	Nettomuutto Flyttnings- netto	Väestön- muutos Folkmängds- förändring	
Helsinki Helsingfors								
1997	6 407	5 124	1 283	29 442	23 673	5 769	7 052	
1998	6 247	5 290	957	31 084	25 329	5 755	6 712	
1999	6 317	5 225	1 092	31 628	27 542	4 086	5 178	
2000	6 282	5 122	1 160	32 271	29 022	3 249	4 409	
2001	6 169	5 133	1 036	34 664	31 302	3 362	4 398	
2002	6 064	5 176	888	32 064	32 940	-876	12	
2003	6 299	5 163	1 136	30 960	32 501	-1 541	-405	
2004	6 180	5 045	1 135	31 985	33 377	-1 392	-257	
2004*	II	1 560	1 245	315	7 781	8 983	-1 202	-887
	III	1 601	1 254	347	10 586	9 703	883	1 230
	IV	1 480	1 222	258	7 060	7 293	-233	25
2005*	I	1 454	1 246	208	6 815	6 877	-62	146
	II	1 547	1 189	358	8 254	8 759	-505	-147
Pääkaupunkiseutu¹ Huvudstadsregionen¹								
1997	11 935	7 117	4 818	55 182	45 955	9 227	14 045	
1998	11 652	7 251	4 401	58 570	49 735	8 835	13 236	
1999	11 857	7 223	4 634	60 176	52 674	7 502	12 136	
2000	11 970	7 208	4 762	60 902	55 504	5 398	10 160	
2001	11 726	7 162	4 564	65 516	60 832	4 684	9 248	
2002	11 800	7 253	4 547	63 525	61 238	2 287	6 834	
2003	12 219	7 440	4 779	61 320	61 682	-362	4 417	
2004	12 178	7 249	4 929	62 975	63 701	-726	4 203	
2004*	II	3 059	1 754	1 305	15 828	16 873	-1 045	260
	III	3 174	1 802	1 372	19 657	18 350	1 307	2 679
	IV	2 949	1 800	1 149	14 408	14 371	37	1 186
2005*	I	2 902	1 930	972	13 591	13 136	455	1 427
	II	3 083	1 706	1 377	16 447	16 525	-78	1 299
Helsingin seutu¹ Helsingforsregionen¹								
1997	15 004	8 721	6 283	69 410	58 627	10 783	17 066	
1998	14 510	8 739	5 771	73 870	63 261	10 609	16 380	
1999	14 827	8 779	6 048	76 173	66 631	9 542	15 590	
2000	14 997	8 871	6 126	76 832	69 418	7 414	13 540	
2001	14 747	8 790	5 957	83 137	75 931	7 206	13 163	
2002	15 010	8 814	6 196	80 902	76 705	4 197	10 393	
2003	15 402	9 000	6 402	79 494	77 409	2 085	8 487	
2004	15 552	8 822	6 730	81 366	80 203	1 163	7 893	
2004*	II	3 925	2 145	1 780	20 803	20 961	-158	1 622
	III	4 088	2 187	1 901	24 611	23 532	1 079	2 980
	IV	3 732	2 181	1 551	18 758	18 429	329	1 880
2005*	I	3 705	2 329	1 365	17 468	16 642	826	2 202
	II	3 907	2 127	1 780	21 752	20 772	980	2 760

¹Muuttotiedot sisältävät myös kuntien väliset muutot. | Uppgifterna gäller också flyttningarna mellan kommuner.

Lähde: Tilastokeskus ja Helsingin väestötietojärjestelmä.

Källa: Statistikcentralen och Helsingfors befolkningsdatasystem.

8. Talonrakennustoiminta rakennusvaiheittain Helsingissä, pääkaupunkiseudulla ja Helsingin seudulla

Husbyggnadsverksamheten enligt byggskede i Helsingfors, i Huvudstadsregionen och Helsingforsregionen

Vuosi, neljännes År, kvartal	Helsinki Helsingfors		Pääkaupunkiseutu Huvudstadsregionen		Helsingin seutu Helsingforsregionen		
	Asuinrakennukset Bostads- byggnader	Muut kuin asuin- rakennukset Övriga än bostadshus	Asuinrakennukset Bostads- byggnader	Muut kuin asuin- rakennukset Övriga än bostadshus	Asuinrakennukset Bostads- byggnader	Muut kuin asuin- rakennukset Övriga än bostadshus	
kerrosala - våningsyta, 1 000 m ²							
Myönnetty rakennusluvat Beviljade byggnadstillstånd							
2000	398	331	913	903	1 238	1 088	
2001	281	292	762	734	1 047	966	
2002	298	377	775	696	1 077	911	
2003	256	209	788	671	1 154	896	
2004	296	174	730	476	1 345	868	
2004	II	96	107	244	200	334	267
	III	68	27	158	102	202	133
	IV	87	15	162	76	312	135
2005	I	51	61	190	162	317	295
	II*	78	63	191	212	374	334
Aloitettut rakennustyöt Påbörjade byggnadsarbeten							
2000	346	274	828	759	1 119	905	
2001	338	314	700	653	928	823	
2002	258	293	648	497	892	844	
2003	278	234	788	573	1 127	758	
2004	271	152	712	538	1 218	888	
2004	II	64	27	210	73	293	140
	III	52	75	156	160	206	201
	IV	76	9	140	76	252	160
2005	I	38	42	133	134	193	219
	II*	89	25	197	143	354	217
Valmistuneet rakennukset Färdigställda byggnader							
2000	408	277	847	595	1 106	748	
2001	378	318	820	743	1 080	894	
2002	279	311	657	622	877	784	
2003	312	250	743	510	1 041	739	
2004	264	220	740	478	1 259	856	
2004	II	83	104	214	165	292	207
	III	36	34	124	101	164	127
	IV	96	46	228	143	387	235
2005	I	51	19	155	55	243	91
	II*	51	19	177	100	279	145

Lähde: Rakennusvalvontavirasto ja Tilastokeskus.
Källa: Byggnadstillsynsverket och Statistikcentralen.

9. Valmistuneet asunnot lainoituksen, hallintasuhteen ja rakennuttajan mukaan Helsingissä

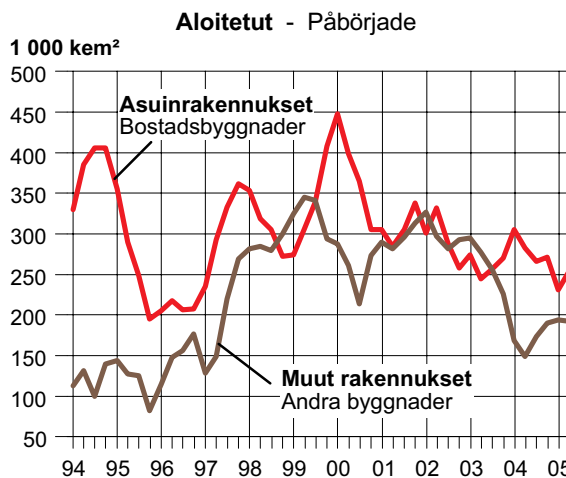
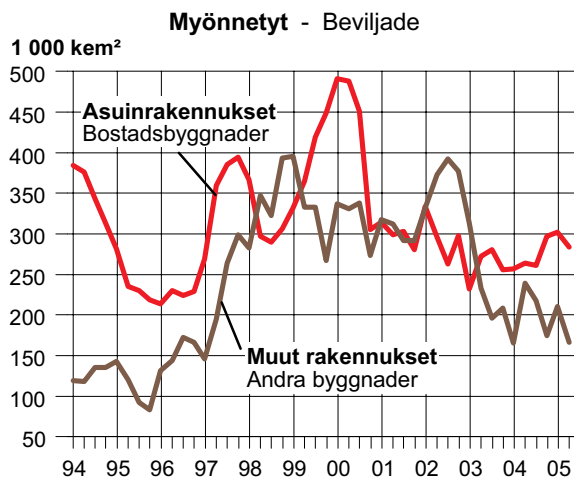
Färdigställda bostäder enligt finansiering, upplåtelseform och byggherre i Helsingfors

Vuosi, neljännes År, kvartal	Asuntoja yhteensä	Valtion tukema asuntotuotanto Bostäder totalt bostadsproduktion	Vuokra-asunnot Hyresbostäder Statsstödd	Kaupungin rakennuttamat asunnot Bostäder som staden låtit bygga	
				Yhteensä Totalt	Valtion tukema asuntotuotanto Statsstödd bostadsproduktion
2000	4 853	2 656	2 319	1 182	1 104
2001	4 457	1 536	1 176	800	618
2002	3 083	1 364	1 082	892	753
2003	3 541	1 884	1 291	1 458	1 406
2004	3 133	1 474	896	730	680
2004	II	1 068	549	231	226
	III	395	231	140	140
	IV	1 116	471	201	216
2005	I	602	0	60	0
	II	528	201	74	74

Lähde: Rakennusvalvontavirasto.
Källa: Byggnadstillsynsverket.

10. Rakennusluvan saaneiden ja aloitettujen rakennusten kerrosalan liukuva vuosisumma Helsingissä I/1994–II/2005

Glidande årssumman för beviljad och påbörjad våningsyta i Helsingfors I/1994–II/2005

Lähde: Rakennusvalvontavirasto.
Källa: Byggnadstillsynsverket.

11. Rekisteriin merkityt uudet moottoriajoneuvot

Inregistrerade nya motorfordon

Vuosi, neljännes År, kvartal	Rekisteröidyt uudet moottoriajoneuvot Inregistrerade nya motorfordon						
	Henkilöautoja Personbilar	Kuorma-autoja Lastbilar	Pakettiautoja Paketbilar	Linja-autoja Bussar	Moottoripyöriä Motorcyklar	Yhteensä Totalt	
1999	22 214	552	1 844	102	591	25 303	
2000	23 838	811	1 686	120	584	27 039	
2001	20 484	554	2 306	87	568	23 999	
2002	20 601	484	2 214	120	541	23 960	
2003	24 309	467	2 198	120	762	27 856	
2004	24 763	788	1 568	92	914	28 125	
2004	II	7 589	557	126	15	581	8 868
	III	5 722	473	114	24	164	6 497
	IV	5 548	458	119	43	27	6 195
2005	I	6 026	93	591	42	144	6 896
	II	8 361	258	760	19	543	9 941

Lähde: Tilastokeskus.

Källa: Statistikcentralen.

12. Kaupungin sisäinen liikenne¹

Kollektivtrafiken inom staden¹

Vuosi, kuukausi År, kvartal	Matkustajia Passagerare, 1 000					
	Raitiliikenne Spårvägstrafiken	Linja-autoliikenne Busstrafiken	Metrolinjan Metrotrafiken	Suomenlinnan lauttaliikenne Färjtrafiken till Sveaborg	Yhteensä Totalt	
2000	56 650	99 700	51 930	1 420	209 700	
2001	57 330	99 320	52 780	1 420	210 850	
2002	56 120	97 390	54 910	1 510	209 820	
2003	56 840	93 360	55 350	1 330	206 880	
2004	56 620	90 040	55 400	1 390	203 450	
2004	II	13 550	21 210	13 410	430	48 600
	III	13 200	19 670	12 880	560	46 310
	IV	15 030	23 710	14 670	210	53 620
2005	I	14 640	21 010	14 100	190	49 940
	II	13 410	19 400	13 830	460	47 100

¹Kaupungin ylläpitämä joukkoliikenne. Taulukko ei sisällä YTV:n seutuliikennettä. | Den av staden upprätthållna kollektivtrafiken. Tabellen innehåller inte SAD:s regiontrafik.

Lähde: Liikennelaitos.

Källa: Trafikverket.

13. Matkustajaliikenne

Persontrafiken

Vuosi, kuukausi År, månad	Matkustajia Passagerare, 1000							
	Lentoteitse Med flyg		Meritse Med båt					
	Saapuneet ja lähteneet Anländera och avresta	Siitä kansainvälisessä liikenteessä Därav i internationell trafik	Ulkomailta saapuneet Anländera från utlandet	Tallinnasta Från Tallinn	Tukholmasta Från Stockholm	Ulkomaille lähteneet Avresta till utlandet	Tallinnaan Till Tallinn	Tukholmaan Till Stockholm
2001	10 031	7 031	4 510	3 023	1 309	4 471	3 007	1 298
2002	9 610	6 862	4 562	3 032	1 247	4 532	3 029	1 236
2003	9 711	7 026	4 433	2 839	1 256	4 403	2 830	1 249
2004	10 729	7 893	4 549	3 004	1 250	4 546	3 017	1 258
2004 V	910	594	417	282	100	406	272	101
VI	984	649	478	301	123	480	307	119
VII	875	615	640	425	141	632	425	137
VIII	918	614	524	347	115	521	342	122
IX	949	606	350	234	83	353	237	87
X	934	604	384	271	108	383	275	107
XI	840	593	308	217	89	308	217	90
XII	802	576	316	215	96	324	224	97
2005 I	794	570	250	158	91	244	149	93
II	814	564	286	179	96	291	184	96
III	965	676	323	215	107	323	215	107
IV	965	670	323	225	92	330	231	93
V	952	705	432	293	98	425	284	101
VI	1 035	820	486	300	122	492	309	119

Lähde: Ilmailulaitos ja Merenkulkuhallituksen tilastotoimisto.
Källa: Luftfartsverket och Sjöfartsstyrelsens statistiska byrå.

14. Tavaraliikenne Helsingissä

Godstrafiken i Helsingfors

Vuosi, neljännes År, kvartal	Ulkomainen tavaraliikenne Internationell godstrafik						
	Kappaletavara- tuonti Styckegods- Importen	Osuus Suomen kappaletavara- tuonnista, % Andel av Fin- lands st.gods- import, %	Kappaletavara- vienti Styckegods- exporten	Osuus Suomen kappaletavara- viennistä, % Andel av Fin- lands st.gods- export, %	Bulkkitavara Massgods	Rannikko- liikenne Kusttrafiken	Kokonais- tavaraliikenne Godstrafik totalt
	1 000 tonnia 1 000 ton						
2001	4 112	39	4 898	18	1 609	797	11 416
2002	4 229	38	4 984	18	1 466	744	11 423
2003	4 322	37	4 983	17	1 862	485	11 652
2004	4 560	35	5 530	18	1 680	420	12 130
2004 II	1 164	36	1 379	18	428	56	3 029
III	1 101	35	1 353	18	501	195	3 150
IV	1 208	35	1 495	18	312	139	3 093
2005 I	1 046	34	1 190	16	453	18	2 707
II	1 110	34	1 155	18	226	104	2 595

Lähde: Helsingin Satama.
Källa: Helsingfors Hamn.

15. Hotellien käyttö

Utnyttjande av hotellkapacitet

Vuosi, kuukausi År, månad	Hotellien käyttöaste, % Utnyttjande av hotell- kapaciteten, %	Saapuneet matkustajat Anlända resande		Yöpymiset Övernattningar	
		Yhteensä Totalt	Ulkomailta Från utlandet	Yhteensä Totalt	Ulkomaalaiset Utlänningar
1999	69	1 215 212	644 359	2 188 389	1 283 484
2000	68	1 352 942	731 690	2 379 572	1 428 432
2001	67	1 348 990	746 066	2 369 637	1 448 754
2002	65	1 313 096	729 769	2 303 008	1 424 745
2003	64	1 313 475	713 392	2 297 226	1 398 217
2004	66	1 337 870	720 306	2 291 848	1 413 544
2004*					
II	68	336 401	193 025	593 182	379 197
III	77	418 953	260 259	754 855	518 255
IV	61	307 578	138 268	500 568	267 136
2005*					
I	56	274 573	123 620	452 755	239 573
II	71	337 460	191 426	609 112	395 986

Lähde: Tilastokeskus, Liikenne ja matkailu, Matkailutilasto.
Källa: Statistikcentralen, Transport och turism, Turismstatistik.

16. Työttömät työnhakijat Helsingissä

Arbetslösa arbetssökande i Helsingfors

Vuosi, kuukausi År, månad	Työttömiä työnhakijoita ¹ Arbetslösa arbetssökande ¹				Pitkäaikais- työttömät Långtids- arbetslösa	Työttömyys- aste, % Arbets- löshets- grad, %
	Yhteensä Totalt	Naisia Kvinnor	Alle 25-v. Pers. under 25-år	Yli 50-v. työttömät Över 50-åriga arbetslösa ¹		
2001	25 495	11 329	1 975	8 470	8 271	9,0
2002	26 483	11 431	2 144	8 425	8 520	9,0
2003	27 859	11 933	2 308	8 741	8 426	9,0
2004	28 707	12 358	2 327	9 215	8 855	9,4
2004 VII	31 673	14 632	2 958	9 493	9 124	10,3
2004 VIII	29 051	12 787	2 399	9 298	9 143	9,5
2004 IX	27 582	11 836	2 196	9 119	9 043	9,0
2004 X	27 151	11 515	2 084	9 066	8 727	8,9
2004 XI	27 334	11 420	2 050	9 144	8 817	9,0
2004 XII	28 633	12 207	2 198	9 381	9 119	9,4
2005 I	28 406	11 970	2 284	9 419	9 073	9,3
2005 II	27 809	11 611	2 054	9 385	8 959	9,2
2005 III	27 183	11 345	1 962	9 263	8 919	8,9
2005 IV	26 694	11 271	1 890	9 158	8 808	8,8
2005 V	26 809	11 651	1 866	9 073	8 722	8,8
2005 VI	29 312	13 511	2 406	9 338	8 788	9,6
2005 VII	30 783	14 474	2 663	9 549	8 951	10,1

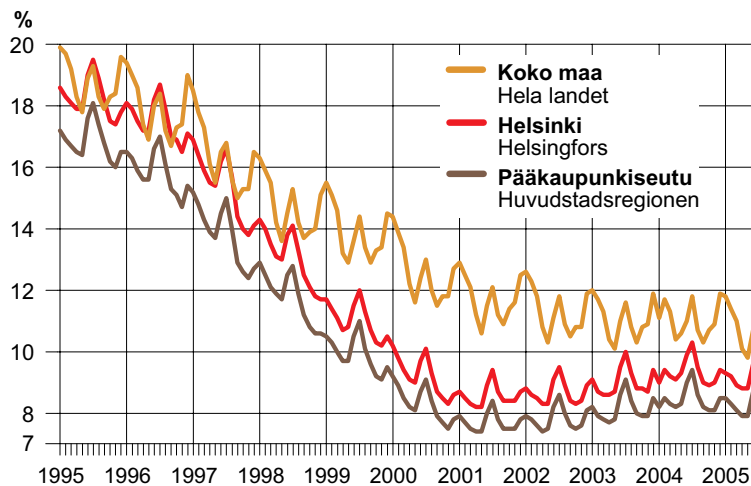
¹Henk.kohtaisesti lomautetut ml. | Inkl. personl. Permitterade.

Lähde: Työministeriön työnvälitystilasto.

Källa: Arbetsministeriets arbetsförmedlingsstatistik.

17. Työttömyysaste Helsingissä, pääkaupunkiseudulla ja koko maassa 1/1995–7/2005

Arbetslöshetsgraden i Helsingfors, Huvudstadsregionen och hela landet 1/1995–7/2005

Lähde: Työministeriön työnvälitystilasto.

Källa: Arbetsministeriets arbetsförmedlingsstatistik.

SOSIAALITOIMI- JA TERVEYSPALVELUT

SOCIAL- OCH HÄLSOVÄSENDET

18. Lasten päivähoito

Barndagvård

	2004				2005	
	I	II	III	IV	I	II
Kunnallinen päivähoito Kommunal dagvård						
Päiväkotihoidossa olevia lapsia						
Barn i daghemsvård	17 516	17 525	16 360	16 483	17 315	17 210
Kokopäivä Heldags	16 051	16 021	14 17	14 871	15 857	15 756
Osapäivä Halvdags	1 465	1 504	1 443	1 612	1 458	1 454
Perhepäivähoidossa olevia lapsia						
Barn i familjedagvård	1 996	1 978	1 851	1 837	1 905	1 860
Kokopäivä Heldags	1 810	1 817	1 699	1 694	1 761	1 725
Osapäivä Halvdags	186	161	152	143	144	135
Yksityinen, kunnan valvoma päivähoito						
Privat, av kommunen övervakad dagvård						
Päiväkotihoidossa olevia lapsia Barn i daghemsvård	2 877	2 884	2 818	2 682	2 782	2 796
Perhepäivähoidossa olevia lapsia Barn i familjedagvård	251	251	251	261	261	261
Lasten kotihoidon tuki Hemvårdsstöd för barn						
Tukea saavia perheitä Familjer som får hemvårdsstöd	9 509	7 263	6 329	6 895	6 784	7 402

Luvut koskevat neljänneksen loppua. | Talen hänför sig till slutet av kvartalet.

Kunnallisen päivähoiton toisen neljänneksen lapsiluvut ovat toukokuulta. | Barnantalen för den kommunala dagvårdens andra kvartal gäller maj.

Lähde: Sosiaalivirasto.

Källa: Socialverket.

19. Lastensuojelun asiakkaat

Barnskyddsklienter

Vuosi, neljäs år, kvartal	Avohuollossa neljänneksen aikana ¹ I öppen vård under kvartal ¹	Sijaishuollossa sijoitettuna neljänneksen päättyessä ¹ Placerade i vård utom hemmet i slutet av kvartalet ¹				Yhteensä Totalt
		Kaupungin laitoksissa I stadens anstalter	Ostolaitoksissa ² Inom köpt service ²	Perhehoidossa ³ I familjevård		
2001	5 105	364	432	627	1 423	
2002	5 293	376	418	642	1 436	
2003	5 435	379	422	655	1 456	
2004	5 537	384	403	639	1 426	
2004	II	5 620	397	408	653	1 458
	III	5 601	403	385	637	1 425
	IV	5 436	384	403	639	1 426
2005	I	5 153	♦449	♦491	♦639	♦6 732
	II	5 229	455	493	646	6 823

¹Avohuollossa keskimäärin neljänneksen aikana ja sijaishuollossa sijoitettuna olleet lapset ja nuoret vuoden lopussa. | I öppen vård i medeltal per kvartal, samt barn och unga placerade i vård utom hemmet vid slutet av året.

²Luvut eivät sisällä ammatillisia perhekoteja. Talen inbegriper inte professionella familjehem.

³Luvut sisältävät ammatilliset perhekodit. | Talen inbegriper professionella familjehem.

Lähde: Sosiaalivirasto.

Källa: Socialverket.

20. Vammaisten henkilökohtaisia palveluja ja taloudellista tukea saaneet¹

Personer som mottagit personlig service och ekonomiskt stöd för handikappade¹

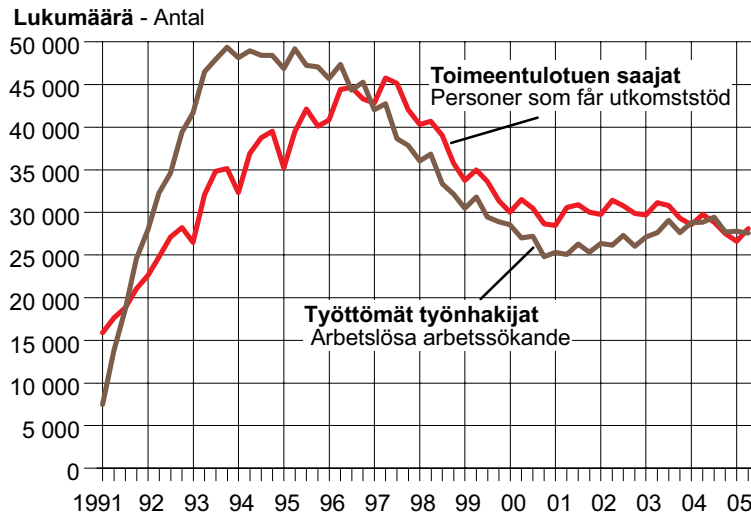
Vuosi, neljännes År, kvartal	Saajat yhteensä Mottagare sammanlagt	Henkilökohtaisia palveluja saaneet Personer som mottagit personlig service		Taloudellista tukea saaneet yhteensä Personer som mottagit ekonomiskt stöd sammanlagt
			siitä kuljetuspua saaneet därav de som fått transportsstöd	
2000	14 598	14 369	14 001	774
2001	14 899	14 670	14 301	804
2002	14 015	13 763	13 415	829
2003	13 133	12 924	12 531	809
2004	11 956	11 716	11 312	827
2004 II	11 980	11 747	11 341	822
2004 III	11 776	11 532	11 131	821
2004 IV	11 755	11 492	11 082	862
2005 I	11 582	..	10 933	..
2005 II	11 275	..	10 655	..

¹Neljänneksiä koskevat tiedot ovat kunkin neljänneksen kuukausitietojen keskiarvoja, vuositiedot keskimääriä kuukaudessa. Uppgifterna för kvartalet är medeltal av månadsuppgifterna inom respektive kvartal, årsuppgifterna är medeltal i månaden.

Lähde: Sosiaalivirasto.
Källa: Socialverket.

21. Toimeentulotukea saaneet henkilöt ja työttömät työnhakijat Helsingissä I/1991–6/2005

Personer som får utkomststöd och arbetslösa arbetssökande I/1991–6/2005

Lähde: Sosiaalivirasto ja työministeriö.
Källa: Socialverket och Arbetsministeriet.

22. Vanhuspalvelu, palvelukeskus- ja virkistystoiminta

Åldringsservice, servicecentrals- och rekreativverksamhet

Vuosi, neljännes År, kvartal	Vanhainkodeista laitospalvelua saaneet ¹ Personer som vårdats på åldringshem ¹			Palvelukeskus- ja virkistystoiminta ¹ Servicecentrals- och rekreativverksamhet ¹	
	Yhteensä Totalt	Sosiaaliviraston laitokset Anstalter under socialverket	Yksityiset laitokset Privata anstalter	Kävijöitä keskim./avoinnaolopäivä Besökare i medeltal per öppethållningsdag	
2000	2 674	1 161	1 517	3 525	
2001	2 711	1 200	1 522	3 720	
2002	2 025	1 231	1 488	3 651	
2003	2 661	1 217	1 455	3 473	
2004	2 614	1 186	1 435	2 614	
2004	II	2 613	1 179	3 562	
	III	2 616	1 194	3 437	
	IV	2 614	1 189	4 304	
2005	I	2 574	1 169	4 436	
	II	2 555	1 144	3 765	

¹Neljänneksiä koskevat tiedot ovat kunkin neljänneksen kuukausitietojen keskiarvoja, vuositiedot keskimääriä kuukaudessa. Uppgifterna för kvartalet är medeltal av månadsuppgifterna inom respektive kvartal, årsuppgifterna är medeltal i månaden.

Lähde: Sosiaalivirasto.
Källa: Socialverket.

23. Kotihoito

Hemmavård

Vuosi, neljännes År, kvartal	Kotihoito yhteensä - Hemmavård sammanlagt				Yli 75-vuotiaiden kotihoito - Hemmavård för över 75-år.				
	Kotihoito- palveluja käyttäneet henkilöt Personer som anlitat hemvårds- tjänsten	Kotihoitokäynnit - Hemmavårdsbesök			Kotihoito- palveluja käyttäneet henkilöt Personer som anlitat hemvårds- tjänsten	Kotihoitokäynnit - Hemmavårdsbesök			
		Kaikki käynnit yhteensä Samtliga besök	Terveyskeskus - Hälsocentralen			Kaikki käynnit yhteensä Samtliga besök	Terveyskeskus- Hälsocentral		
		Kotisaira- hoitokäynnit Hemmasjuk- vårdsbesök	Kotipalvelu- käynnit Hemservice- besök			Kotisaira- hoitokäynnit Hemmasjuk- vårdsbesök	Kotipalvelu- käynnit Hemservice- besök		
2003	..	494 900	472 211	22 689	..	351 347	334 882	16 465	
2004	..	501 326	481 833	19 493	..	364 747	349 405	15 342	
2004	I	..	122 472	117 555	4 917	..	90 172	86 240	3 932
	II	..	124 766	119 796	4 970	..	91 143	87 102	4 041
	III	..	124 435	119 856	4 579	..	90 616	87 070	3 546
	IV	..	129 653	124 626	5 027	..	92 816	88 993	3 823
2005	I	8 976	257 830	189 437	68 393	6 758	206 083	146 460	59 623
	II	9 167	309 079	250 824	58 255	6 628	240 415	192 826	47 589

Sosiaaliviraston kotipalvelukäynneistä on laskettu mukaan vain vanhusten ja vammaisten kotipalvelukäynnit. - Av Socialverkets hemmavårdsbesök har bara hemservicebesöken för åldringar och handikappade räknats med.

Lähde: Sosiaalivirasto ja terveyskeskus.
Källa: Socialverket och hälsovårdscentralen.

24. Terveysthuoltokäynnit (Helsingin terveystakeskuksen oma toiminta sekä ostopalvelut Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymältä (HUS))

Besök vid Helsingfors stads egen och den hälsövärdsservice staden köper av Helsingfors och Nylands sjukvårdsdistrikt HNS

Vuosi, neljännes År, kvartal	Avohoito- käynnit Besök inom öppenvård	Lääkäriin vastaanotto Läkar- mottagning	Terveyst- keskus- päivystys Hälsocentral- jour	Kotihoito yhteensä Hemvård sammanlagt	Hammas- huolto Tandvård	Muu perus- terveyden- huolto Övrig bas- hälsövärd	Somaattinen erikois- sairaanhoito Somatisk special- sjukvård	Psykiatrinen erikois- sairaanhoito Psykiatrisk special- sjukvård	
2000	3 288 656	607 040	111 065	495 713	371 608	925 566	580 057	197 607	
2001	3 167 901	511 801	118 192	469 617	403 811	915 979	557 452	191 049	
2002	3 226 343	480 989	111 871	528 955	400 305	919 375	589 812	195 036	
2003	3 187 259	458 966	116 134	496 317	423 726	910 616	577 560	203 940	
2004	3 165 270	460 058	109 357	501 683	414 523	909 708	571 426	198 515	
2004	II	779 250	112 763	28 052	124 827	107 448	213 016	142 371	50 773
	III	695 773	99 520	28 156	124 465	83 140	188 713	129 968	41 811
	IV	860 496	124 337	27 334	129 700	109 076	269 466	149 007	51 576
2005	I	996 149	122 972	28 828	306 921	100 629	234 959	148 019	53 821
	II	1 053 345	125 619	29 507	342 372	109 898	236 928	154 818	54 203

Vanhusten ja vammaisten kotipalvelu on siirtynyt 1.1.2005 sosiaalivirastosta terveystakeskuksen kotihoidon yhteyteen. - Sedan 1.1.2005 har hemser-
viken för åldringar och handikappade flyttats över från Socialverket till Hälsövärdscentralens hemmavård.

Hoitopuhelut on jätetty laskelman ulkopuolelle. - Telefonsamtal för vård ingår inte i kalkylen.

Lähde: Perusterveydenhuollon osalta Helsingin terveystakeskuksen (Helsingin kaupungin terveystviraston) Gentia -tulosteet. Erikoissairaanhoidon osalta
Helsingin terveystakeskuksen (Helsingin kaupungin terveystviraston) Ecomed/OR -tulosteet.

Källa: För bashälsövärdens del Helsingfors hälsocentrals (Helsingfors stads hälsövärdsservice) Gentia-utskrift. För specialsjukvårdens del Helsingfors
hälsocentrals (Helsingfors stads hälsövärdsservice) Ecomed/OR-utskrift.

25. Käynnit Helsingin terveystakeskuksen sekä Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymän (HUS) poliklinikoilla

Besök vid Helsingfors hälsocentrals och Helsingfors och Nylands sjukvårdsdistrikts HNS polikliniker

Vuosi, neljännes År, kvartal	Kaikki poliklinikka- käynnit yhteensä Samtliga poliklinik- besök totalt	Kaupungin poliklinikat Stadens polikliniker			Käynnit HUS:n poliklinikoilla ¹ Besök vid HNS polikliniker ¹			
		Poliklinikka- käynnit yhteensä Poliklinik- besök totalt	Päivystys- käynnit Jourbesök	Ajanvaraus- käynnit ² Tidsbeställda besök ²	Poliklinikka- käynnit yhteensä Poliklinik- besök totalt	Päivystys- käynnit Jourbesök	Ajanvaraus- käynnit ³ Tidsbeställda besök ³	
2000	777 664	218 664	16 385	198 597	559 000	105 338	326 281	
2001	748 501	201 645	18 115	181 348	546 856	105 593	272 480	
2002	784 848	211 535	16 840	192 720	573 313	100 312	284 827	
2003	781 500	218 223	22 777	180 555	563 277	88 891	254 872	
2004	769 942	199 745	25 795	152 100	570 197	88 149	258 937	
2004	II	193 145	51 835	6 595	39 528	141 310	22 111	64 219
	III	171 779	41 862	6 523	31 322	129 917	22 234	58 161
	IV	200 583	51 998	6 352	39 949	148 585	22160	67431
2005*	I	201 840	53 245	6 032	38 997	148 595	21 742	67 260
	II	209 021	54 169	5 972	39 728	154 852	22 313	70 536

Lähde: Helsingin terveystakeskuksen (Helsingin kaupungin terveystviraston) Ecomed/OR -tulosteet.

Källa: Helsingfors hälsocentrals (Helsingfors stads hälsövärdsservice) Ecomed/OR-utskrift.

26. Laitoshoito Helsingin terveystieteiden keskuksen sairaaloissa sekä helsinkiläisten potilaiden hoito Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymän (HUS) Helsingin sairaaloiden vuodeosastoilla

Anstaltsvård på Helsingfors hälsocentralers sjukhus och vård av helsingforspatienter vid bäddavdelningarna på Helsingfors och Nylands sjukvårdsdistrikts (HNS) sjukhus i Helsingfors

Vuosi, neljännes År, kvartal	Kaupungin sairaaloissa hoidetut potilaat Patienter vårdade på stadens sjukhus			HUS:n Helsingin sairaaloiden vuodeosastoilla hoidetut helsinkiläiset potilaat Helsingforspatienter vårdade på HNS bäddavdelningar i Helsingfors			
	Jakson aikana päättäneet hoitajaksot Avslutade vårdperioder	Potilaita hoidossa jakson lopussa Patienter vid slutet av året/kvartalet	Toteutuneet hoitopäivät jakson aikana Utförda vård- dagar	Jakson aikana päättäneet hoitajaksot Avslutade vårdperioder	Potilaita hoidossa jakson lopussa Patienter vid slutet av året/kvartalet	Toteutuneet hoitopäivät Utförda vård- dagar	
2000	27 854	3 039	1 074 531	87 197	..	378 812	
2001	28 388	3 197	1 065 627	80 282	863	371 786	
2002	27 349	2 793	1 030 067	83 628	722	359 506	
2003	29 225	2 724	995 461	76 370	787	338 102	
2004	24 818	2 540	900 048	78 026	737	340 601	
2004	II	6 396	2 506	223 045	19 674	712	84 893
	III	6 038	2 535	222 661	17 848	892	79 918
	IV	6 101	2 540	221 264	20 255	737	86 668
2005*	I	5 966	2 505	216 317	20 013
	II	6 228	2 359	214 019	21 626

Lähde: Helsingin terveystieteiden keskus (Helsingin kaupungin terveystieteiden keskus): hoitopäivät Gentia-raportista, hoitajaksot Ecomed/OR-raportista Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymä (HUS)

Källa: Helsingfors hälsocentral (Helsingfors stads hälsovårdsverk): vårddagarna ur Gentia-rapporten, vårdperioderna ur Ecomed/OR-rapporten Samkommunen för Helsingfors och Nylands sjukvårdsdistrikt (HNS)

27. Tartunta- ja eräiden muiden tautien todetut tapaukset

Upptäckta fall av smittosamma och vissa andra sjukdomar

	2002	2003	2004	2004			2005*	
				II	III	IV	I	II
Salmonellataudit								
Salmonellasjukdomar	394	345	318	71	114	55	81	86
Punatauti - Dysenteri	28	25	27	7	7	5	6	8
Malaria	10	8	10	4	-	5	-	3
Vesikauhuepäily - Misstänkt rabies	9	11	10	2	1	4	4	1
Tuberculosis alia	20	14	14	2	6	4	4	3
Tuberculosis pulmonum	48	44	32	6	7	8	12	7
Virushepatiitti A	176	9	8	-	2	3	2	1
Virushepatiitti B akuutti	35	18	11	1	4	4	3	1
Virushepatiitti B krooninen	54	66	56	11	15	9	8	10
Virushepatiitti C akuutti	17	15	4	-	-	-	-	-
Virushepatiitti C krooninen	249	222	216	44	60	56	44	58
Tippuri · Gonorré	62	74	75	23	19	15	22	9
Kuppa · Syfils	26	37	37	7	8	12	6	10
Klamydia	1 840	1 909	1 933	444	524	486	408	391
HIV	61	55	59	♦8	♦19	18	9	8

Lähde: Terveystieteiden keskus.

Källa: Hälsovårdsverket.

28. Konsertit, teatterit ja ooppera

Konserter, teatrar och opera

Vuosi, kuukausi År, månad	Konsertit Konserter		Teatterit Teatrar		Ooppera Opera		
	Konsertteja Konserter	Kävijöitä Besökare	Näytäntöjä Föreställningar	Myytyjä lippuja Sålda biljetter	Näytäntöjä Föreställningar	Myytyjä lippuja Sålda biljetter	
2000	131	135 697	3 279	659 032	393	227 180	
2001	113	117 603	3 409	672 721	344	218 663	
2002	131	126 649	3 727	739 128	382	226 152	
2003	130	144 627	3 647	730 694	397	217 945	
2004	158	140 859	3 918	718 603	368	210 063	
2004	II	29	24 535	822	145 161	60	43 884
	III	69	48 251	465	83 991	64	30 887
	IV	32	38 261	1 423	264 812	126	73 483
2005	I	33	34 822	1 106	183 519	131	59 940
	II	25	26 854	872	166 294	88	47 615

Lähde: Kaupunginorkesterin kanslia, Oy Yleisradio Ab:n konserttitoimisto, Helsingin Juhlaviikot, Teatterin tiedotuskeskus ry.

Källa: Stadsorkesterens kansli, Rundradions konsertbyrå, Helsingfors Festspel, Informationscentralen för teater i Finland.

29. Kaupunginkirjaston kokonaislainaus

Stadsbibliotekets totala utlåning

Vuosi, kuukausi År, månad	Kokonaislainaus Totalt antal lån	Muutos-% Förändrings-%	Lainaukset/asukas Lån per invånare	Käyntikerrat/asukas Besök per invånare	
2000	9 150 598	2,0	16,6	13,0	
2001	9 343 810	2,1	16,8	13,2	
2002	9 877 608	5,7	17,8	13,9	
2003	9 970 197	0,9	17,8	12,6	
2004	10 232 092	2,6	18,3	12,5	
2004	II	2 434 787	2,3	4,4	2,9
	III	2 563 544	1,1	4,6	3,1
	IV	2 507 771	-5,1	4,5	3,1
2005	I	2 548 000	-6,5	4,6	2,9
	II	2 479 390	1,8	4,4	3,0

Lähde: Kaupunginkirjasto.

Källa: Stadsbibliotek.

KOKO MAAN INDEKSISARJOJA

INDEXSERIER FÖR HELA LANDET

30. Kuluttajahintaindeksi

Konsumentprisindex

Vuosi, kuukausi, År, månad	2000 = 100					1995 = 100 Kokonaisindeksi Totalindex
	Kokonais- indeksi Totalindex	Elintarv. ja alko- holittomat juomat Livsmedel och alkoholfria drycker	Asuminen, lämpö ja valo Boende, värme och lyse	Uusimaa Nyland	Etelä-Suomi Södra Finland	
2001	102,6	104,4	103,0	102,8	102,5	110,8
2002	104,2	107,4	103,4	104,7	103,9	112,5
2003	105,1	108,1	104,8	105,9	104,7	113,5
2004	105,3	108,9	106,2	106,0	104,8	113,7
2004 VIII	105,3	108,4	107,1	106,0	104,8	113,6
IX	105,7	108,7	107,3	106,3	105,2	114,1
X	106,0	108,2	107,9	106,7	105,6	114,4
XI	105,5	107,9	107,5	105,4	105,2	113,9
XII	105,5	108,8	107,1	106,3	105,1	113,9
2005 I	105,0	109,9	107,5	105,7	104,6	113,4
II	105,6	110,9	107,8	106,4	105,2	114,0
III	106,0	110,8	108,3	106,8	105,6	114,5
IV	106,3	110,1	108,6	107,1	105,9	114,8
V	106,0	109,7	108,7	106,8	105,6	114,5
VI	106,3	109,1	109,5	107,1	105,9	114,8
VII	106,0	109,2	109,8	106,6	105,6	114,4
VIII	106,3	108,3	109,9	107,0	105,9	114,8

Lähde: Tilastokeskus, Kuluttajahintaindeksi.

Källa: Statistikcentralen, Konsumentprisindex.

31. Asuntojen hintaindeksi

Bostadsprisindex

Vuosi, neljännes År, kvartal	2000 = 100				
	Helsinki Helsingfors	Espoo–Kauniainen Esbo–Grankulla	Vantaa Vanda	Pääkaupunkiseutu Huvudstadsregionen	Koko maa Hela landet
2000	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
2001	99,5	100,0	99,6	99,6	99,5
2002	109,7	108,5	107,8	109,2	106,8
2003	116,8	114,8	114,5	116,1	113,6
2004	123,8	122,4	124,5	123,6	121,9
2004 II	124,6	123,2	125,3	124,4	122,4
III	124,4	121,4	125,0	123,8	122,5
IV	124,2	125,1	124,4	124,4	123,2
2005* I	125,3	126,0	125,0	125,4	124,8
II	130,3	128,7	126,8	129,5	128,1

Lähde: Tilastokeskus, Asuminen, Asuntojen hinnat.

Källa: Statistikcentralen, Boende, Bostädernas priser.

32. Tukkuhinta- ja kotimarkkinoiden perushintaindeksi

Partiprisindex, samt basprisindex för hemmamarknadsvaror

Vuosi, kuukausi År, månad	Tukkuhinta- ja Partiprisindex						Kotimarkkinoiden perushintaindeksi Basprisindex för hemmamarknadsvaror 2000 = 100	
	2000 = 100							
	Kokonaisindeksi Totalindex	Kotim. tavarat Inhemskavarors	Tuontitavarat Importvaror	Raaka-aineet ja tuotantohyödykkeet Råvaror och produktionsförnödenheter	Kulutus- tavarat Konsumtionsvaror	Investointi- tavarat Investeringsvaror		
2002	97,7	99,5	95,0	97,2	99,0	93,9	98,5	
2003	97,4	99,5	94,4	96,2	98,0	90,2	98,4	
2004	98,3	99,0	97,3	98,8	95,9	88,6	99,9	
2004	VI	97,7	98,4	96,7	98,1	95,6	88,7	99,5
	VII	98,4	98,6	98,0	99,3	95,4	88,3	100,2
	VIII	98,9	98,9	99,0	99,4	95,4	88,4	100,7
	XI	99,1	99,0	99,3	100,0	95,1	88,5	100,9
	X	99,8	99,4	100,4	100,1	95,2	88,5	101,5
	XI	98,9	99,2	98,6	100,0	94,8	88,6	100,8
	XII	98,3	98,9	97,3	99,8	93,7	88,6	100,2
2005	I	98,9	99,1	98,6	100,3	94,4	88,8	100,8
	II	99,6	99,4	99,7	101,1	94,5	89,0	101,5
	III	100,2	99,7	100,9	101,3	94,1	89,1	102,1
	IV	100,6	99,7	102,0	102,0	94,3	89,0	102,6
	V	102,6	103,1	101,6	101,7	94,3	89,4	103,7
	VI	103,7	103,5	104,0	102,6	94,6	89,7	104,2

Lähde: Tilastokeskus, Tuottajahintaindeksi.
Källa: Statistikcentralen, Producentprisindex.

33. Ansiotasoindeksijä

Förtjänstnivåindex

Vuosi, neljännes År, kvartal	Palkansaajien ansiotasoindeksi Löntagarnas förtjänstnivåindex						
	2000 = 100						
	Kaikki palkansaajat Löntagare totalt	Tuntipalkkaiset Med timlön	Kuukausipalkkaiset Med månads- lön	Kuntien Kommunalt	Valtion Statligt	Yksit. Privat	
				palveluksessa olevat anställda			
2000	100	100	100	100	100	100	
2001	104,5	104,7	104,5	103,5	105,1	104,8	
2002	108,2	108,1	108,3	106,8	109,3	108,6	
2003	112,6	112,1	112,7	110,7	114,0	113,0	
2004*	116,8	115,6	117,2	115,1	118,6	117,1	
2004*	II	116,9	115,6	117,3	114,9	119,1	117,1
	III	113,1	116,0	117,8	115,6	119,3	117,7
	IV	113,7	116,9	118,5	116,5	119,6	118,4
2005*	I	119,2	117,7	119,7	117,6	120,8	119,5
	II	121,4	119,9	121,9	119,7	123,1	121,8

Lähde: Tilastokeskus, Ansiotasoindeksi.
Källa: Statistikcentralen, Förtjänstnivåindex.